ธรรมะ

จากดวงวิญญาณบริสุทธิ์

สมเด็จโต

ชุด : ของดีที่คนมองข้าม

ธรรมะจากดวงวิญญาณบริสุทธิ์ สมเด็จโต ชุด ของดีที่คนมองข้าม

ธรรมะ

จากดวงวิญญาณบริสุทธิ์

สมเด็จโต

ชุดของดีที่คนมองข้าม

พระปัญญาวรคุณ

วัดพนาสนฑ์ จังหวัดนราธิวาส

รวบรวม

ธรรมะ

จากดวงวิญญาณบริสุทธิ์
สมเด็จโต

ชุด : ของดีที่คนมองข้าม

พระปัญญาวรคุณ
รวบรวม

จัดพิมพ์เผยแพร่
โครงการธรรมไมตรี
ติดต่อตู้ ปณ. กลาง ๒๔๘
กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๗
พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๘
พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๙
พิมพ์ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๐
พิมพ์ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๓
พิมพ์ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๐
พิมพ์ครั้งที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

พิมพ์ที่ ห.จ.ก. สามวิจิตรการพิมพ์
กรุงเทพมหานคร

จัดจำหน่าย
สายส่งศึกษิต บริษัทเคล็ดไทย จำกัด
โทรศัพท์ ๒๒๒๕๖๘๖-๘
เผยแพร่เพื่อการกุศล
๓๐ บาท

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี

พระคาถาบูชา "นะโม โพธิสัตว์โต พรหมรังษี"

คติพจน์
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี

๑. จงอย่าเอาชาติศาสนาบังหน้าเพื่อเลี้ยงชีพ
๒. จงอย่าคิดอกุศลต่อชนทั้งหลาย
๓. จงอย่าถือว่าพระพุทธ หรือพระโพธิสัตว์องค์นั้นเป็นของตน
๔. จงใช้ปัญญาของตนทำมาหากิน อย่าหวังว่า พระท่านจะช่วยเราได้ทุกกรณี
๕. จงอย่าอวดดีว่าเรามีผู้คุ้มครองที่วิเศษ ตัวเราทรนงองอาจอาจารย์ไม่ร่วมด้วย
๖. จงเป็นคนที่มีคุณค่าต่อคน
๗. จงเป็นคนที่ปากกับใจตรงกัน
๘. จงเป็นคนที่ยอมขายลูกขายเมีย แต่ไม่ยอมขายชาติ
๙. บาปมากที่สุดคือการขายเอกราชของชาติไทย

พระราชพรหมาภรณ์

วัดเขากง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

คติพจน์นำ

อันของดีที่ตนคนมองข้าม
ถึงไม่งามเราคิดปริศนา
โลกมนุษย์สุดจะดีมีปัญญา
ใครบาปหนามีแต่ทุกข์ไม่สุขเลย
ควรสร้างสมอบรมในศีลทาน
ประกอบการด้วยปัญญามาเฉลย
เมื่อทำดีผลก็ดีมีตามเคย
ทำเถิดเอยพี่น้องต้องได้ดี
อันสตรีหนีศีลก็สิ้นสวย
บุรุษด้วยหมดศีลก็สิ้นศรี
เหล่าภิกษุทุศีลก็สิ้นดี
ข้าราชการศีลไม่มีหมดดีเลย
เมื่ออยู่ในใคร่ออกนอกใคร่เข้า
เหมือนพระเจ้าบวชสึกนึกเฉลย
ของที่มีเหมือนไม่มีที่คุ้นเคย
ขอภิเปรยให้พี่น้องต้องเข้าใจ
หนึ่งเงินทองของใช้ให้เขากู้

สองความรู้ในสมุดสุดแก้ไข
สามมีเมียต่างบ้านสะพานไกล
สี่มีไฟแต่ไม่ฟื้นยืนงงเอย

จาก

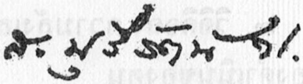

วัดพนาสณฑ์
อ.เมือง
จ.นราธิวาส

สังโยชน์ ๑๐

กิเลสอันผูกสัตว์อยู่ เรียกว่า "สังโยชน์" ท่านจำแนกไว้เป็น ๑๐ ประการคือ

๑. **สักกายทิฏฐิ** ความเห็นเป็นเหตุคือ ตัวคือตน

๒. **วิจิกิจฉา** ความลังเลเป็นเหตุไม่แน่ใจ ในปฏิปทาเครื่องดำเนินของตน

๓. **สีลัพพตปรามาส** ความเชื่อถือศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเข้าใจว่า มีได้ด้วยศีลหรือพรตอย่างนั้นอย่างนี้

ทั้ง ๓ อย่างนี้ พระโสดาปัตติมรรค ย่อมละได้

๔. **กามราคะ** ความกำหนัดด้วยอำนาจกิเลสกาม เรียกแต่เพียงว่าราคะก็ได้

๕. **ปฏิฆะ** ความกระทบกระทั่งแห่งจิตได้แก่ความหงุดหงิด ด้วยอำนาจโทสะเรียกว่า โทสจริตก็ได้

ทั้ง ๕ ข้อนี้เป็นสังโยชน์เบื้องต่ำ คืออย่างหยาบ เรียกว่า โอรัมภาคิยสังโยชน์

๖. **รูปราคะ** ความติดใจอยู่ในรูปธรรม เช่นชอบใจในบุคคลบางคนหรือในพัสดุบางสิ่งหรือในวัตถุอันเป็นอารมณ์แห่งรูปฌาน เป็นต้น

ทั้ง ๓ อย่างนี้ พระสกทาคามิมรรคละได้เด็ดขาด

๗. **อรูปราคะ** ความติดใจในอรูปธรรม เช่นพอใจในสุขเวทนา เป็นต้น

๘. **มานะ** ความสำคัญตัวว่าเป็นผู้วิเศษอย่างนั้นอย่างนี้ คนสำคัญผิดอย่างนี้ไม่ได้มรรคผลแน่ ๆ

๙. **อุทธัจจะ** ความคิดพล่าน เช่นนึกคิดอะไรก็มักจะเพลิดเพลินไปเกินกว่าเหตุเป็นต้น

๑๐. **อวิชชา** ความเขลาความไม่รู้ อันเป็นเหตุเข้าใจผิดรู้ผิดไปหมด

พระอนาคามีย่อมละได้ทั้ง ๕ ประการ คือ ละสังโยชน์ตั้งแต่ ๑ ถึง ๕ ดังนี้ ส่วนพระอรหัตตมรรคเป็นเหตุละสังโยชน์ได้ทั้ง ๑๐ ประการ ทั้ง ๕ ข้อ ข้อปลายเป็นสังโยชน์เบื้องสูงคืออย่างละเอียด เรียกอุทธัมภาคิยสังโยชน์

คนเราไม่ว่า ชาติ ศาสนาไหนก็ตาม ย่อมมีสังโยชน์ ๑๐ ประการนี้อยู่ในจิตใจเสมอกัน หากเราจะสละสังโยชน์ทั้ง ๑๐ นี้ได้ ก็ต้องบำเพ็ญบารมี ๑๐ ด้วย

บารมี ๑๐

บารมี ๑๐ ทัศนั้นคือ

๑. ทาน ๒. ศีล ๓. เนกขัมมะ ๔. ปัญญา ๕. วิริยะ ๖. ขันติ ๗. สัจจะ ๘. อธิษฐาน ๙. เมตตา ๑๐. อุเบกขา แล้วแยกออกอย่างละ ๓ คือ ทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ฯลฯ จัดเป็นบารมี ๓๐ ทัศดังนี้

เมื่อเราทุก ๆ คนมีบารมีมากเข้า ๆ ไม่ว่าใครก็ได้ สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลทั้งนั้นคือตั้งต้นแต่

๑. พระโสดาปัตติมรรค

๒. พระโสดาปัตติผล

๓. พระสกทาคามิมรรค

๔. พระสกทาคามิผล

๕. พระอนาคามิมรรค

๖. พระอนาคามิผล

๗. พระอรหัตตมรรค

๘. พระอรหัตตผล เป็นพระอริยบุคคลชั้นพระอเสขะ ไม่ต้องศึกษาเพื่อมรรคผลเบื้องสูงขึ้นไปอีก พระอริยบุคคลทั้งหมดนี้ ตั้งแต่ ๑ ถึง ๔ ยังมีลูกเมีย แต่ท่านไม่ทำความ

ชั่วทุกอย่าง ตั้งแต่ ๕ ถึง ๘ ท่านไม่มีเรือนไม่มีลูกเมีย แล้วทำอธิศีลสิกขา สิกขาคือศีลยิ่งมีขึ้นมั่นคง

อธิจิตตสิกขา สิกขาคือจิตยิ่ง มีขึ้นสูงสุด

อธิปัญญาสิกขา สิกขาคือปัญญายิ่ง เป็นโลกุตตรปัญญา

ฉะนั้นพวกชาวพุทธทั้งหลาย อย่านิ่งนอนใจจงพยายามสร้างฐานะของตนให้สูงขึ้นด้วยศึกษาธรรม เล่าเรียนและปฏิบัติธรรมอันจะนำมาซึ่งจิตใจอันสูง

โลกของเราในยุคนี้มีโรคจิตกันมาก คือเอาแต่อารมณ์ของตนเป็นใหญ่ มีอวิชชาปิดบังตัวปัญญากันหมด เช่นเห็นชีวิตมนุษย์เป็นผักหญ้าไปเสียหมด พี่กับน้องฆ่ากัน พ่อกับลูกฆ่ากัน ภัยแห่งสงครามยังไม่สงบลงได้ เกิดข้าวยากหมากแพง ฝนแล้ง ทรัพย์ในดินสินในน้ำก็หมดไป บางประเทศบังเกิดวาตภัย, อุทกภัย, โจรภัย, อัคคีภัย, ฉาตกภัย, ราชภัย, ภัยเกิดเพราะรัฐบาลต่อรัฐบาลรบกันไม่หยุดไม่หย่อนเลย นี้เรียกว่า ไฟประลัยกัลป์ เกิดขึ้นเพราะมนุษย์สร้างแต่กรรมชั่ว เดชะบุญของประเทศไทยที่มีพุทธศาสนาอยู่มีพระเจ้าแผ่นดินทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมทั้ง ๑๐ ประการอยู่ จึงทำให้ฝน ผลไม้ ธัญญาหาร ผลาหาร มังสาหาร มัจฉาหาร ยังบริบูรณ์อยู่

ขอลูก ๆ ทุก ๆ คน จงเคารพพ่อแม่

ขอให้ศิษย์ทุก ๆ คน จงเคารพครูบาอาจารย์

ขอให้ประชาชน จงเชื่อฟังรัฐบาล

ขอให้ศาสนิกชนทุก ๆ ศาสนา จงเคารพศาสดาของตน

ทุก ๆ ท่านจงให้มีรัฐบาลเดียว อย่าให้เป็น ๒ รัฐบาลเลย

สวัสดี

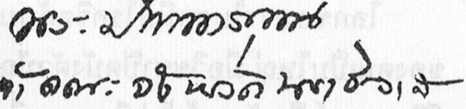

(พระปัญญาวรคุณ ต่อมาเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชพรหมาภรณ์)

สัมโมทนียกถา

หนังสือของดีที่คนมองข้ามเล่มนี้ อาตมาได้รวบรวมจากคำเทศน์ของดวงพระวิญญาณหลวงพ่อสมเด็จพระ-พุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี เกี่ยวกับการปฏิบัติจิตให้มีสมาธิซึ่งเทศน์ที่สำนักปู่สวรรค์การพิมพ์สำเร็จมาได้เพราะความเสียสละของบรรดาสานุศิษย์ทั้งหลาย อาตมามีความยินดีขออนุโมทนาด้วยทุก ๆ ท่าน

ต่อไปนี้อาตมาจะเล่าเหตุการณ์ก่อนวันเขียนบทนำนี้ คือ เมื่อคืนวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๖ อาตมาฝันว่า มีหลวงพ่อหรือวิญญาณของใครไม่ทราบมายืนใกล้ที่นอนแล้วบอกว่า เวลานี้ข้าวยากหมากแพง ประชาชนเดือดร้อนไปทั่วทุกหนทุกแห่งทั่วโลกเพราะกลียุค ให้เอาธรรมะของพระพุทธเจ้าไปแสดงให้คนฟังให้มนุษย์อย่ารบกัน เพราะคนเดี๋ยวนี้มีอุปกิเลสมาก

อุปกิเลสเป็นเครื่องเศร้าหมอง ๑๖ ข้อ คือ

๑. อภิชฌาวิสมโลภะ ละโมภ มีโลภอยากได้และมีความเพ่งเล็งต่อกัน

๒. โทสะ ร้ายกาจ ขี้โกรธ

๓. โกธะ ความโกรธ คนขี้โกรธ

๔.	อุปนาหะ	ผูกโกรธไว้ เจ็บใจ
๕.	มักขะ	ลบหลู่บุญคุณท่านผู้อื่น
๖.	ปลาสะ	ตีเสมอ ยกตนเทียบท่าน
๗.	อิสสา	ริษยา เห็นเขาได้ดีทนไม่ได้
๘.	มัจฉริยะ	ตระหนี่ ขี้เหนียว
๙.	มายา	มารยา เจ้าเล่ห์
๑๐.	สาเถยยะ	โอ้อวด
๑๑.	ถัมภะ	หัวดื้อ
๑๒.	สารัมภะ	แข่งดี
๑๓.	มานะ	ถือตัว
๑๔.	อติมานะ	ดูหมิ่นท่าน
๑๕.	มทะ	มัวเมา
๑๖.	ปมาทะ	ประมาทเลินเล่อ

คือถ้ามนุษย์เราทั่วโลกละอุปกิเลส เครื่องเศร้าหมอง ๑๖ ข้อนี้แล้ว ของแพงก็จะแก้ได้ เช่นน้ำมันแพงแก้ได้ เราอย่ารบกัน ข้าวสารแพง เราช่วยกันทำนา ของกินแพง เราอดทนที่ไม่จำเป็นงดเสีย ถือศีลให้กินน้อย บุหรี่ เหล้าแพง งดสูบงดดื่มเสีย กาแฟแพงเราดื่มน้ำสุกแทนได้ ไข่ไก่ไข่เป็ดแพงจงเลี้ยงสัตว์ไว้ ผ้านุ่งผ้าห่มแพง เราปลูกฝ้าย ทอผ้ากันเองแบบโบราณทำกัน ยารักษาโรคแพงเอารากไม้ทำยาต้มกินแบบโบราณยังอยู่กันเป็นสุขได้

แต่สมัยนี้คนเหลวไหลกันมาก โกหกกันมาก ถ้าทำตามธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วจะสบาย เช่นพระสอนว่า จงกตัญญูต่อพ่อแม่ จงเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ จงเป็นพลเมืองที่ดีของพระเจ้าแผ่นดิน จงเป็นพุทธบริษัทที่ดีของพระพุทธเจ้า จงสามัคคีกัน จงช่วยเหลือกัน จงเป็นคนขยันสุจริตในหน้าที่การงาน จงรู้จักรักษาศีล จงรู้จักทำบุญให้ทาน จงจำคติพจน์ของอาตมาไว้ด้วยคือ

นอนนานงานน้อย จ่ายบ่อย เงินหมด
เงินมีหน้าสด เงินหมดหน้าแห้ง
อย่าง่าย จ่ายเงิน จ่ายเกินกำสรด
ตุ่มน้ำหยดน้อย หยดบ่อยน้ำหมด
เหมือนทรัพย์จ่ายน้อย จ่ายบ่อยยังหมด
รู้ดีมีค่า น้ำตาไม่หยด
รู้ตัวกลัวยาก จ่ายมากเร่งงด
รู้จ่ายหมดโทษ รุ่งโรจน์อนาคต
หญิงชายได้จำ ทำเป็นแม่บท คำกลอนสอนเอย

สวัสดี
พระปัญญาวรคุณ
๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๖

สารบัญ

	หน้า
ตอบคำถามข้าหลวงสุทิน วิวัฒนะ	
รู้ ก. อย่าเพิ่งรู้ ข.	๑๗
อาจารย์มากกว่าขอทาน	๒๓
บทสรุป ขยายความ	๓๔
ตอบคำถามขุนราชฤทธิ์บริรักษ์	
การปฏิบัติสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน	๓๕
บทสรุป ขยายความ	๕๒
ตอบคำถามอาจารย์ชุบชีพ นกแก้ว	
การเป็นอยู่ของวิญญาณ การฝึกให้เกิดปัญญา	๕๕
เลี่ยงถือศีลมาถือมรรค	๗๓
สัจธรรมเป็นธรรมอันประเสริฐ	๗๕
บทสรุปขยายความ	๘๐
บทบูชาพระรัตนตรัย ของสมเด็จพระพุฒาจารย์	๘๓
(โต) พรหมรังษี	
บทปลงกรรมฐาน	๘๖
บทแผ่เมตตา	๘๗
คำภาวนา	๘๗
การปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน	๘๘
จากความทรงจำและประสบการณ์	
คำอธิษฐานหลังจากปฏิบัติจิต	๙๙
การเดินจงกลม	๑๐๔
ความเป็นมาของสำนักปู่สวรรค์	๑๐๘
อาชีพที่เสี่ยงต่อการตกนรกตามกฎของโลกวิญญาณ	๑๑๙

ธรรมเทศนา

จากดวงวิญญาณบริสุทธิ์

สมเด็จพระพุฒาจารย์ โต (พรหมรังษี)

จากรายการเสียงสวรรค์

ศาสตราจารย์ ดร.คลุ้ม วัชโรบล จัดทำ

ตอนที่ ๑

รู้ ก. อย่าเพิ่งรู้ ข.

ข้าหลวงสุทิน วิวัฒนะ : ในฐานะที่เกิดเป็นคนไทย บ้านไทย เมืองไทย และได้นับถือพระพุทธศาสนามาโดยลำดับ ตัวเองได้บวชลูกบวชหลานหลาย ๆ คน และในโอกาสนั้นเอง ได้ศึกษาประวัติของเกจิอาจารย์ต่าง ๆ ผู้ซึ่งทรงคุณในทางวิทยาคม ทรงคุณในทางธรรม ทรงคุณในทางสมถกรรมฐาน

ทรงคุณในทางวิปัสสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อเสียงและบารมีของหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ โต (พรหมรังษี) นั้น เป็นที่เคารพบูชาของปวงชนทั้งในกรุงเทพฯ ธนบุรี ตลอดจนหัวเมืองต่าง ๆ ผู้ที่หนักไปในทางอิทธิฤทธิ์ ก็นิยมรูปของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) นี้ไปเคารพบูชา แขวนติดตัว ซึ่งรวมทั้งลูกนี้ด้วย และต่อมาก็ได้มีผู้สร้างรูปของหลวงพ่อขึ้นไว้เป็นรูปบูชา ลูกก็ได้เอาไปบูชาและติดตัวด้วย ด้วยเหตุนี้บารมีและชื่อเสียงพระคุณของหลวงพ่อจึงเกียรติก้องโดยทั่วไป

ทีนี้ในฐานะที่ลูกออกจากราชการมาแล้วสามปีก็ได้ตั้งอธิษฐานจิตไว้ว่า เมื่อออกจากราชการแล้วในตำแหน่งสุดท้ายเป็นผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ตั้งอธิษฐานจิตไว้ว่า เงินสะสมที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นเงินสี่หมื่นเศษนั้น ส่วนหนึ่งจะสร้างพระประธานไว้สืบพระพุทธศาสนา อีกส่วนหนึ่งจะซื้อรถยนต์ส่วนตัวใช้ก็ได้สร้างพระประธานเสร็จแล้ว ไว้เป็นพระประธานในโบสถ์วัดเสม็ดเหนือ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา และอีกส่วนหนึ่งก็ได้ซื้อรถยนต์ใช้สมความปรารถนาเพราะออกจากราชการแล้ว ทางการไม่ได้ให้รถยนต์ใช้ และประการสำคัญที่สุดคือว่า ในขณะที่ดำรงชีวิตเป็นมนุษย์อยู่นี้ก็ได้พบทั้งสุขเวทนา ทุกขเวทนาเป็นอย่างยิ่ง จึงตั้งอธิษฐานจิตไว้ว่า เมื่อออกราชการแล้วจะเรียนพระอภิธรรมซึ่งเป็นธรรมะชั้นสูง เป็นธรรมะล้วน ๆ

พอออกจากราชการแล้ว วันที่ ๑ ตุลาคม ก็ได้ไปเรียนที่วัดมหาธาตุและวัดโพธิ์สมความปรารถนา ในการนี้เมื่อเรียนในทฤษฎีหรือในทางปรัชญาหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วก็จะต้องนำไปปฏิบัติด้วย

ในโอกาสที่ชื่อเสียงของหลวงพ่อสมเด็จเป็นที่เคารพนับถือ ลูกในฐานะที่เรียนในทางทฤษฎีในทางธรรมะแล้วแต่ภาคปฏิบัติยังไม่ได้ทำ เพราะยังหาอาจารย์ที่เชี่ยวชาญทางด้านนี้ไม่ได้ แล้วได้สร้างสถานที่ปฏิบัติจิตที่อ้อมน้อยในอภิธรรมมูลนิธิหนึ่งหลังเป็นจำนวนเงินแปดพันบาทและได้นั่งวิปัสสนาหนึ่งคืนและต่อไปก็จะไปนั่ง ทีนี้การนั่งนี้ก็ใคร่ขอกราบเรียนถามหลวงพ่อสมเด็จว่า ในการที่จะเข้าปฏิบัติในสมถกรรมฐานก็ดี วิปัสสนากรรมฐานก็ดี ควรจะบำเพ็ญปฏิบัติอย่างไรบ้าง ขอหลวงพ่อสมเด็จได้กล่าวให้เป็นประโยชน์แก่ชาวพุทธที่มา ณ ที่นี้รวมทั้งลูกด้วย

สมเด็จพระพุฒาจารย์ โต (พรหมรังษี) : เจริญพร วันนี้อาตมาก็ได้เจอนักปรัชญาแห่งการสาธยายทั้งเรื่องทางโลกและทางธรรม

ทีนี้ในภาวะแห่งการที่จะปฏิบัติตนตามหลักของการดำเนินตามของวิปัสสนากรรมฐานนั้น ในจุดสำคัญจุดหนึ่งขั้นแรกในการปฏิบัติตนนั้น เราจะต้องวางหมดของการในหลักของคำว่าวิชาในตำราทั้งสิ้น เพราะอะไรเล่าอาตมาจึง

เทศน์เช่นนี้ เพราะว่าในหลักแห่งการศึกษาของพุทธพจน์ในพระไตรปิฎกนั้น ทั้งอภิธรรมปิฎกก็ดี วินัยปิฎกก็ดี ในหลักเหล่านี้เป็นแนวพื้นฐานแห่งการรวบรวมของอรรถกถาจารย์ก็ดี ฎีกาจารย์ต่อมาก็ดี นี่คือทฤษฎีในการให้เราเรียนรู้ว่า การเป็นมาของศาสนาพุทธนั้นเป็นอย่างไร **ทีนี้สภาพเหตุการณ์หลักแห่งความจริงแห่งการสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธโคดมนั้น ก็คือสอนให้เราปฏิบัติตน ให้รู้จักตน และให้ค้นตน และให้เหนือตน เมื่อภาวการณ์แห่งการที่จะให้รู้ตนให้เหนือตน ให้พ้นตนนั้น จะต้องเริ่มด้วยในหลักแห่งการของการเข้าซึ้งถึงสัจจะแห่งอริยสัจสี่ภาวการณ์แห่งอริยสัจสี่นั้นแหล่ ว่ามนุษย์เรานี้เกิดมาเพราะอะไร อะไรจึงทำให้เกิด เกิดมาแล้วต้องมาทำอะไร ในอนาคตกาลต่อไปจะเป็นอย่างไร ตายแล้วจะไปอยู่ที่ไหน** นี่คือภาวการณ์แห่งการสืบต่อของในหลักแห่งคำว่าทางปฏิบัติของจิตของผู้ที่พัวพันเป็นลูกโซ่ในภาวการณ์นี่แหล่

ในฐานะที่อาตมาได้ตรวจแล้วว่าเรานี้มีความฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพียงพอ ก็คือเป็นบุคคลที่ตลอดเวลาแห่งการเกิดเป็นคนไม่มีการทรยศต่อสัจจะของตนง่าย ๆ และในประการที่สองก็คือนับถืออาตมาอย่างจริงใจ นี่สมเด็จโตวัดระฆังฯ พูดนะ มันก็ต้องมีทั้งตลกมีทั้งโวหาร ทีนี้สภาพการณ์ในหลักการปฏิบัติในเรื่องนี้ ขั้นแรกอาตมาอยากจะให้เราวางหมดทุกตำรา ทีนี้ในภาวการณ์ในหลัก

วางหมดทุกตำราแล้วก็คือ ก่อนที่เข้าในจุดของวิปัสสนา หรือกรรมฐานในการใช้พุทโธ เป็นอารมณ์ก็ดีสัมมาอรหัง ที่เขาตั้งกันก็ดีหรืออะไรหันซ้ายหันขวาก็ดี หรือยุบหนอ พองหนอนั่งหนอก็แล้วแต่เขา **ก่อนนั่งปฏิบัติสมาธิ เราจะต้องชำระกายและใจให้สะอาดปลอดโปร่ง** เมื่อภาวการณ์สมอง ปลอดโปร่งกายเนื้อสดชื่นเพียงพอแล้วไซร้ ก็ให้ทำในวิถีการณ์ แห่งการสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย บทสวดมนต์ที่อาตมา ให้ไว้ที่นี่ (สำนักปู่สวรรค์) ก็มี ถ้าจะปฏิบัติตามแนวนี้ก็ ไปขอกับเขา (เจ้าหน้าที่ประจำสำนัก) ทีนี้ในการทำอะไร ทั้งหลาย เมื่อสวดเสร็จ **จุดสำคัญก็คือแผ่เมตตาเป็นหลักใหญ่ เพื่อให้จิตใจเราอ่อนโยนต่อสรรพวิญญาณทั้งหลาย** เมื่อจุดนี้ เสร็จแล้วอย่าพึ่งหลับตา เมื่อจิตเรายังวอกแวกอยู่ก็คือใช้ใน หลักการลืมตาเพ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นนิมิต บังคับจิตไม่ฟุ้งซ่าน ก่อน เมื่อภาวการณ์แห่งการเพ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นนิมิตใน การบังคับจิตแล้วไซร้ เมื่อรู้ว่าภาวะจิตนี้จะสู่การนิ่งเข้าสู่ วิถีการณ์แห่งการนิ่งนี่แหล่ จึงค่อยหลับตา แต่จงจำเอาไว้ **การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้นไม่ใช่หลับทั้งตาเนื้อและตาใน** เราปิดเฉพาะเปลือกตานอก แต่ตาในยังลืม ภาวการณ์ แห่งการลืมตาในอยู่นี่แหล่ จงวางตนให้ใช้อะไรเป็นนิมิต ควบคุมตามภาวการณ์ในอารมณ์นั้น ๆ ก่อน และทำไป เรื่อย ๆ แล้วค่อยปฏิบัติในชั้นต่อไป

นี่คือการสอนของอาตมาที่ง่ายก็คือเมื่อเริ่มเรียนชั้น ก.ไก่ ก็อย่าเพิ่งไปรู้เรื่อง ข.ไข่ แล้วมันจะทำให้จิตฟุ้งเพราะมันฟุ้ง แล้วไม่รู้เรื่อง อาตมาบอกว่าค่อยเป็นค่อยไป เพราะฉะนั้น ในแนวการปฏิบัติขั้นแรกก็มีแค่นี้แหล่เข้าใจหรือไม่

ตอนที่ ๒
อาจารย์มากกว่าขอทาน

ข้าหลวงสุทิน วิวัฒนะ : ลูกขอซ้อมความเข้าใจกับพวกญาติโยมอีกครั้งหนึ่ง หลวงพ่อคอยฟังว่าจะถูกหรือไม่ครับ เมื่อได้กราบถามหลวงพ่อแล้ว หลวงพ่อบอกว่าในเบื้องต้นหรือในขั้นแรกในชั้น ก.ไก่ นี้ ท่านบอกให้ชำระกายและใจให้สะอาด คืออาบน้ำแต่งตัวให้สะอาดนี่คือภายนอก ส่วนภายในนั้นต้องมีสัจจะมีศีลมีธรรม ในประการที่สองก็ให้สวดมนต์ไหว้พระ และผมเข้าใจว่า ไหว้อย่างน้อยพุทธคุณธรรมคุณสังฆคุณ ในประการที่สามก็ให้เพ่งโดยภาวนา ภาวนานั้นเรียกว่าเจริญอานาปาณสติ คือ "**พุท**" หายใจเข้า "**โธ**" หายใจออก พุทโธหายใจเข้าออกทำนองนี้ หรือว่าสัมมาอรหัง หรือยุบหนอพองหนอหรืออะไรที่ท่านว่าขณะนี้เขามีเกจิอาจารย์สอนกันอย่างนี้ แล้วก็เมื่อภาวนาเช่นว่านี้แล้วให้เพ่งกำหนดอารมณ์ที่อาจพุ่งไปทางกสิณ หรือในกรรมฐานสี่สิบอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ในชั้นนี้ท่านบอกเพียง ก.ไก่ เอาเท่านี้ก่อน ส่วนขั้นต่อไปผู้สนใจก็ฟังจากท่าน

ผมจะถามในขั้นต่อไปนี้ ทีนี้ใคร่ขอโอกาสเรียนหลวงพ่อว่า ที่กระผมสนใจนั้น คือว่าจิตใจของมนุษย์เรานี่ มันวอกแวกเหมือนลิงไม่อยู่กับที่ ดังนั้นเราจะทำให้จิตมันนิ่งมันสงบ คือว่าให้มีสมาธิคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญ แต่อาจารย์

ปัจจุบันนี้ว่าเวลาเข้าวิปัสสนานั้น ไม่ต้องเข้าสมาธิก็ได้ ให้เข้าไปพร้อมกัน ลูกยังสงสัยอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกนี้มีภาระมากทั้งส่วนตัวและอื่น ๆ อีกมากมาย เพราะฉะนั้นจิตมันจึงไม่สงบ ก็อยากจะทำกรรมฐานนี้เป็นสมาธิเสียก่อนแล้วจึงจะผ่านไปวิปัสสนาซึ่งกำหนดเรื่องรูปเรื่องนาม ขอประทานโอกาสหลวงพ่อได้โปรดอธิบาย

สมเด็จ : คือมนุษย์ในยุคปัจจุบันนี้เขาเรียกว่า เรียนไม่ถึง อ่านไม่แท้ ท่องไม่จำ มักอวดดี เพราะอะไรเล่า เพราะว่าในหลักแห่งการปฏิบัติแล้วไซร้ เราควรจะพิจารณาเหตุและผลในสิ่งการเป็นอยู่ของปัจจุบัน ของการเกิดเป็นคนก่อนว่าภาวการณ์นั้นแหล่ เมื่อจิตวิญญาณมีกรรมพัวพันกับมนุษย์ที่มีกรรมพัวพันกับเรา ที่จะมาเป็นบิดามารดาในปัจจุบันชาตินั้น เมื่อภาวการณ์วิญญาณนั้นแหล่ได้ทำการปฏิสนธิในครรภ์ของมารดาบิดาซึ่งเป็นกรรมในปัจจุบัน อันนี้ทำไมอาตมาจึงบอกว่าบิดาและมารดา แล้วมันไปปฏิสนธิยังไงนี่เป็นสิ่งลึกซึ้งของธรรมะว่า เราจะต้องปฏิสนธิที่บิดาก่อนแล้วค่อยถ่ายมาเข้าสู่มารดา แล้วค่อยฟักเป็นตัวตนในครรภ์ของมารดาจึงเกิดมาเป็นคน เมื่อภาวะนั้นท้องจะต้องอุ้มเจ็ด แปด ถึงเก้าเดือน อย่างเร็วที่สุดเจ็ดเดือนคลอดออกภาวการณ์คลอดออกมาแล้วไซร้จะต้องบำรุงด้วยเลือดของมารดาจนกว่าจะเติบโตขึ้น เมื่ออายุถึงราวสามขวบนั้นแหล่

เริ่มจะถูกกระแสของกรรมในปัจจุบันปรุงแต่ง ก็คือในการเป็นมนุษย์แห่งพืชพันธุ์ในปัจจุบันชาติเกิดเป็นคนนี้เข้ามาแทรกทำให้รู้จักคำว่า "จำ" ขึ้นมา ถึงอายุหกขวบเจ็ดขวบค่อยมาเริ่ม ๆ ในการแห่งการรู้จักคำว่า "คิด" แต่ยังไม่เข้าใจซึ้งถึงคำว่าคิดเป็นอย่างไรจนกว่าอายุนั้นจะถึงสิบกว่าขวบจึงจำได้และได้คิดได้ตรึกได้ตรองขึ้นมานี่คือสภาพการณ์แห่งการเป็นคน

และในภาวการณ์ ในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้น เราจะไปฝืนธรรมชาติ **เดินเร็วกว่าหลักขององค์สมณโคดมวางไว้หรือ** นี่เป็นสิ่งที่อาตมาได้ยินแล้วสังเวช ว่าทำไมพุทธพจน์ขององค์สมณโคดมถึงยุคนี้ ผู้ปฏิบัติจึงบอกว่าเป็นไปไม่ได้

ทุกอย่างที่องค์สมณโคดมแสดงไว้ **ในหลักของการถึงอนุสติญาณก็ดี ในหลักของการรู้แห่งการฝึกตน รู้เจโตปริยญาณก็ดี ในการถึงขั้นข่ายสัพพัญญุตญาณก็ดี** ในหลักเหล่านี้เป็นไปได้ในการติดต่อกับเทพและพรหมทั้งนั้น แต่มนุษย์ยุคนี้ไม่ปฏิบัติจริงจึงรู้ไม่ซึ้ง

เขาเรียกว่า อ่านตำราสองเล่มก็จะเป็นอาจารย์ อาจารย์ในยุคนี้จึงมากกว่าขอทาน

ทีนี้ในภาวการณ์ในการปฏิบัตินั้นแหล่ เมื่อมาพบอาตมาแล้วไซร้ อาตมาว่าให้ทำตามหลักแห่งการสมถะก่อนจะมีสมาธิแน่วแน่ สมาธิแน่วแน่แล้วไซร้ขึ้นสู่วิปัสสนา เมื่อนั้น

เราจะพบสัจจะอันแท้จริงของรูปและนาม เข้าใจไหม

ข้าหลวงสุทิน : เข้าใจครับ กระผมก็ปรารถนาอย่างนั้น เพราะรู้สึกตัวว่ามีธุระการงานและกิเลสต่าง ๆ ที่เหนี่ยวรั้งหน้าหลังอยู่ จึงทำให้จิตเราไม่สงบ ดังนั้นก็ตั้งปรารถนาเอาไว้ว่าจะเรียนสมถกรรมฐานก่อน ให้เกิดความสงบมีสมาธิ แล้วจึงจะไปสู่วิปัสสนาลูกก็เรียนหลวงพ่ออย่างนี้แล้ว หลวงพ่อก็รับรองแล้วถ้าหากว่าจะทำไปพร้อมกันก็รู้สึกว่าเดินช้าแล้วไม่ได้ผล แต่เวลานี้อาจารย์เขาบอกอย่างนั้น ในทำนองเดียวกันเขาบอกว่า เวลาพิจารณากรรมฐานก็ดีวิปัสสนาก็ดีให้ลืมตา แต่ลูกเข้าใจว่าโบราณนั้นให้หลับตาก่อน เพราะว่าไม่เห็นรูป ไม่เห็นอะไรที่จะทำให้ฟุ้งซ่าน ทำให้ไม่วอกแวก เพราะฉะนั้นถ้าหลับตาแล้วจนกว่าจิตสงบแล้ว จึงไปสู่วิปัสสนากรรมฐาน แต่ปัจจุบันนี้เขาให้ลืมตาได้ มีบางสำนักลูกก็เลยยังสงสัย ขอประทานความกระจ่างแจ้งจากหลวงพ่อขอขอบพระคุณ

สมเด็จ : อันนี้แหล่มันจึงทำให้คนไขว้เขว เพราะฉะนั้นปฏิบัติตามนี้แล้วเราเรียน ก. เราก็พยายามบ่ม ก. ให้เข้าใจก่อนแล้วค่อยถาม ข. อย่าไปเรียนแบบสมัยนี้ เรียนเพียงสองวันก็นึกใหญ่ นึกใหญ่จนเป็นวิปัสสนึกไปแล้วก็ไม่ได้อะไร

มีอะไรไม่เข้าใจอีกไหม

ข้าหลวงสุทิน : ครับผม มีท่านผู้ใดจะถามท่านไหม ผมในฐานะเป็นนักเรียนใหม่สัก ๒ ปีมานี้เมื่อออกจากราชการแล้ว

มีท่านผู้ใดที่ทรงคุณวุฒิในทางพระสูตรก็ดี พระอภิธรรมก็ดี ขอเชิญถามได้นะครับ ผมถามอย่างนักเรียนผู้ใหญ่เหมือนกัน มีอะไรถามได้นะครับ ทั้งทางภาคปฏิบัติภาควิจารณ์ มีไหมใครจะถามเชิญได้นะครับ ผมก็ถามหลวงพ่อเรื่องสมถะและวิปัสสนาได้ความรู้และสมปรารถนาที่ผมถามและถูกที่ท่านแนะด้วย คือให้มีสมาธิเสียก่อน แล้วจึงเรียนวิปัสสนาต่อไป พิจารณาเรื่องรูปเรื่องนามเรื่องกำหนดต่าง ๆ นี่หลวงพ่อท่านว่าอย่างนี้ถูกแล้ว ต่อไปนี้ขอนิมนต์หลวงพ่อให้คติธรรมแก่ลูกหลานเพื่อไปปฏิบัติให้ได้มหากุศล เป็นทุนสืบต่อไปครับ

สมเด็จ : ในการที่จะให้หลักของการเป็นอยู่ ของคติธรรมแห่งการเป็นมนุษย์นั่นแหล่ คือการเป็นมนุษย์นั้นเราจะต้องพิจารณาว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เป็นอนิจจัง ทุกขังอนัตตา ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้เป็นสิ่งเที่ยง เมื่อภาวการณ์ไม่มีสิ่งใดเป็นสิ่งเที่ยงแล้วไซร้ เมื่อดำรงชีพอยู่การเป็นคน ให้สัมมาอาชีวะเลี้ยงตนชอบ เมื่อภาวการณ์แห่งสัมมาอาชีวะชอบ เลี้ยงตนชอบแล้วจะฝึกจิตให้จิตและวิญญาณของตนแน่วแน่ เพื่อในการใช้กรรมในปรภพ เพราะว่าท่านอย่าลืมมนุษย์ทุกคนตายแล้วก็ต้องพบกันที่โลกวิญญาณ ตายแล้วไม่สูญ ถ้าสูญนั้นศาสนาไม่อยู่ถึงบัดนี้ อาตมาไม่มาเทศน์จงจำเอาไว้และในวิถีการณ์ทั้งหลายท่านอย่านึกว่าวัตถุใน

ปัจจุบันนี้ก้าวหน้า ทุกวันนี้เพียงแต่ท่านกำลังค้นเรื่องเก่าในอดีตเท่านั้น ในหลักแห่งการไปสู่ในจุดต่าง ๆ นั้น **จิตและวิญญาณไปเร็วกว่าสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น** เพราะฉะนั้นท่านมาพิจารณาตนให้ดี ทีนี้มาย้อนเข้าในปัญหาของคำว่า การจะฝึกวิปัสสนากรรมฐานนั้นแหล่ **จะต้องวางตนสิ้นจากกิเลสในการติดต่อสังคม** เรียกว่าถ้าเป็นข้าราชการแล้วไซร้ มีเบี้ยหวัดเงินหลวงกินก็เรียกว่าสบายใจได้แล้ว ภาวการณ์ในเรื่องทั้งหลาย เรื่องของลูกหลานก็ควรจะวางบ้าง เพราะว่าต่างคนต่างมาใช้กรรม ต่างคนต่างมาปฏิบัติตนเพื่อให้พ้นกฎแห่งวัฏสงสาร

เพราะฉะนั้น ในหลักทั้งหลายให้พยายามทำตนเป็นประโยชน์แก่ตน และต่อผู้อื่นในด้านจิตวิญญาณ เพื่อเป็นกุศลในการหลุดพ้นจากสังสารวัฏ

ข้าหลวงสุทิน : ขอหลวงพ่อได้โปรดกรุณาช่วยปลุกเสกพระเครื่องสมเด็จของกระผมด้วยครับ

สมเด็จ : คือในหลักแห่งความจริง เกจิอาจารย์สร้างพระก็ดีวิญญาณปลุกเสกก็ดี เพียงแต่เป็นการแผ่รัศมีคุ้มครองเราเป็นบางส่วน ทุกอย่างในการเกิดเป็นคนมานี้ เราเกิดมาใช้กรรม และปฏิบัติตนตามกรรมตามภาวะของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลานี้เรากำลังที่จะเข้ามาค้นตัวสัจจะของพุทธะ

กำลังจะเข้ามาค้นตัวรูปและนาม เพราะฉะนั้นสิ่งแรกที่จะเริ่มต้นก็คือว่า พระรัตนตรัยนั้นอยู่กับใจพร้อมกับกายที่เราอยู่ เรากำลังเดินตามรอยเป็นพุทธสาวก เรากำลังจะค้นหาประตูพระนิพพาน นิพพานนั้นเปิดแสงจ้าอยู่คอยรับ เหตุไฉนเราจึงจะแบกซากศพไว้อยู่กับตัวเล่า

เพราะฉะนั้น **จุดแรกก็คือวางในหลักแห่งเครื่องรางของขลังเสีย** เพราะว่าเรากำลังจะเดินไปสู่ในการ**หาตน รู้ตน เข้าใจตน** และในสมัยที่อาตมามีสังขารก็ดี มันก็ไม่มีอะไรหรอก และในการที่อาตมาสร้างพระเครื่อง สมัยที่มีสังขารอยู่วัดระฆังฯ ก็ดี หรือสร้างในการทำงานกับโลกวิญญาณสำนักปู่สวรรค์ก็ดี เพราะอาตมาเล็งเห็นว่ามนุษย์ยุคต่าง ๆ เขาเรียกว่า มนุษย์ที่ยังไม่ถึงขั้นที่จะเป็นดอกบัวพ้นน้ำและจะบานแล้วไซร้ จำเป็นจะต้องมีสิ่งยึดในทางที่ดี และสิ่งยึดอย่างดียิ่งก็คือรูปองค์สมณโคดมหรือรูปของเกจิอาจารย์ที่ตนสักการะไว้ในตัวเป็นการอุ่นใจ ก็คือคุ้มครองตน ภาว-การณ์นั้นแหล่อาตมาได้ทำการปฏิสังขรณ์ในวัดระฆังฯ ก็ดี วัดอินทร์ฯ ก็ดี ที่วัดอะไรก็ดี อาตมาคิดว่า เราจะเอาปัจจัยให้ชาวบ้านที่มาช่วยสร้างนั้นแหล่ เมื่อเราไม่มีสิ่งระลึกให้เขา เขาก็ย่อมไม่รู้คุณค่าในสิ่งที่เขาได้ทำ อาตมาจึงได้สร้างพระสมเด็จขึ้น เป็นสิ่งระลึกให้เขาเพื่อเป็นการว่า ครั้งหนึ่งเขาก็ได้เคยร่วมทำบุญกับสมเด็จโตที่ทำอะไรไม่เหมือนชาวบ้าน

เหตุใดอาตมาจึงใช้สรรพนามว่า สมเด็จโตทำอะไร ไม่เหมือนชาวบ้าน ก็เพราะว่าถ้าอาตมาทำอะไรเหมือนชาวบ้าน ชื่ออาตมาก็คงไม่ดังถึงทุกวันนี้ อีกวิถีการณ์หนึ่งที่อาตมาสร้างพระเครื่องนั้น มีความหมายให้ผู้ห้อยคอติดตัวเห็นองค์พระปฏิมาอยู่ทุกเมื่อยามใดที่เขาจะทำชั่ว ให้เกิดสิ่งสะกิดใจ **ว่าเรานี้เป็นลูกพระนะ เรามีพระผู้บริสุทธิ์ติดอยู่กับเรา** โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการให้มนุษย์ผู้นั้นรำลึกถึงคุณ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ จะได้ไม่กระทำผิดสู่อบายภูมิ

ทีนี้ในภาวการณ์ทั้งหลาย ในจุดสำคัญต้องเข้าใจว่าเราจะทำตนปฏิบัติตนเพื่อตนนั้นแหล่ เราต้องตั้งเข็มทิศการดำรงอยู่ของชีวิตเป็นจุดใหญ่ว่า **เรานี้จะเป็นอะไรต่อไป** และ **เราจะตายในรูปไหน** เราจะต้องเตรียมโครงการวางแผนงานอย่างถี่ถ้วนรัดกุม ความสำเร็จในบั้นปลายจึงสมบูรณ์

แม้แต่อาตมาเมื่อมีสังขารอยู่วัดระฆังฯ อาตมามีกฎอยู่ว่าเช้าตีห้าไม่ว่าฝนมันจะตกฟ้ามันจะร้อง อากาศมันจะหนาวอาตมาต้องตื่น ตื่นทันที ไม่มีการผัดวัน ตื่นเช้าขึ้นมาถึงก็ต้องอาบน้ำอาบท่าชำระกายให้สะอาด เมื่อภาวการณ์แห่งการชำระกายให้สะอาดแล้วนี้แหล่ ก็ได้ทำการสวดมนต์

แล้วอาตมาก็นั่งสมถกรรมฐานวิปัสสนาหนึ่งชั่วโมง หกโมงอาตมาต้องออกบิณฑบาต ไม่ว่าทางวังหลวงเจ้าจอม

ร.๔ จะเอามาหรือเจ้าฟ้าปิยะจะเอามามันเป็นเรื่องของท่านศรัทธามา **แต่เราปฏิบัติตามรอยองค์สัมมาสัมพุทธโคดมแล้วไซร้ เราก็ต้องออกบิณฑบาตเพื่อโปรดสัตว์เป็นจุดแรก** เมื่อบิณฑบาตกลับมาแล้ว เราก็เอาอาหารตั้งไว้

ต่อมาพวกลูกศิษย์ทั้งหลายที่อาตมาเลี้ยงอยู่มันเกิดเกี่ยงกัน คนนี้ก็จะเป็นพี่เบิ้ม คนนั้นก็จะเป็นพี่เบิ้ม เกี่ยงกันไปเกี่ยงกันมา มันไม่ยอมตักน้ำใส่ตุ่มกัน เมื่อไม่มีน้ำใส่ตุ่มทำยังไง อาตมาก็บอกว่า อ๋อ พ่อเจ้าพระคุณทั้งหลาย ท่านนี้ลูกขุนลูกนายที่มาฝากขรัวโตเลี้ยงฉะนั้น ลูกขุนลูกนายทำงานไม่ได้ ต้องขรัวโตตักน้ำให้อาบเอง หลังจากนั้นอาตมาบิณฑบาตกลับมาต้องตักน้ำหลายตุ่มให้พวกลูกศิษย์วัดอาบ แล้วพวกมนุษย์เรานี่มันก็แปลก มันบอกว่า เออหลวงพ่อตักให้อาบมันก็ดี มันจะได้ไม่ต้องเหนื่อย ภาวการณ์นั้นแหล่เมื่อตักน้ำแล้วก็ฉันเช้า ปกติอาตมาฉันมื้อเดียวนอกจากบางครั้งเขานิมนต์เสียไม่ได้จึงไปฉันสองมื้อ สภาวการณ์ฉันเสร็จ สี่โมงเช้าถึงเที่ยง คนที่นิมนต์อาตมาไปเทศน์ มันจะต้องจองล่วงหน้า ไม่จองล่วงหน้าปิดประตูเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินเข้ามาไม่ได้ ก็คือเป็นเวลาดูตำรา แต่งตำราบางทีก็กดพระไปเรื่อย ๆ ถึงบ่ายโมงออกรับแขก สามโมงไม่ว่าจะเป็นใครมา อาตมาไล่ออกจากกุฏิหมด ถึงเวลาจำวัดและในการนั่งวิปัสสนาเพราะฉะนั้นในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้นแหล่ จุดสำคัญจงจำคำพูดของอาตมาเอาไว้ว่า

เราจะปฏิบัติเพื่อหลุดพ้นตน เพราะฉะนั้นเราจะต้องมีสัจจะเพื่อตน ไม่มีการเห็นแก่หน้าใครที่จะมานั่งคุยในกุฏิที่เราปฏิบัติเข้าใจไหม

ข้าหลวงสุทิน : เข้าใจครับ รู้สึกเป็นพระคุณที่หลวงพ่อได้เล่าชีวประวัติ การประพฤติปฏิบัติของหลวงพ่อตลอดอายุกาลของหลวงพ่อ และได้สร้างอนุสรณ์ให้ลูกหลานเหลนได้เคารพบูชาอยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งกำลังค้นหาของเก่าสมัยหลวงพ่อสร้างเมื่อสมัยนั้นไม่ได้หรือมีน้อย คนอื่นก็สร้างแทนขึ้นมาก็เพื่อในฐานะผู้ที่รู้ธรรมะยิ่งหย่อนกว่ากันเช่นพระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า ดอกบัวที่เกิดในน้ำนั้นย่อมมีอยู่สี่สถานเพราะฉะนั้นพวกที่อยู่ในชั้นล่างยังไม่โผล่จากน้ำมาก็ย่อมแสวงหาในทางชั้นต่ำ คือว่ามีรูปพระพุทธเจ้าเอาไว้เป็นอนุสรณ์ที่ระลึกคุ้มกัน โดยถือเป็นรัตนตรัยส่วนหนึ่ง ดังที่หลวงพ่อได้เริ่มสร้างอนุสรณ์ให้ลูกหลานมานั้น ดังนั้นด้วยเหตุนี้แหละคนที่ยังเรียนชั้นต่ำยังไม่อาจปัดกิเลสหรือกำจัดกิเลสต่าง ๆ ให้มันเบาบางลง ก็ย่อมยึดมั่นเช่นนี้ ส่วนที่พยายามละ ละเพื่อไปสู่ในชาติต่าง ๆ จนกระทั่งได้พุทธภูมิก็ดี ได้เทวภูมิก็ดี พรหมภูมิก็ดี นั่นก็เป็นไปขั้น ๆ ที่เหนือน้ำมา ดังนั้นคนที่ยังมีกิเลสเหนียวรั้ง และยังมุ่งในรูปพระพุทธเจ้าที่เป็นวัตถุอยู่นี้ เป็นที่เคารพบูชา ก็มีอยู่จำนวนมากทั้งไทยและเทศดังนั้นเขาจึงขอบารมีของหลวงพ่อช่วยในโอกาสอันควรรวมทั้งการประพรมน้ำพุทธมนต์ต่าง ๆ ที่หลวงพ่อประทาน

นั้นให้ด้วย ในโอกาสหน้าซึ่งหวังว่าหลวงพ่อคงจะประทานโอกาสให้ลูกหลานชื่นบาน ดังที่บารมีหลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่บัดนี้ได้มาพบในโอกาสที่วิญญาณของหลวงพ่อเสด็จมาโปรดสัตว์ นับเป็นมหากุศลของลูกหลาน จึงขอประทานโอกาสประทานอนุญาตในโอกาสต่อ ๆ ไป รวมทั้งวันนี้ส่วนผู้ใดที่จะรบกวน ถ้าหลวงพ่อจะประทานอนุญาต ถ้าหากหลวงพ่อจะเหน็ดเหนื่อยก็ไม่รบกวน ขอประทานโอกาสด้วย

สมเด็จ : คืออาตมาถ้าเจอคนชอบพูด แล้วชอบพูด แล้วอาตมาก็พูดไปเรื่อย ๆ นี่พวกพรหมก็มาตามให้ไปสอน เพราะว่าอาตมาเวลานี้สอนอยู่ชั้นที่ ๔ เพราะฉะนั้นผู้ที่ปฏิบัติกรรมฐานถึงจตุตถฌานสี่ หรือว่าระหว่างสิ้นจากโลกมนุษย์จิตตนมุ่งอยู่ในรูปของรูปฌานสี่ก็ดี จะพบอาตมาที่พรหมโลกชั้นที่ ๔ แล้วตอนนั้นอาตมาจะเตะตูดพวกเจ้า

เจริญพร

บทสรุป

การเจริญพระกรรมฐานนี้มี ๒ อย่าง คือสมถกรรมฐานอย่างหนึ่ง วิปัสสนากรรมฐานอย่างหนึ่ง สมถกรรมฐานเป็นการอบรมจิตให้นิ่งโดย **ทมวิธี** คือข่มจิตสะกดจิตตนเอง วิปัสสนากรรมฐานเป็นวิธีแยกแยะหาความจริงว่าอะไรเป็นรูปธรรม อะไรเป็นนามธรรมเพื่อเป็นอุบายเรืองปัญญา ปัญหาก็มีอยู่ว่าพระกรรมฐานทั้งสองนี้จะเป็นธรรมเกี่ยวโยงกันหรือไม่ อันนี้หลวงพ่อสมเด็จพิจารณาว่า กรรมฐานทั้ง ๒ นี้ย่อมเกี่ยวโยงกัน โดยสมถกรรมฐานเป็นมูลเป็นพื้นเพให้เกิดวิปัสสนา ผู้เจริญวิปัสสนาจำเป็นจะต้องบำเพ็ญสมถะก่อนเพื่อให้ใจนิ่ง เมื่อใจยังไม่นิ่งคือยังมีนิวรณูปกิเลสอยู่ ย่อมยังไม่เห็นแน่แท้ว่าอะไรเป็นรูปอะไรเป็นนาม ใจเสมือนภาชนะน้ำ ถ้าฐานที่ตั้งภาชนะน้ำนั้นยังสั่นสะเทือน น้ำในภาชนะนั้นก็จะสั่นสะเทือนเป็นคลื่น แม้น้ำจะใสบริสุทธิ์สักเท่าใด ๆ ก็ตาม แต่จะส่องให้ชัดเห็นเงาตนเองนั้นย่อมไม่ได้ ฉันใดก็ดี ถ้าใจยังไม่นิ่งสงบ ปัญญาที่จะแยกแยะให้เห็นรูปเห็นนามชัดแจ้งก็จักมีไม่ได้ฉันนั้น เหตุนี้ผู้จะบำเพ็ญวิปัสสนาพึงต้องผ่านสมถะมาเสียก่อนเหมือนเรียนตัว ก. ก่อนจึงเรียนตัว ข.

สมถกรรมฐาน
และ
วิปัสสนากรรมฐาน

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : เกล้ากระผมขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ขอกราบเรียนถามท่านเจ้าประคุณสมเด็จว่า สมถกรรมฐานทางหนึ่ง วิปัสสนากรรมฐานทางหนึ่งเป็นโสดาบันชั้นต้นแล้วไปถึงเป็นอรหันต์เป็นที่สุด ส่วนสมถกรรมฐานนั้นจะเป็นฌานนั้นเราต้องเอาบัญญัติเป็นอารมณ์ ส่วนวิปัสสนากรรมฐานเอานามรูปเป็นอารมณ์นี้ วิธีปฏิบัติในเมืองมนุษย์ที่ไขว้เขวอยู่นี้มีมาก จึงใคร่ขอกราบเรียนถามหลวงพ่อสมเด็จท่านว่าวิปัสสนากรรมฐานอย่างหนึ่งกับสมถกรรมฐานอย่างหนึ่ง

นี่นะครับ ในพรหมโลกเขาถือว่ารวมกันหรือแยกกัน ขอโปรดกรุณาเทศน์ให้เกล้ากระผมทราบเป็นบรรทัดฐานดำเนินการต่อไปของชีวิต

สมเด็จ : คือในสภาพการณ์หลักแห่งความจริงของธรรมะ หลักแห่งความจริงของการสอน หลักแห่งความจริงขององค์พระสัมมาสัมพุทธโคดมแล้วไซร้ ไม่มีการยุ่งเหยิง

การที่ยุ่งเหยิงเพราะอรรถกถาจารย์ฎีกาจารย์ ยุคต่อมาไม่เข้าซึ้งถึงสัจจะ ยึดมั่นในตำราในสภาวการณ์ทั้งหลายนั้นแหล่ ถ้าจิตท่านไม่เป็นหนึ่งของเอกะแล้วไซร้ ท่านจะพิจารณานามรูปได้อย่างไรเล่า เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องเกิดจากสมถะแห่งการเพ่งของธาตุแห่งดิน น้ำ ลม ไฟ ให้เสมอก่อน เมื่อสภาวะจิตนิ่งเป็นประภัสสรเป็นเอกัคตาจิตยิ้มผ่องใสอย่างแวววาว สภาวะจิตนิ่งเป็นหนึ่งของเอกะเมื่อนั้นแหล่สภาวะรู้ธรรมเป็นอย่างไร การรู้รูปและนามนั้นจะต้องมีจิตสงบจิตไม่สงบแล้วไซร้ ท่านจะพิจารณาวิปัสสนาได้อย่างไร

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : เกล้ากระผมรู้สึกแจ่มแจ้ง และเกล้ากระผมขอน้อมรับนำไปปฏิบัติ รู้สึกได้แจ่มแจ้งในธรรมซึ่งกำลังไขว้เขวในโลกมนุษย์นี้ เรียกว่าได้ผลเป็นอย่างยิ่ง เกล้ากระผมกราบนมัสการลาเพื่อเปิดโอกาสให้คนอื่นได้ถามต่อไป

สมเด็จ : เขาเรียกว่าอ่านแล้วต้องทำตาม ถ้าอ่านแล้วทำตามไม่ได้ องค์พระสัมมาสัมพุทธโคดมว่า ท่านศึกษาจนตายท่านก็ไม่รู้ตถาคตเป็นอย่างไร

ทุกวันนี้โลกมนุษย์ อรรถกถาจารย์มีมาก ฎีกาจารย์มีมาก วิปัสสนาจารย์มีมาก เขาเรียกว่าอาจารย์มีมากกว่าขอทาน พูดธรรมะได้แต่ทำตามไม่ได้ ท่านลองพิจารณาดูอาตมาไม่อยากถอยเข้าอนุสติฌาน เพราะว่าถอยเข้าอนุสติฌานทีไร ต้องปลงสังเวชทุกที เกจิอาจารย์สอนวิปัสสนากรรมฐานในยุคปัจจุบันนี้ เขาเรียกว่า **หญ้าปากคอกยังเลิกไม่ได้ แล้วจะสอนให้คนอื่นละกิเลสได้อย่างไร** ท่านลองไปสำรวจตรวจดูตามวัดวาอารามต่าง ๆ เวลาสอนธรรมะกันยังมีมวนอะไรยาว ๆ (บุหรี่) สูบกัน ปากก็เคี้ยวหมากจ๊าบ ๆ ๆ แล้วนี่มหาเปรียญเก้าประโยค ท่านนี่มหาสอนวิปัสสนาเอย บุหรี่ หมาก ยานัตถุ์ เลิกไม่ได้แล้วจะสอนให้คนอื่นเลิกสิ่งเสพติดได้อย่างไร พวกเจ้าทั้งหลายก็หลงกันไปเรียน หลงไปยกเขาเป็นอาจารย์อยู่ได้ อาจารย์ท่านนี้พูดธรรมะปากก็เคี้ยวหมากนั่นหรือธรรมะ

ความจริงเขาเรียกว่า ศาสนาพุทธเกิดขึ้นในชมพูทวีป เพราะชมพูทวีปในขณะนั้นเต็มไปด้วยความยึด เต็มไปด้วยความงมงาย เต็มไปด้วยความมิจฉาทิฐิ องค์พระสัมมาสัมพุทธโคดมจึงได้ประกาศสัจธรรมผุดขึ้น ท่ามกลางความมืดเป็นดวงประทีบส่องแสงสว่างสู่โลกแห่งชมพูทวีปว่า

บัดนี้ตถาคตค้นพบหลักแห่งคำว่า "มัชฌิมาปฏิปทา" ทางแห่งสายกลางนี้แหล่ คือว่าท่านจะพิจารณาว่าประเพณีคืออะไร ประเพณี คือการปฏิบัติที่สืบเนื่องมาจากอดีตเป็นความเคยชินที่ยอมรับในหมู่ในคณะและในกลุ่มแต่ละกลุ่ม แต่ละพื้นภาค แต่ละชาติ ย่อมมีประเพณีไม่เหมือนกัน สภาพการณ์เป็นเช่นนี้ องค์พระสัมมาสัมพุทธโคดมทรงสอนว่า

ท่านจงอย่ายึดตถาคต

ท่านจงบูชาธรรมะที่ตถาคตค้นพบ

บูชาการปฏิบัติของตถาคต

บูชาสิ่งที่ตถาคตสอนแล้วตถาคตทำได้

ท่านอย่ายึดในตระกูลของตถาคต

ท่านอย่ายึดการเป็นนักปราชญ์ของตถาคต

ท่านจงยึดหลักแห่งความจริงของพุทธะ

ท่านจงปฏิบัติตามแนวแห่งความจริงของพุทธะที่ตถาคตเข้าไปค้น

พุทธะอันแท้จริงมีอยู่เดิม

ตถาคตเข้าสู่แดนนิพพานเพื่อค้นพบ

เมื่อพบเรือนั้นแหล่ได้ลอยเรือออกสู่ฝั่งให้แวววาว

สภาพการณ์คลื่นลมจัดแต่หามนุษย์ยินดีกระโดดลงเรือไม่ได้แม้สักคน

สภาพการณ์ในวิถีการณ์แห่งการตามรอยตถาคตคือ

ท่านต้องทิ้ง : -

๑. ทิ้งชาติแห่งการเป็นกษัตริย์
๒. ทิ้งการแห่งการเป็นเศรษฐี
๓. ทิ้งยศที่สมมติ
ทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านว่านั้นคือตน

ท่านมาสู่แดนแห่งการครองผ้ากาสาวพัสตร์ของตถาคตแล้วไซร้ สิ่งที่ตถาคตปฏิบัติอยู่คือทำอย่างไรให้จิตผ่องใส เข้าใจไหม

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : เข้าใจครับผม จะไปสองทางปฏิบัติ ทางหนึ่งไปรูปพรหม อรูปพรหม นั่นเรียกว่าไปทางฌาน ทีนี้อีกทางหนึ่งไปทางมรรคแปด อริยมรรค คือว่าไปเป็นโสดาบันไปถึงอรหันต์เรียกว่าไปทางของวิปัสสนา ทีนี้ถ้าไปถึงพรหม อรูปพรหมแล้วช้านานตั้งกี่ร้อยกัปพันกัป เราอาจจะมาเป็นมนุษย์อีกก็ได้ แต่ถ้าไปในทางลัดคือไปทางวิปัสสนาฌาน ไปทางโสดา สกิทาคา อานาคา อรหันต์นี่ไม่ต้องไปเกิดเป็นพรหมซึ่งดองอยู่ตั้งกี่ร้อยล้านกัป แล้วพวกพรหมนี้มีโอกาสจะมาเกิดในมนุษยโลก ถ้ายิ่งเป็นเทวดาแล้วก็ยิ่งร้ายใหญ่ เพราะเทวดามีกามฉันทะ มีโลภะ ดูเหมือนจะมีมากกว่ามนุษย์เสียอีก เพราะฉะนั้นจึงมีวิธีวิปัสสนาขึ้นเรียกว่าฆ่ากิเลสให้เป็นสมุจเฉท ทีนี้วิธีปฏิบัติอย่างลัดนี้ เราไม่ต้องทำฌานถึงอรูปฌาน แต่มาทำเอานามรูปเป็นอารมณ์ เรามีสมาธิเอกัคตาจิตเป็นขณิกสมาธิให้ได้

รูปนามแล้ว เลี้ยวทางไม่เป็นอรูปพรหมรูปพรหมจะได้หรือไม่ครับ เกล้ากระผมขอกราบถามเจ้าประคุณสมเด็จ

สมเด็จ : ตำรานี้ใครเป็นคนแต่ง

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : ตำรานี้ปริเฉทหนึ่งถึงปริเฉทเก้า บัดนี้เขาสอนกันอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ วัดโพธิ์เกลื่อนกลาดไปหมดแล้วก็อย่างว่ามันยุ่งยากยุ่งเหยิง

ที่เกล้ากระผมกราบเรียนนี้ ไม่ได้หมายความว่าติดตำรา ติดอาจารย์ แต่เราเห็นว่าตำรานี้เป็นเครื่องชี้ให้เราเดิน ถ้าตำราบอกอย่างนี้แล้ว เราเดินตามตำราที่ผิด เราก็จะไปทางผิด ไม่ถูกทิศถูกทาง แต่ถ้าเราไม่อาศัยตำราเสียเลยเวลานี้เราก็ไม่รู้จะอาศัยอะไร เพราะฉะนั้นเบื้องแรกที่จะเดินไปต้องอาศัยแผนที่ต้องอาศัยตำราก่อน แต่ตำรานั้นจะต้องเป็นแนวทางที่ถูกต้องแต่คำว่าตำราถูกต้องนี้ ไม่ทราบว่านักปราชญ์ท่านใด จึงไปชี้ได้ว่าตำรานี้ถูก เช่นเป็นต้นว่าหัวใจอยู่ในหทัยวัตถุตั้งอยู่ในกลางหัวใจอย่างนี้

ก็บางอาจารย์ว่าอย่างนี้ ส่วนพระพุทธเจ้าท่านว่า คำว่าหัวใจวิญญาณนี่อยู่ในร่างกาย ถ้าว่าไป ไม่ได้หมายความว่าอยู่ในหัวใจ ฉะนั้นสมเด็จพูดขึ้นว่า ตำรานี้ใครสอนใครบอกบัดนี้เขาสอนกันอยู่ที่วัดระฆังฯ แล้วก็สอนอยู่ในวัดมหาธาตุฯ และสอนอยู่ที่วัดโพธิ์ กระผมก็เป็นศิษย์คนหนึ่งเดี๋ยวนี้เรียนอยู่ถึงปริเฉทแปดแล้ว

....แหม แต่ใจวิญญาณไปเก้าสิบแปด ร้อยยี่สิบเอ็ด....

สมเด็จ : แล้วมันฟุ้งไหม ฟุ้งไหมล่ะ

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : ฟุ้งครับผม

สมเด็จ : คือในสภาพการณ์ ถ้าให้อาตมาตัดสินแล้ว **ตำราในยุคนี้ ท่านอ่านเพียงพื้นฐานให้รู้แล้วท่านจงวางตำราเข้ามาค้นในภาคปฏิบัติค้นภายในกายของท่านดีกว่า** แล้วท่านจะไม่วุ่นไม่ฟุ้งตามเขา และในสภาวการณ์ ถ้าท่านเชื่อว่ากฎของพระพุทธศาสนา กฎขององค์พระสัมมาสัมพุทธ-โคดมให้มนุษย์เชื่อในกฎแห่งกรรมแล้วไซร้ และคนที่พูดนั้นอาตมาขอถามว่าอารมณ์แห่งการเป็นโสดาปฏิมรรคเป็นอย่างไร อารมณ์แห่งการเป็นพระอรหันต์นั้นเป็นอย่างไรเวลานี้ อาตมาก็เป็นเพียงรูปพรหมชั้นที่ ๑๖

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : อารมณ์ของโสดาปฏิมรรคตามตำราบอกไว้ว่า ฆ่ากิเลสได้สามองค์ คือสักกายทิฐิ คือไม่เห็นเป็นตัวเป็นตน ไม่มีตัวมีตน ไม่มีเขาไม่มีเรา เรียกว่าเป็นเพียงนามรูป แต่ตัดได้เพียงวิจิกิจฉา แล้วก็เชื่อเรื่องกรรมกฎของกรรม วิจิกิจฉา ไม่สงสัยในความตรัสรู้ของพระ-พุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ แล้วไม่เชื่อว่าเป็นตัวตนเป็นนามรูป นี่น่ะเป็นภาวะจิตของโสดาฯ แต่ส่วนอรหันต์นั้นขึ้นไปชั้นสูงสุดของจิตใจนั้น คือ ตัดกิเลสได้สมุจเฉทหมายความว่าหมดกิเลส เวลาจะตายแล้ว ไม่มีอะไรก่อ

เป็นภพเป็นชาติ เพราะรอดจากกรงสังสารวัฏ ไม่มีอุปาทาน ยึดถือที่จะไปก่อภพใหม่เป็นอันว่านิพพาน ปรมัง สุญญัง เป็นอันว่านิพพานเป็นสูญอย่างยิ่ง คือหมายความว่าสูญเลย คำว่าสูญเลยเป็นที่สงสัยอย่างเกล้ากระผมซึ่งมีกิเลสหนา

คำว่าสูญเลยตามตำราบอกว่าขันธ์นั่นสูญ รูปขันธ์ก็หายไป วิญญาณขันธ์ก็หายไป แล้วสังขารขันธ์ก็หายหมด ทีนี้เกล้ากระผมไม่ทราบว่าอะไรเหลือ เมื่ออะไรมันหายหมด เพราะนิพพาน ปรมัง สุญญังนี่ เพราะฉะนั้นในฐานะพระเดชพระคุณสมเด็จเป็นนักปราชญ์ผู้มีความเปรื่องในธรรมโปรดได้อธิบายให้เกล้ากระผมเพื่อเป็นแนวทางสักหน่อย ก็จะเป็นพระคุณและได้บุญกับสาธุชนผู้ที่นั่งฟังอีกด้วยเป็นอย่างมาก

สมเด็จ : คำว่า "นิพพาน" นี้ต้องเข้าใจว่า มันมีหลักแห่งความจริงของคำว่า

นิพพานัง ปรมัง สุขัง
นิพพานัง ปรมัง สุญญัง

ถ้าในหลักแห่งความจริงของพระสัมมาสัมพุทธโคดมแล้ว คำว่า **"นิพพาน"** ในโลกมนุษย์นี้ ก็คือว่า มนุษย์ผู้ใดปฏิบัติตนให้อยู่ในจิตแห่งความว่าง ให้อยู่ในจิตแห่งความนิ่งให้อยู่ในจิตแห่งความสิ้นจากสรรพกิเลสที่รอบล้อมอยู่ในตัวเขาเรียกว่า....

ใจกลางแห่งนิพพานตั้งอยู่เมือง
รอบล้อมต่อเนื่องกำแพงอันแสนหนา
ผู้ใดหาทางทะลุอยู่ในเมือง
มนุษย์ผู้นั้นย่อมถึงนิพพาน

นิพพานในโลกมนุษย์นี้เขาเรียกว่าปฏิบัติจิตให้ว่างมากที่สุด นานเท่านานผู้นั้นถึงนิพพานแห่งการเป็นมนุษย์ คือ "สุญญัง" นี้แหละเขาเรียกว่าสูญจากอาสวกิเลส สูญจากการเป็นทาสอารมณ์แห่งการเป็นมนุษย์ จิตวิญญาณนี้พุ่งสู่แดนอรหันต์ ไม่ใช่สูญทั้งจิตและวิญญาณ ถ้าสูญทั้งจิตและวิญญาณจะเอาอะไรไปเสวยกรรม สภาพการณ์วิญญาณที่สูญนั้นเขาเรียกว่าวิญญาณธาตุในเบญจขันธ์ วิญญาณธาตุนี้เป็นอุปาทาน รูปนี้ประกอบขึ้นด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ วิญญาณธาตุจึงอยู่เป็นกาย แต่วิญญาณอีกอันหนึ่งเขาเรียกว่าวิญญาณซึ่งวนเวียนอยู่ในกฎแห่งวัฏสงสารนั้นแหล่ องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธโคดมทรงสอนไว้ว่า **ถ้าท่านเพิ่งหัดเรียนในหลักแห่งคำว่าสมถกรรมฐาน ท่านจงอย่าเอาจิตไปวุ่นกับวิปัสสนากรรมฐาน** เพราะอะไรเล่า **ท่านกินอาหารมื้อหนึ่งได้เพียงสองชาม ท่านจะกินสะสมเข้าไปเป็นสี่ชามห้าชามได้หรือไม่** ฉันใดก็ฉันนั้น เพราะฉะนั้นในโลกยุคปัจจุบันนี้วุ่นเพราะ**มนุษย์ชอบสะสมและไม่รู้จักพอ**

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : เมื่อคิดในทางกลับอีกทางหนึ่งว่า การที่ทำจิตให้ว่างในสมัยปัจจุบัน ซึ่งโลกเจริญไปด้วยวัตถุ

สิ่งยั่วยวนต่าง ๆ นี้ หาใช่เหมือนกับครั้งโบราณไม่ ซึ่งอยู่ตามสูญญาคารเรือนว่าง อยู่ตามรุกขาโต อยู่ตามโคนไม้ อยู่ตามซอกเขา เป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเหตุมารบกวนจึงมีจิตสงบได้ง่ายกว่า แต่บัดนี้มีสิ่งยั่วยวนให้เกิดกิเลสตัณหามีมากมาย ยังสงสารกันว่าผู้จะทำวิปัสสนามีทางถึงยาก หรืออาจจะไม่ถึงเลยก็ได้ เป็นเหตุน่าเห็นใจมากเหลือเกินครับ

สมเด็จ : คือมันไม่ยากหรอก ในยุคนี้ศิวิไลซ์ ด้านวัตถุมีมากในเมืองหลวง วัตถุมันเจริญทั่วไป มีแสงสีงามหลากหลาย เป็นสภาพหนึ่งที่ทำให้มนุษย์หลงเพลินในกิเลสตัณหา เมื่อภาวการณ์เป็นเช่นนี้ **ถ้าท่านจะปฏิบัติวิปัสสนาให้ถึงจิตว่างแล้วไซร้ ควรจะเอาอสุภะเป็นอารมณ์เป็นจุดแรก**

รู้จักคำว่า "อสุภะ" เป็นอารมณ์ไหม

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ : คำว่า "อสุภะ" นี้ตามมนุษย์เขาแปลว่าซากศพครับ แต่ตัวศัพท์ภาษาบาลีนั้น "อ" แปลว่า "ไม่" สุภะแปลว่า "สวย" รวมความได้ว่าเอาของที่ไม่สวยไม่งามมาเป็นอารมณ์ แต่ถ้าแปลอีกคำหนึ่งนั้นว่าอสุภะคือ ซากศพให้เราไปดูซากศพ

สมเด็จ : มันไม่ต้องไปดูซากศพให้เสียเวลา.....

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ :นึกเอาซากศพมาเป็นอารมณ์ไว้ในใจ

สมเด็จ : มันไม่ต้องนึก วิธีการปฏิบัติของอาตมาง่ายนิดเดียว ถ้าคนปฏิบัติจริง ไม่ใช่ถามแล้วออกจากที่นี่แล้วก็ลืม นี่

ขรัวโตที่ทำอะไรไม่เหมือนชาวบ้านพูด เพราะฉะนั้นคนฟัง ที่ติดสมมติก็ฟังธรรมะของขรัวโตไม่ได้ ถ้าไม่ติดสมมติ ไม่ยึดตน ก็ฟังธรรมะของอาตมาได้

สภาพการณ์ในเมืองแห่งศิวิไลซ์นี้ สมมติว่าเราเป็นผู้ดีมีปัจจัย มีอาหารมีบ้านรโหฐานอยู่แล้วไซร้ จุดแรกท่านไม่ต้องเดินทางไกลไปดูศพ **ระหว่างที่ท่านฉันข้าวอยู่นั่นแหล่ ขอให้ท่านตั้งถังขี้อยู่หน้าท่าน แล้วพิจารณาว่าข้าวที่กินลงไปนี้ อีกไม่นานก็จะกลายเป็นสิ่งที่อยู่ในถังที่ตั้งนี้** ภาวะอันนี้บ่มเป็นอารมณ์ไปเรื่อย ๆ แล้วท่านจะเบื่อในวัตถุสิ่งศิวิไลซ์ ซึ่งให้ความสุขได้เพียงชั่วขณะ กลับหันมาบำเพ็ญในด้านนามธรรมแห่งจิตและวิญญาณเข้าใจไหม

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์:ขอบพระคุณมากครับ ตอนนี้ เกล้ากระผมรู้สึกซึ้งมาก คือว่าอสุภะนั้น เราจะมองของงามของสวยให้เป็นของไม่งาม ไม่สวย แต่ถ้าคิดในใจไปไม่ได้ เมื่อเรารับประทานอาหาร ควรจะหาของซึ่งตรงกันข้ามกับความสวยมาตั้งข้าง ๆ แล้วมองให้เกิดสังเวชว่า ข้าวกับอาหารในจานนี้ถ้าลงไปในท้องสักสองสามชั่วโมง ก็เหมือนกับถังที่ตั้งอยู่ข้างหน้านี้ เป็นการสำรอกโลภะ โมหะออก อย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นอันหนึ่งซึ่งเกล้ากระผมจะพยายามนำไปปฏิบัติ บัดนี้อายุก็แก่เข้าไปมากแล้ว ยังหาหนทางไม่ได้ ไปอาจารย์นั้นก็ว่าอย่างนี้มาอาจารย์นี้ก็ว่าอย่างนั้น รู้สึกมันตีกันยุ่งจนไม่รู้เป็นอะไร เหมือนยุงตีกัน.....

สมเด็จ : อาตมาก็บอกแล้วว่าอาจารย์มันมีมากกว่าขอทาน คือเวลานี้การสอนธรรมะในโลกมนุษย์นี้ อาตมานึกแล้วปลงสังเวช เขาเรียกว่า **องค์พระสัมมาสัมพุทธโคดมท่านพยายามหยิบสิ่งที่ยากมาสอนให้เป็นสิ่งง่าย เพื่อสอนให้คนเข้าถึงธรรม** แต่ยุคปัจจุบันเขาพยายามเอาสิ่งที่ง่ายทำเป็นสิ่งยาก เพื่อเป็นการอวดภูมิความรู้ว่าเก่ง เขาเรียกว่าพูดภาษาบาลีสองคำ แล้วพูดภาษาสยามสามคำ สอนเรียนกันอีกสิบปีก็ไม่รู้เรื่อง

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ :บัดนี้นักธรรมะมีอยู่สองค่าย ค่ายหนึ่งเขาเอาพระไตรปิฎกมาแปลคำทุกคำ ว่านี่นะเป็นพุทธพจน์ อีกค่ายหนึ่งมาวิจารณ์ตามโบราณคดี ตามประวัติศาสตร์ครั้งพระพุทธเจ้า ก็ว่าอันนี้เป็นพุทธพจน์ อันนี้เกจิอาจารย์แต่งขึ้นนานมาหลงลืมต่อเติมมา

มีสองค่าย คือว่าค่ายหนึ่งถือทำตามหนังสือตรงเผงไม่ยักย้าย แต่อีกฝ่ายหนึ่งยักย้าย ทีนี้สำหรับเกล้ากระผมซึ่งเป็นคนกลางนี่ตาย....

ตายในที่นี่หมายความว่า **ฟังทางนั้นก็บอกว่า ต้องถือให้ตรงนะ ฟังทางนี้ นี่ถือตรงไม่ได้นะ** เพราะว่าสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว ต้องมีการเลือนลางเปลี่ยนบ้าง คนกลางอย่างเกล้ากระผมรู้เพียงตัว ก.ไก่ ก็ไม่ถึง ไม่เชื่ออาจารย์แล้วจะไปเชื่อใคร เป็นอย่างนี้แล้วจะปฏิบัติอย่างไรดี บัดนี้เจ้าประคุณสมเด็จมาโปรดที่นี่ จึงขอพึ่งพระบารมี ใช่จะขอ

อรรถาธิบายมากมาย เพียงแต่หนทางชี้ช่องทางสั้น ๆ ว่า อายุแก่อย่างนี้ทำวิธีการวิปัสสนาภาวนาควรจะทำวิธีใด ขอความย่อ ๆ สำหรับคนแก่อย่างเกล้ากระผม

สมเด็จ : วิธีย่อง่ายนิดเดียว อายุมากก็ทำตามอายุมาก เพราะว่าธรรมะสอนอยู่ในบุคคลประเภทบัวสี่เหล่า เหล่าหนึ่งอยู่ในตม เหล่าหนึ่งเริ่มโผล่ขึ้น เหล่าหนึ่งโผล่พ้นน้ำ อีกเหล่าหนึ่งเริ่มจะบาน

สภาวการณ์เขาเรียกว่าหลักแห่งการสอนของอาตมาก็คือเหล่าหนึ่งเด็ก เหล่าหนึ่งกลาง เหล่าหนึ่งเลยวัยกลาง และเหล่าหนึ่งใกล้จะตายเขาเรียกว่า **มนุษย์ทุกคนไม่พิจารณาธรรมในกาย อายุท่านสามสิบห้าถึงสี่สิบนั้นไซร้ ยมบาลมีจดหมายฉบับแรกเตือนท่านมาแล้ว โดยตีทะเบียนมาก็คือนัยน์ตาท่านจะเริ่มมัว ยมบาลท่านบอกว่า เตรียมตัวตายได้แล้ว เร่งสร้างความดีได้แล้ว พวกเจ้าไม่หมั่นสังเกต เมื่อได้อายุสี่สิบ ห้าสิบถึงหกสิบนี้แล้วไซร้ เขาเรียกว่ายมบาลท่านมีหนังสือฉบับที่สองลงทะเบียนมา คือผมมันจะเริ่มเปลี่ยนสีจากดำหรือแดงมาเป็นขาว ฟันจะเริ่มร่วง ยมบาลก็บอกว่า เตรียมตัวตายได้แล้ว พวกเจ้าก็ไม่สังเกต ฉบับที่สามเป็นฉบับแน่นอน ก็คือว่าใกล้จะตายอยู่แล้วก็คือตัวงอหลง ๆ ลืม ๆ นั่นคือ สังขารเมื่อวัยเจ็ดสิบแปดสิบเก้าสิบ**

ทีนี้ในสภาวการณ์เพราะว่าจิตวิญญาณเหล่านี้อยู่ในสภาพการณ์ซึ่งเรียกว่าวิญญาณปุถุที่ไม่ได้ฝึกในอาสวักขยญาณ

ไม่ได้ฝึกแห่งความแข็งแกร่งของจิต เพราะฉะนั้นในสภาพ-การณ์วิธีการรักษากายเนื้อ เพื่อไม่ให้มีการเกิดคำว่า "โรค" ตามที่มนุษย์บัญญัติกัน เขาเรียก โรคแห่งการเจ็บป่วยในวัตถุธาตุแล้วไซร้ สภาวการณ์ **การรักษาร่างกายให้แข็งแรงแล้วไซร้ ก็คือปฏิบัติตามในหลักแห่งกีฬาพุทธศาสนา คือเดินจงกรม** สภาพการณ์ให้ตื่นแต่เช้า ตีสี่หรือตีห้าเพราะว่าอายุหกสิบกว่าเรื่องร่างกายต้องการนอนน้อยเต็มที อาตมารู้เพราะอาตมาสมัยมีสังขารอยู่วัดระฆังฯ เคยเป็นมาก่อน

เมื่อตอนที่อาตมาอายุหกสิบห้าขวบปีแล้วไซร้ อาตมาคืนหนึ่งนอนไม่ถึงสามชั่วโมง มันตื่นเอง ตื่นเช้าขึ้นมาก็ช่วยทำงานเจ้าจอม ร.๔ ที่คั่งค้างบ้าง คืองานของอาตมามีมากอาตมาเต็มไปด้วยการทำงาน เวลาว่างหายาก แต่อาตมาก็ยังมีเวลาสำหรับตัวเอง คือมีเวลาสำหรับทำวิปัสสนากรรมฐานซึ่งเราต้องกะให้เป็นเวลา **สภาพการณ์คือตีสี่ตีห้าให้ท่านพยายามเดินจงกรม หลังจากเดินจงกรมแล้วไซร้ก็พัก เมื่อพักแล้วก็กินข้าว กินข้าวเสร็จก็ไม่ต้องทำอะไร ทำจิตใจให้มันเฉย ๆ แล้วก็มาปฏิบัติสู่ในเอกะในสภาพการณ์แห่งการรวมจิตให้เป็นหนึ่งเอกะนี้แล้วไซร้ อาตมาก็สอนไว้ในที่นี้มากแล้วว่า** ตานอกท่านหลับ (ปิดเปลือกตา) แต่ตาในท่านไม่ใช่หลับ (ม่านตาในเปิด) **แล้วก็ทุกวันนี้สำนักต่าง ๆ สอนให้มนุษย์ปฏิบัติไม่ถูกวิธี คือวัตถุธาตุในกายนี้ไม่มีพลัง**

ทั้งนี้และทั้งนั้นท่านนั่งสมาธิ ท่านไม่เอานิ้วหัวแม่มือชนกัน เมื่อนิ้วไม่ชนกันแล้วไซร้ ธาตุไฟท่านจะเสียโดยเปล่าประโยชน์ ร่างกายท่านจะซูบผอม ท่านต้องนั่งสมาธิโดยให้ธาตุไฟในร่างกายนี้โคจรถึงกัน และให้ตานี้ตั้งวงกลมอยู่ตรงนี้คือ สูงจากหว่างคิ้ว ๑ นิ้ว ตั้งจิตเขาเรียกว่าตั้งอารมณ์อยู่กึ่งกลางหัวคิ้วทั้งสอง ในสภาวการณ์วันหนึ่งปฏิบัติสักครั้งหนึ่งไม่ต่ำกว่าหนึ่งชั่วโมง และปฏิบัติเพิ่มไปได้เรื่อย ๆ แล้วไซร้ ถึงภาวะแห่งจิตนิ่งถึงเอกัคตาจิตไซร้จิตถึงประภัสสรยิ้มผ่องใสแล้ว เมื่อนั้นแหล่ท่านจะรู้ว่าพรหมอยู่อย่างไร อรหันต์เป็นอย่างไร

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ :มาถึงเอกัคตาจิตเป็นองค์ฌานที่หนึ่ง ละวิตก ละวิจารณ์ ละปีติ ละสุข มาถึงเอกัคตาเรียกว่าองค์ฌาน จึงจะเห็นว่าโลกพรหม โลกเทวดาอยู่อย่างไร ตามธรรมดาเทวดาต่ำกว่าพรหมมาก เพราะเทวดาหมกมุ่นอยู่กับกิเลส

สมเด็จ : เทวดามีอยู่หลายจำพวก พวกนั้นเขาเรียกว่าพวกรุกขเทวดา คือพวกที่รุออกจากเทวโลก สถิต ณ ต้นไม้

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ :เทวดาที่อยู่ป้วนเปี้ยนอยู่กับมนุษย์ เทวดาที่อยู่ตามพื้นดินอีกพวกหนึ่ง

สมเด็จ : นั่นเป็นพวกอมรมนุษย์ (ครึ่งเทวดาครึ่งมนุษย์)

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ :พวกที่สูงกว่าพวกหนึ่งแล้วอยู่กลาง

อันนี้เห็นตำราจะใกล้เคียงมาก ที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพูดออกมา ตำราเขาก็มีหลายชั้นเชิง ครับผม เทวดาบางองค์ก็ตาบอดเป็นอันธพาลก็มี เทวดามิจฉาชีพก็มี แต่สำหรับพอเป็นพรหมแล้ว โลกของพรหมเป็นโลกแห่งความบริสุทธิ์แล้วอรูปพรหมหมายความว่าพรหมไม่มีรูป มีแต่วิญญาณอย่างเดียว

สมเด็จ : แล้วมันยังมีพรหมอีกจำพวกหนึ่ง เขาเรียกว่าพรหมลูกฟัก

ขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ :พรหมลูกฟักนี้ไม่มี เรียกว่าอสัญญีสัตตาพรหม ตามภาษาอสัญญีสัตตาพรหมหมายความว่าพรหมไม่มีวิญญาณ มีแต่รูปอย่างเดียว อันนี้เขาเรียกว่าอสัญญีสัตตาพรหม แหมวันนี้เกล้ากระผมได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมแตกฉานเพิ่มขึ้นและจะขอเอาคำบรรยายที่เป็นประโยชน์กับโลกมนุษย์ไปเผยแพร่เท่าที่สามารถจะเผยแพร่ได้ เพื่อให้มวลมนุษย์ปุถุชน ที่ยังมืดมนอยู่กับตำราบ้าง กอดอยู่กับอาจารย์บ้าง ขอให้เบาคลายลง แล้วจะเพ่งไปทำจิตของตนให้บริสุทธิ์สะอาดเท่าที่จะสะอาดได้ อย่าให้มีโลภ โกรธ หลงแล้วก็มีวิธีนี้ ก็คือให้นั่งเพ่งกสิณสิบ กสิณดิน กสิณน้ำ กสิณไฟ.....

สมเด็จ : เวลานี้อย่าไปเอากสิณให้ยุ่งยากเลย เอากสิณอสุภะดีกว่า เพราะว่าโลกมันวุ่น ถ้าไปตามพวกนั้นจะทำให้วุ่นใหญ่เอากสิณอสุภะให้เกิดความเบื่อหน่ายในโลกก่อน แล้วค่อย

มาพิจารณากายในกาย แล้วถ้าพูดอีกอย่างหนึ่งพวกเศรษฐีทั้งหลายช่วยสร้างสำนักนี้ให้เสร็จ และเห็นว่าสำนักนี้มีประโยชน์ บอกตรง ๆ ถ้าสำนักเรียบร้อยพร้อมทุกอย่างแล้ว อาตมาจะมานั่งคุมสอนเองในการปฏิบัติวิปัสสนา อาตมามีวิธีการสอนอยู่หลายอย่าง คือก่อนที่จะสอน อาตมาจะต้องตรวจจิตใจผู้นี้ก่อน **ว่าจะต้องใช้อะไรเป็นอารมณ์ถึงจะสำเร็จ คนนี้ควรจะเดินลัดหรือเดินตรง คนนี้ควรจะใช้คำพูดอ่อนหวานสำเร็จ หรือต้องดุว่าจึงจะสำเร็จ....**

เจริญพร

บทสรุป

ตามธรรมเทศนาที่หลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต)พรหมรังษี แสดงสนทนากับท่านขุนราชฤทธิ์บริรักษ์ โดยการสนทนาโต้ตอบกันในหลักทางธรรมนี้ พอจะสรุปเป็นข้อความได้ดังนี้

๑. ในบรรดาการฝึกจิตนี้ ทางพระพุทธศาสนา มีวิธีฝึกอยู่ ๒ อย่างคือ อย่างหนึ่งเรียกว่า **สมถะ** คือมุ่งหมายจะให้จิตนิ่งโดยไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ จุดสูงสุดของการปฏิบัติก็คือจิตจะยึดเหนี่ยวในอารมณ์เดียว เรียก **เอกัคตาจิต** ก็ได้ **อัปปนาสมาธิ** ก็ได้เมื่อจิตนิ่งถึงขั้นนี้แล้วเรียกว่า **เอกะ** เพราะมีอารมณ์เดียวคือยึดแน่นิ่งอยู่ในนิมิตใดนิมิตหนึ่ง ต่อนี้จึงมาพิจารณากายในกาย คำว่ากายในกายนี้ไม่ใช่กายสองชั้นอย่างท่านเข้าใจ กายในกายนี้คือจิตกับวิญญาณจะออกมาปรากฏเป็นอีกกายหนึ่งและหันกลับมาดูภูตรูปของตน (รูปกายแห่งเนื้อ) และเข้าไปเพ่งค้นคว้าแยกเบญจขันธ์ตนเองให้รู้ว่าอันใดรูปอันใดนามโดยรู้อย่างชัดแจ้งแห่งปัญญาที่รู้จริง ไม่ใช่นึกเห็นโดยอุปาทานตามรูปเขียนหรือตามที่หมอเขาเขียนตำรากายวิภาค นี่เรียกพิจารณากายในกาย

ส่วนในเวทนาคือการ**เสวยอารมณ์ว่าสุขว่าทุกข์** ก็แยกอย่างเดียวกับแยกกายในกาย คือกำหนดให้รู้อารมณ์ที่มา

กระทบทางอาตยนะให้รู้ทันในอารมณ์ว่าอันนั้นสุขเวทนา อันนั้นเป็นทุกขเวทนา กำหนดให้รู้แยกได้เช่นนี้เพื่อค้นคว้าหาลักษณะกำหนดจิตให้รู้ว่าเป็นลักษณะใดในไตรลักษณ์ ส่วนจิตก็เช่นเดียวกัน กำหนดให้รู้ว่าอะไรคือมโนธาตุอะไรคือจิตเป็นที่เกิดของความคิดนึกอารมณ์ที่ส่งมาทางอายตนะครั้งแรกเรียกผัสสะจนต่อมาผัสสะนั้นชัดเข้า ถึงขั้นกำหนดรู้ว่าสุขรู้ว่าทุกข์เรียก **สัมผัสสชาเวทนา** คืออาการรวมของ ๓ อย่างคือ ผัสสเวทนา สัมผัสสชาเวทนา เกิดเป็นความจำได้หมายรู้ เรียกว่าสัญญา ผ่านวิถีต่าง ๆ มาถึงใจและจิตให้วินิจฉัยอารมณ์ว่าอันใดปรารถนาเรียกว่าสุขเวทนา อันใดไม่พึงปรารถนาเรียกว่าทุกขเวทนา ที่แสดงถึงงานที่มโนต้องทำ ต่อมาก็พิจารณาถึงธรรมในธรรม

ธรรมคืออารมณ์เกิดกับใจดับพร้อมใจเป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่เกิดเองกับใจ แต่ไม่ใช่ใจ หมายถึงเจตสิกมี ๕๒ กำหนดให้รู้ชัดเจนในธรรมารมณ์นั้นให้รู้แจ้งเห็นจริง จึงเรียกว่ากำหนดพิจารณาธรรมและพิจารณากำหนดโดยมีสติคุมอยู่ทุกขณะ เรียกว่า **วิปัสสนา หรืออีกชื่อหนึ่งว่าเอกายนมรรค** คือหนทางอันเป็นเอกะ แต่อรรถกถา และฎีกาจารย์ (อรรถกถาคือผู้อธิบายเข้าไว้ ส่วนฎีกาจารย์คือผู้มาแก้ไขใหม่) ไม่เข้าใจซึ้งถึงความจริง จึงคิดว่าเมื่อจิตยังไม่สงบถึงขั้น เพียงขณิกสมาธิคือสงบชั่วขณะเดียวก็เจริญวิปัสสนาได้นั้น หลวงพ่อสมเด็จว่าเป็นการเข้าใจผิด

ของผู้มาแก้ไขใหม่ เพราะตัวเองยังทำไม่ได้ ทำไม่ถึงก็สอนคนอื่น จึงทำให้ผู้เป็นสานุศิษย์เรียนกันผิด ๆ ต่อมา โดยท่านให้เหตุผลว่า การทำวิปัสสนาไปพร้อมกับเจริญสมถะนั้นทำไม่ได้ ท่านเปรียบว่าคนเราเคยกินข้าวสองจานอิ่ม ถ้าคิดจะกินสะสมเข้าไป คือกิน ๓-๕ จาน จะกินเข้าไปได้หรือที่ถูกแล้วสมถะเป็นพื้นฐานรองรับวิปัสสนา ถ้าจิตไม่นิ่งจริง ๆ ก็เจริญวิปัสสนาไม่ได้ เหมือนภาชนะน้ำที่สะเทือนสั่น **สั่นคลอนอยู่เสมอ ถึงแม้น้ำในภาชนะจะใสเท่าใด ก็ยังไม่พร้อมที่จะส่องให้เห็นเงาได้ฉะนั้น**

ศรัทธาคือความเชื่อ เป็นธรรมะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางดี คือเชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ดีรู้ชอบด้วยพระองค์เอง โดยไม่มีใครเป็นครูอาจารย์ ธรรมะเป็นพุทธพจน์ที่พระองค์สั่งสอน ทำให้คนบริสุทธิ์แท้จริง พระสงฆ์ที่รับคำสอนของพระพุทธเจ้านำไปปฏิบัติก็สำเร็จได้แท้จริง เรียกตถาโพธิตศรัทธา ทำให้ถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่อีกแง่หนึ่ง **ถ้าผู้ปฏิบัติถึงพระรัตนตรัยแล้วยึดในพระรัตนตรัย นั่งกราบไหว้แต่พระรัตนตรัย ไม่ปฏิบัติตามธรรมคำสอนของท่านต่อไปก็ไม่พ้นความงมงาย** ฉะนั้นหลวงพ่อสมเด็จจึงได้ว่า **ถ้าพบพระอย่ายึดพระ เรียนตำราแต่อย่ายึดตำรา ถ้ายึดเราจะหลงติดอยู่ไม่ทำการค้นคว้าให้รู้แจ้งเห็นจริง**

๒. คำว่านิพพาน คือนิพพานังปรมังสุญญัง พระ-

นิพพานเป็นธรรมดับสูญ แต่สมเด็จท่านว่า สุญญตา ย่อมไม่มีการยึดสิ่งใด ๆ เป็นอารมณ์ คือไม่ยึดไปในฝ่ายกุศลและอกุศล

อารมณ์ของพระอรหันต์เป็นอารมณ์ว่าง ฉะนั้นการทำกรรมใดของพระอรหันต์ จึงไม่มีทั้งกุศลหรืออกุศล เพราะท่านกระทำไปโดยภูตรูปต้องการในความเป็นอยู่ ไม่มีเจตนาเป็นมูลฐานเหมือนปุถุชน ทั้งนี้เพื่อรักษาภูตรูปให้คงอยู่ถึงอายุขัยของภูตรูปเท่านั้น ไม่ต้องการสิ่งปรนเปรอหรือจะเรียกให้เป็นสำนวนง่าย ๆ อีกทีหนึ่งก็คือ ภูตรูปของพระอรหันต์มีความต้องการเพียงกินเพื่ออยู่ จนกว่าจะถึงขัยคือการกำหนด ฉะนั้นสุญญตาที่หมายความว่าว่างนั้นจะต้องว่างทั้งอารมณ์ ว่างทั้งอามิส ว่างทั้งวิบาก ว่างทั้งสังขารที่จะปรุงจะแต่ง เมื่อสิ้นขัยวิญญาณของผู้นิพพานจะไปสู่ปรโลกสถิตอยู่แดนอรหันต์จนกว่าจะหมดความผูกพันในมนุษยโลก **เมื่อหมดความผูกพันมนุษยโลกแล้ว เมื่อนั้นจึงสู่แดนพระนิพพาน หมดชาติหมดภพหมดข้อผูกพันใด ๆ ทั้งสิ้น**

๓. วิธีการแก้จิตที่ติดในอามิสแห่งเบญจกามคุณทั้ง ๕ ด้วยอสุภกรรมฐานแบบง่าย ๆ เบญจกามคือสิ่งที่ยั่วให้เกิดความใคร่ ในชั้นเดิมคนบางคนคิดหาวิธีออกจากกามโดยวิธีให้อิ่มตัว พวกเศรษฐี พวกกษัตริย์ในอินเดียต่างกว้านซื้อทาสเป็นการใหญ่ เลือกหญิงที่หน้าตารูปร่างดี ๆ ไว้บำเรอตน จัดตั้งเป็นฮาเร็ม ภายในมีแสงสลัว นางในแต่ละนางเปลือยกาย

บำเรอสวาทผู้เป็นนายนับเป็นพัน ๆ นาง จุดประสงค์เพื่อให้ผู้บริโภคกามอิ่มตัว เกิดเบื่อหน่ายในกามแล้ว หลีกออกจากกามเพื่อบำเพ็ญเนกขัมมะ **วัตถุกามทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส** จึงชื่อว่าคุณเพราะเมื่อผู้บริโภคกามจนอิ่มตัวทำให้หลีกออกจากกามไปเอง ถึงแม้ว่ากฎนี้จะไม่ถูกต้อง แต่คนรุ่นก่อนคิดว่าถูกต้องจึงมีคำว่า "คุณ" พ่วงท้ายกาม เป็นกามคุณไป กามคุณทำให้ผู้เข้าไปเสพติดอยู่ดุจบ่วงแห่งนายพรานที่ดักไว้ผูกมัดมิให้พ้นไปได้

แต่หลวงพ่อสมเด็จแนะว่าการเจริญอสุภะนี่แหละแก้ได้ เช่น เราติดรสอาหาร ติดว่าอาหารสิ่งนั้นดีสิ่งนี้ดี ขณะบริโภคอาหารลองเอาสิ่งปฏิกูลส่งกลิ่นเหม็นให้เอามาตั้งใกล้ ๆ ดูทีหรืออาหารในจานนั้นจะอร่อยอย่างคิดไหม ยิ่งบริโภคดูเหมือนจะขย้อนกลับออกมาเสียอีก นี่ก็แสดงว่าอาหารนั้นไม่ใช่อร่อยจริง เรายึดมั่นว่าอร่อยต่างหาก

ถึงแม้คนก็เถอะ นางมัลลิกาเป็นหญิงงามเมือง เมื่อเธอมีชีวิตอยู่ในราชคฤห์นคร เล่นเอาพวกหนุ่มแทบฆ่ากันตายเพราะอยากจะได้นางมัลลิกามาบำเรอตน เพราะนางมัลลิกาเป็นหญิงรูปงาม แต่พอนางมัลลิกาสิ้นชีวิตลง เขานำไปไว้ป่าช้า องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงถามพระภิกษุสงฆ์ทั้งปวงว่า ใครเคยเห็นนางเมื่อก่อนตายบ้าง พระภิกษุบางองค์ที่เคยได้ไปยื้อแย่งนางมัลลิกา ถึงกับจะฆ่าแกงกันเมื่อก่อนบวช ก็ทูลว่าเมื่อก่อนตายเธอรักนาง

มัลลิกา แต่เมื่อนางมัลลิกาตายเสียแล้ว ซากศพของเธอแม้จะยกให้เปล่า ๆ ก็ยังไม่ต้องการ เพราะเมื่อนางมัลลิกาก่อนตาย รูปสมบัติงามเป็นสุภะต้องตาต้องใจชายหนุ่มทั้งหลาย แต่พอนางมัลลิกาตายแล้วมีตาออกนอกเบ้า เขพะไหลออกปาก ลิ้นแลบออกมายาวส่งกลิ่นเหม็นเป็นอสุภะไม่เป็นที่ปรารถนา ถ้าหมั่นพิจารณา**อสุภะกรรมฐาน**บ่อย ๆ จิตก็จะเกิดเบื่อหน่ายดีดตัวออกจากกามคุณได้เองและเข้าสู่เนกขัมมะ ออกถือบวช

๔. พระพรหมจำพวกหนึ่ง ในบรรดาพระพรหมชั้นสูงจำพวกนี้เมื่อดูตามรูปศัพท์ คือชื่อจริงว่าอสัญญีสัตตา เมื่อท่านเป็นมนุษย์ท่านบำเพ็ญสำเร็จในภูมิฌานแนวสัญญานาสัญญายตนะ พระอรรถกถาจารย์แปลไว้ว่า มีสัญญาก็มิใช่ไม่มีสัญญาก็มิใช่ ทำไมท่านจึงแปลว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้าผู้สรุปไม่เข้าใจ แต่คำว่าอสัญญีสัตตานี้คือไม่มีสัญญา อาจเป็นว่าพระพรหมชั้นนี้มีอารมณ์แปลก ๆ คือจะมีสัญญาก็มิใช่จะไม่มีก็ไม่ใช่ ขอท่านผู้อ่านคิดดูเอาเอง ข้าพเจ้าคิดไม่ออก แต่พรหมจำพวกนี้มีอยู่ คนเก่าเรียกพระพรหมลูกฟักหรือรูปร่างของท่านจะเหมือนลูกฟักเขียวอย่างไรก็ไม่ทราบ แต่พระพรหมพวกนี้ไม่มีรูปเป็นพรหมขันธ์เดียว คือไม่มีกายทิพย์รองรับ มีแต่จิตวิญญาณ เมื่อหมดขันธ์ตามขัยจิตวิญญาณก็จะละลายไป

ข้อความทั้งหมดสรุปได้เท่านี้ที่สำคัญขอท่านผู้อ่านที่ไม่มีใจลำเอียงโปรดพิจารณาดูเอาเองด้วยธรรมวิจัย คือแยกแยะออกไปปฏิบัติตามความเหมาะสมกับนิสัยของตนก็จะมีประโยชน์หาน้อยไม่

ธรรมะจากดวงวิญญาณบริสุทธิ์
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี
จากรายการเสียงสวรรค์
ศาสตราจารย์ ดร.คลุ้ม วัชโรบล จัดทำ

ศาสตราจารย์ ดร.คลุ้ม วัชโรบล

สวัสดีท่านผู้ฟังทั้งหลาย เรื่องประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้พบมาจากสำนักปู่สวรรค์ ซึ่งอยู่ที่ซอยจตุรงค์สงคราม ถนนเพชรเกษม กิโลเมตรที่ ๑๕ ครึ่ง บางแคเหนือ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

วันนี้ข้าพเจ้าจะนำเอาธรรมะเรื่องหนึ่งที่อาจารย์ชุบชีพ นกแก้ว ซึ่งเป็นอาจารย์สอนพระสูตร ได้เรียนถามสมเด็จหลวงพ่อโต พรหมรังษี เรื่องที่ถามนั้นเกี่ยวกับความลึกซึ้ง

ของสมาธิวิปัสสนาและจิตวิญญาณ ข้อข้องใจต่าง ๆ ที่อาจารย์ชุบชีพ นกแก้ว ถามนั้น สมเด็จหลวงพ่อโตท่านก็ได้อธิบายอย่างแจ่มแจ้งทุกประการ ขอให้ท่านพยายามสงบจิตฟังธรรม แล้ววินิจฉัยว่าสมควรประการใด พอจะเป็นหลักในการปฏิบัติได้หรือไม่

เชิญท่านผู้ฟังทั้งหลายรับฟังธรรมะดังต่อไปนี้

อาจารย์ชุบชีพ นกแก้ว : สมเด็จอาจารย์เจ้าคะ ผู้ที่มาฟังธรรมหลายท่านก็อยากจะอาราธนาธรรม ให้แสดงธรรมโปรดก่อน แล้วถ้ามีข้อสงสัย ลูกศิษย์จะได้กราบเรียนถามดีไหมเจ้าคะ

สมเด็จ : จะให้อาตมาแสดงธรรมะอะไร

อาจารย์ชุบชีพ : ลูกศิษย์จะอาราธนา ก็แล้วแต่สมเด็จอาจารย์จะแสดง (กล่าวอาราธนาธรรม)

สมเด็จ : เจริญพร

สภาพการณ์แห่งวันนี้อาตมาจะเทศน์ในหัวข้อที่เรียกว่า **หลักทั่วไปของธรรมะ** คือในสภาวการณ์บุคคลที่มาในที่นี้บางคนก็ยังไม่เชื่อ บางคนก็เชื่อ ทีนี้ในสภาพการณ์บางคนตั้งปัญหาอยู่ในใจว่า เพราะเหตุใดบุคคลไม่เชื่อเข้าไปหาหลวงปู่ (หลวงปู่ทวด เหยียบน้ำทะเลจืด) หลวงปู่ก็เฉยท่านอย่าลืมจิตแห่งความเป็นพระโพธิสัตว์นั้น ย่อมไม่มีปฏิกิริยาในการยินดียินร้ายต่อมนุษย์ทั่วไป ใครจะด่าท่าน

ท่านก็เฉย ใครจะชมท่าน ท่านก็นิ่ง ภาวะนี้ก็แล้วแต่สัตวโลกจะเข้ามาให้ท่านโปรด ฉันใดฉันนั้น

ทีนี้ในสภาวการณ์วันนี้จะเทศน์ในหัวข้อของคำว่า **เราจะพูดเรื่องวิญญาณกับเหล่ามนุษย์ผู้ยึดมั่นในหลักของวัตถุนั้นจะแสดงอย่างไร** สภาวการณ์เรื่องวิญญาณนี้เป็นเรื่องละเอียด ในหลักการแห่งวิญญาณของเทพพรหมชั้นสูงนั้น เปรียบเสมือนหนึ่งในหลักทั่วไปของมนุษย์ ก็คือว่า **เป็นอากาศ** สภาวการณ์ท่านรู้ว่ามีอากาศ แต่ท่านไม่สามารถจับอากาศขึ้นมาเป็นตัวตนได้ นั่นคือสภาวะของวิญญาณเทพพรหมชั้นสูง

ทีนี้วิญญาณเหล่าวิสุทธิเทพ วิญญาณเหล่าพรหมสุทธาวาส วิญญาณเหล่าอรหันต์ จะเปรียบให้เข้าใจในโลกมนุษย์นี้จะเปรียบเป็นอะไรเล่า อันนี้อาตมภาพขอแถลงไขเปรียบเสมือนหนึ่งว่าวิญญาณเหล่านี้เป็นวิญญาณละเอียดสภาวการณ์แห่งการเป็นวิญญาณละเอียดเหล่านี้ไซร้ ท่านจะต้องฝึกสมาธิใช้จิตสัมผัสเสมือนหนึ่งเปรียบคือลม ท่านลองโบกมือดูซิ ว่ามีลมไหม เมื่อท่านโบกมือย่อมเกิดลม **นักวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่าเป็นชั้นด็อกเตอร์ก็ยังไม่สามารถเอาหน้าลมออกมาตีแผ่ให้มนุษย์ดูได้** ทั้ง ๆ ที่มนุษย์ทุกคนยอมรับว่ามีลม เพราะฉะนั้นวิญญาณแห่งวิสุทธิเทพวิญญาณแห่งเทพพรหมชั้นสูง วิญญาณแห่งอรหันต์ จึงเปรียบง่าย ๆ เป็นภาษามนุษย์ว่า **ลม**

ที่นี้วิญญาณเหล่าอมรมนุษย์ วิญญาณเหล่าผีเปรต อสุรกาย วิญญาณเหล่าเจ้าที่เจ้าทางเหล่านี้ วิญญาณจำพวกนี้ยังมีกายหยาบ ฉะนั้นต้องเข้าใจว่า เมื่อท่านสิ้นจากโลกมนุษย์นี้แล้วไซร้ ท่านจะต้องไปเกิดในปรภพแห่งการเสวยกรรมวิบากที่ไม่เหมือนกัน เพราะต่างกรรมต่างวาระ ต่างคนต่างสร้างมาไม่เหมือนกัน ทีนี้สภาวการณ์แห่งการสร้างกรรมไม่เหมือนกันก็คือว่าท่านที่สิ้นจากโลกมนุษย์ยังเป็นวิญญาณปุตุนั้นก็จะเป็นกายหยาบหลุดออกจากกายเนื้อ ทีนี้**ถ้าท่านบำเพ็ญในหลักแห่งวิสุทธิมรรค แห่งการเป็นพระ-อรหันต์ แห่งการเป็นพระพรหมสุทธาวาสแล้วไซร้ ท่านต้องละลายกายทิพย์เหลือแต่จิตวิญญาณ** นี่คือสภาพแห่งความละเอียด ทีนี้วิญญาณแห่งกายที่มีกายหยาบเหล่านี้แหล่ ที่บางครั้งสามารถปรับในการรวมกระแสแห่งอำนาจที่ตนมีเปล่งกายเป็นรูปร่างให้มนุษย์เห็นได้เป็น**บางครั้งบางคราว**

ทีนี้ในปัญหาเหล่านี้ ท่านจะถึงหลักแห่งการถึงโลกอีกโลกหนึ่ง แห่งโลกทิพยอำนาจนี้ ท่านจะไปได้อย่างไรเล่าภาวการณ์แห่งการที่ท่านจะไปโลกเหล่านี้ได้แล้วไซร้ ท่านจะต้องบำเพ็ญในด้านจิตวิญญาณ ตามที่องค์สัมมาสัมพุทธ-โคดมวางในหลักการให้เราเหล่ามนุษย์ทั้งหลายเจริญรอยตามท่าน ก็คือว่ามี **ศีล สมาธิ ปัญญา**

สภาวะเมื่อศีลบริสุทธิ์แล้ว ไต่ขึ้นในภาวการณ์แห่ง

การมีสมาธิ สมาธิรวมจุดถึงเอกะ ย่อมถึงธรรมแห่งปัญญาวิมุตติ

พลังแห่งการถึงปัญญาวิมุตติ ท่านจะต้องละในสรรพสิ่ง จะต้องมีเวลาแห่งการขจัดในเรื่องของ โลภ โกรธ หลง ที่ติดอยู่ในสันดานของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ทั้งนี้และทั้งนั้นท่านจะเปรียบวัตถุธรรมกับหลักนามธรรมนี้ ก็เปรียบได้ ดั่งเช่นอาตมาเปรียบให้ท่าน แล้วท่านพิจารณา ว่าจริงตามที่อาตมภาพเทศน์หรือไม่ เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่าง ในโลกนี้องค์สัมมาสัมพุทธโคดมสั่งไว้นัก ในการที่พระองค์ แสดงธรรมในเชตวันก็ดี สาวัตถีก็ดี กุสินาราก็ดี กบิลพัสดุ์ ก็ดี บรรดาทุกเมืองเหล่านี้เมื่อพระองค์แสดงธรรมแล้ว ภาวการณ์นั้นพระองค์จะตอบว่า

ท่านทั้งหลายที่มาประชุมกันที่นี่
ฟังธรรมตถาคตแสดงออก
สภาพธรรมย่อมเคลื่อนตามธรรมชาติ
ภาวะธรรมมีทั้งดีและชั่ว
โลกียะโลกุตระเดินไปคู่ในพิภพ
จักรวาลไม่มีที่สิ้นสุด ท่านเอ๋ย

สภาวะธรรมที่เราแสดงออกท่านอย่าเพิ่งยึดมั่นเป็นสรณะ การทำธรรมให้ถึงธรรมต้องทำเอง ปฏิบัติธรรมย่อมถึงธรรมแล้วรู้ธรรม สภาวะท่านเชื่อเพียงแต่พูด ท่านคลำ

เพียงแต่ตำรา ท่านย่อมไม่ถึงกระแสแห่งวิมุตติของโพธิญาณ การถึงโพธิญาณท่านต้องเริ่มปฏิบัติชำระแห่งกิเลสทั้งปวง เพราะฉะนั้นการแสดงของตถาคตในวันนี้ ท่านจงฟังอย่างพิจารณา อย่าเพิ่งด่วนเชื่อ ถ้าท่านรีบด่วนเชื่อ ท่านก็ไม่ใช่สาวกของตถาคต

เพราะฉะนั้นทั้งนี้และทั้งนั้นขอให้ทุกคน เราเป็นนักศึกษาธรรม มนุษย์เขาเรียกว่าเป็นสัตว์ประเสริฐที่ดีกว่าสัตว์เดรัจฉาน คือดีกว่าหมา ในฐานะหมามีสมองเหมือนคน แต่พูดไม่ได้เท่านั้น หมาเกิดอีกชาติหนึ่งก็เป็นคน นี่คือวิวัฒนาการของสัตว์มาเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ส่วนมากเชื่อในทฤษฎีคนเกิดจากวิวัฒนาการของสัตว์โดยทางกายเนื้อ แต่ในหลักของโลกวิญญาณ สัตว์สามารถบำเพ็ญจิต และวิวัฒนาการเกิดมาเป็นมนุษย์อีกในชาติต่อไป โดยภาวการณ์วิญญาณแห่งสัตว์นั้นไปจุติในครรภ์แห่งพืชพันธุ์ของมนุษย์วิธีการนั้นได้รับการปรุงแต่งแห่งสายเลือดการเป็นมนุษย์จึงได้เกิดเป็นคน

เพราะฉะนั้นเมื่อเราเป็นมนุษย์ มนุษย์มีสมอง ต้องใช้หลักแห่งความมีสมองพิจารณาว่า สิ่งใดควรจะยึดเป็นสรณะสิ่งใดไม่ควรยึดเป็นสรณะ ทุกสิ่งในโลกนี้เกิดขึ้นเพราะว่ามนุษย์ยึด เมื่อมนุษย์ยึดในทางที่ไม่ถูก มนุษย์ก็ต้องฆ่าซึ่งกันและกัน มนุษย์วาง มนุษย์ผู้นั้นย่อมอยู่อย่างสันโดษได้

จิตย่อมผ่องใส มนุษย์นั้นเมื่อจิตผ่องใสปัญญาย่อมเกิด นี่คือ หลักแห่งปัจจัตตังของธรรมะ

อาจารย์ชุบชีพ : มนุษย์ก็มีหลายจำพวกนี่เจ้าคะ เช่น มนุสส-เปโต มนุสสติรัจฉาโน แต่ที่สมเด็จอาจารย์เทศน์สรุปแล้วก็พวกมนุสโส อย่างนั้นใช่ไหมเจ้าคะ

สมเด็จ : มนุสสเทโว มนุสโส มนุสสเปโต...มนุษย์สัปปะรังเคโค มีไหม

อาจารย์ชุบชีพ : มนุษย์สับปะรังเคโค มนุษย์สวะอย่างนั้นใช่ไหมเจ้าคะ ทีนี้เมื่อกี้นี้สมเด็จอาจารย์เทศน์ ก็ยืนยันว่าพวกเปรต พวกอสุรกาย มีกายหยาบ พวกเทพมีกายละเอียด ลูกศิษย์ของสมเด็จอาจารย์บางท่านก็ยังเข้าใจว่า พวกเทพทั้งหลายไม่ได้เอาสังขารมา เอาแต่วิญญาณมา ดิฉันเคยอธิบาย อธิบายอย่างนี้ว่าจะเข้าใจผิด ศิษย์ว่าถ้าอธิบายอย่างนี้ พวกที่เขาศึกษาธรรมะพอสมควร เขาจะว่าสำนักเรานี่เป็นเทวนิยม ไม่ใช่ธรรมนิยม เทพทั้งหลายที่มาท่านมาพร้อมด้วยสังขาร แต่ว่ากายละเอียดซึ่งเราไม่สามารถจะมองด้วยตาเปล่าอย่างนั้นใช่ไหมเจ้าคะ อย่างสมเด็จอาจารย์ที่ลงมานี่ เอาสังขารมาหรือเปล่า

สมเด็จ : มาทั้ง กายทิพย์และจิตวิญญาณ

อาจารย์ชุบชีพ : ถ้าเช่นนั้น ลูกศิษย์ก็อธิบายไม่ผิด

สมเด็จ : คือว่าเป็นกายอีกรูปหนึ่งซึ่งไม่มีขันธ์แบบโลกมนุษย์ เป็นกายแห่งละเอียดของโลกอีกโลกหนึ่ง เขาเรียกว่าทิพย-อำนาจ ทีนี้ถ้าละลายกายทิพย์ก็เหลือแต่จิตวิญญาณ จิตและวิญญาณเดินไปคู่ และว่าจิตวิญญาณเป็นสื่อแห่งการเข้าวัฏฏะ เขาเรียกว่า ถ้าอธิบายตามหลักของนักวิทยาศาสตร์ สมัยนี้เขาเรียกว่าวัตถุนิยม เราก็ต้องอธิบายตามหลักวัตถุนิยมบ้าง ก็คือว่าสสารกลายเป็นพลังงาน **พลังงานคือจิตวิญญาณ กายทิพย์เปรียบเหมือนสสาร** สสารเมื่อรวมกันมาก ๆ เข้าก็เป็นวัตถุเป็นก้อนขึ้นมา ก็คือ**เป็นกายหยาบ** นั่นคือสภาพการณ์แห่งความจริงของโลกวิญญาณ ทีนี้คนจะถามว่าสำนักนี้เป็นวัตถุนิยมหรือเทวนิยม หรือธรรมนิยม จงตอบว่าสำนักนี่รวมหมดทุกนิยม เพราะว่าสำนักนี่เป็นสำนักของโลกวิญญาณ โลกอีกโลกหนึ่งมาตั้งสาขาในโลกมนุษย์ ภาวการณ์แห่งการมาตั้งสาขาในโลกมนุษย์ ในขณะนี้ถ้ามีมนุษย์ร่วมมือกันจริงจัง และไม่ถือทิฐิซึ่งกันและกัน เวลานี้พวกที่สนใจในสำนักนี้ก็มี แล้วเหตุการณ์ที่เราจะส่งเรื่องไปเผยแพร่ทั่วโลกก็มี แต่ว่าทั้งนี้และทั้งนั้นงานไม่ก้าวไปไกล เพราะว่ายังหามนุษย์ผู้เสียสละไม่ได้คือผู้เสียสละเพื่อความจริงที่ถืออมตธรรมไม่มี ฉะนั้นถ้าเขาถามว่าสำนักอะไร ก็จงบอกว่า**สำนักนี่เป็นสำนักศูนย์รวมทุกอย่างรวมความสามัคคี รวมความเป็นธรรม รวมความบริสุทธิ์** เข้าใจไหม

อาจารย์ชุบชีพ : แหมค่อยกระจ่างหน่อย เพราะโดยมาก

ชาวโลกเข้าใจว่าขันธ์นี่ไม่มีแล้ว มาก็มาแต่วิญญาณลอยมา ลูกศิษย์เคยอธิบายเสมอว่า สมเด็จท่านมาทั้งขันธ์ ขันธ์ห้าของท่านยังอยู่ แต่ขันธ์ห้าของท่านเป็นทิพย์...

สมเด็จ : เขาเรียกว่ากายทิพย์...

อาจารย์ชุบชีพ : ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ เพราะสมเด็จอาจารย์เป็นเทพองค์หนึ่ง เทพก็ยังมีขันธ์อยู่พร้อม แต่มนุษย์ปุถุชนไม่สามารถจะเห็นขันธ์ของสมเด็จได้อย่างนั้นใช่ไหมเจ้าคะ เป็นกายละเอียดมองด้วยตาเนื้อไม่ได้ ที่สมเด็จอาจารย์แสดงไว้อย่างนี้ใช่ไหมเจ้าคะ

สมเด็จ : อาตมาเป็น พรหม ไม่ใช่เทพ...

อาจารย์ชุบชีพ : เป็นพรหม แหม จะถอดยศสมเด็จอาจารย์แล้วซี

สมเด็จ : แม่นี่มาถึงลดชั้นอาตมา อาตมาก็ถือเหมือนกันนะ

อาจารย์ชุบชีพ : ประทานโทษเจ้าค่ะ ลูกศิษย์ก็ไปถอดยศสมเด็จอาจารย์เทพต่ำกว่าพรหม พรหมสูงกว่า ลูกศิษย์จะมาลดตำแหน่งเสียเรื่อยเชียว ขอประทานโทษด้วยเจ้าคะ

สมเด็จ : อาตมานี่ยังมีกิเลสบางอย่างเหมือนกัน

อาจารย์ชุบชีพ : นั่นสิเจ้าค่ะ นึกว่าเป็นแต่คุณชุบชีพที่มีกิเลสหนา

สมเด็จ : แต่ของอาตมาบางกว่ากำแพงเมืองจีน...

อาจารย์ชุบชีพ : ก็อย่างนั้นซิเจ้าคะ ก็สมเด็จอาจารย์เป็นพรหมนี่ ลูกศิษย์ยังเป็นปุถุชน จะมาเอาอะไรหนักหนา ถ้าขัดให้มันผ่อง ๆ หน่อยก็ยังค่อยยังชั่วเจ้าค่ะ

อาจารย์ชุบชีพ : ทีนี้ขอเรียนถามปัญหาสมเด็จอาจารย์อีกในหมวดธรรมอันหนึ่งที่ว่า **ปัญญาเป็นแสงส่องให้สว่าง ลูกศิษย์ยังมีความสงสัยว่า ปัญญาจะส่องแสงให้สว่างได้อย่างไรเจ้าคะ ปัญญานี่ไม่ใช่โคมไฟจะเอาแสงที่ไหนมาส่องให้เจ้าคะ**

สมเด็จ : คือในหมวดธรรมนั้น เขาบัญญัติอันนี้เป็นการอุปมาอุปไมยในวิถีการณ์แห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะว่า **ปัญญานั้นเปรียบเสมือนหนึ่งเข็มทิศรู้ทางเดิน** เหมือนหนึ่งท่านไม่ได้เรียนหนังสือสยาม ท่านจะไปไหนย่อมไม่รู้ทิศทางว่าจะไปอย่างไร ไม่รู้ว่าตำบลอำเภออะไร ก็เปรียบเสมือนหนึ่งเป็นคนมืดมนตาบอด ทีนี้เมื่อท่านเรียนหนังสือสยามเมื่อใด ท่านไปถึงที่ไหนทางสามแพร่งหรือทางแยก ย่อมมีหนังสือที่แผ่นป้ายชี้ว่าทางนี้ไปทิศเหนือ ทางนั้นไปทางทิศใต้ ท่านอ่านออก เมื่อนั้นก็เปรียบเหมือนหนึ่งว่าเป็นแสงสว่างแห่งการนำทางให้ท่านเดิน อันนี้เป็นการอุปมาอุปไมยให้เข้าใจง่ายของอรรถกถาจารย์ ฎีกาจารย์ยุคต่อมา เพราะว่าปัญญาที่จะเกิดขึ้นนั้น จะต้องเกิดจากการมีสมาธิ เพราะว่าศีล สมาธิ ปัญญา เป็นสิ่งที่รวมกัน

ของธรรมชาติแห่งหลักการจำเริญตามรอยพุทธะของพระองค์พระสมณโคดม เพราะฉะนั้นเขาเปรียบว่าปัญญาเปรียบเสมือนหนึ่งโคมไฟนั้น ก็เป็นการอุปไมยอุปมาดังที่อาตมาสาธยายให้ฟัง ฉันใดก็ฉันนั้น

อาจารย์ชุบชีพ : แปลว่าปัญญาก็คือความรู้นะเจ้าคะ แต่รู้นี่ที่นี้รู้ทางโลกหรือทางธรรมเจ้าคะ

สมเด็จ : ปัญหานี้หมายความว่าต้องรู้ในทางธรรม รู้ในทางธรรมหมายถึงสภาพสภาวธรรม

๑. ท่านต้องตามทันอายตนะทั้งหลายที่เข้ามากระทบกำหนดรู้

๒. ท่านต้องมีสติแห่งการควบคุมในหลักแห่งโทสะ โมหะ โลภะ

พลังทั้งหลายท่านระงับสิ่งเหล่านี้ได้ ก็มีสติ สติท่านควบคุมสิ่งนี้และรู้แท้ในภาวการณ์เข้าก็สู่การมีปัญญา ปัญญานี้เขาเรียกว่าโลกุตรปัญญา ไม่ใช่โลกียปัญญา

อาจารย์ชุบชีพ : ปัญญาก็หมายความว่าขจัดกิเลส ถ้ายังมีกิเลสอยู่ก็ไม่ใช่ปัญญานะเจ้าคะ

อาจารย์ชุบชีพ : ทีนี้ลูกศิษย์ก็ยังสงสัยต่อไปอีกว่า แล้วปัญญากับฌานเหมือนกันไหมเจ้าคะ ถ้าไม่เหมือนกันในลักษณะอย่างไรเจ้าคะ

สมเด็จ : ปัญญานั้นเกิดจาก หนึ่งศึกษาหลักธรรมมาก พิจารณาธรรม, วินิจฉัยธรรม, ปฏิบัติธรรม, เกิดปัญญา

ส่วนฌานนั้นเกิดจากการสร้างกรรมฐาน พลังแห่งกรรมฐานย่อมรวมอำนาจฌานนั้นมา อำนาจฌานนี้เขาเรียกเป็นพลังจิตแห่งการกระเทือนทั่ว ท่านเชื่อหรือไม่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้น กระแสจิตของมนุษย์ทั่วพิภพย่อมมีความสัมผัสซึ่งกันและกันก็เปรียบเสมือนหนึ่งว่า ท่านคิดในทางดี กระแสแห่งความดีของท่านย่อมแผ่ทั่วพิภพ ท่านคิดในทางชั่ว กระแสแห่งความชั่วย่อมแผ่ทั่วพิภพ เพราะอะไรเล่า เพราะว่าพลังจิตนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่เรียกว่าสสารพลังงานถึงกัน ภาวการณ์แห่งการให้นิ่งอยู่ในองค์ฌานนี้หมายถึงว่ารวบรวมพลัง พลังแห่งการรวบรวมนี้ก็เปรียบเสมือนหนึ่งว่าทหารเตรียมพร้อมที่จะรบ ฝึกฝนในหลักการรบอย่างช่ำชอง อันนี้เรียกว่าฌาน

ปัญญาหมายความว่าเมื่อถึงภาวะแห่งการสู้กับศัตรูไม่มีความประมาท และใช้ดาบเป็นอาวุธอย่างช่ำชองนั้นเรียกว่าปัญญา เพราะฉะนั้น **ฌานหมายถึงการรวมพลังในการฝึกฝนให้เกิดพลัง ส่วนปัญญาหมายถึงฉับพลันแห่งการใช้กับสภาพการณ์ความจริง เรียกว่า ปฏิภาณ**

อาจารย์ชุบชีพ : ฌานนี้ก็อยู่ในการเรียกว่า ถ้าจะปฏิบัติก็อยู่ในสมถภาวนาเจ้าค่ะ ปัญญานั้นก็วิปัสสนาปัญญา

เดี๋ยวประทานโทษเจ้าค่ะ ฌานนี้จะไต่ไปถึงวิปัสสนาได้ไหมเจ้าคะ

สมเด็จ : อันนี้เราเรียกว่า ต้องมีอำนาจฌานจึงไต่ขึ้นวิปัสสนา-ญาณ เป็นฌานก่อนจึงจะญาณ ไม่มีฌานย่อมไม่มีญาณ ไม่ใช่เวลานี้เทศน์ไปเทศน์มา เดี๋ยวก็ชอบว่าพวกอภิธรรมอีกยังไม่ได้เรียนทางธรรม และเรียกว่า **จะปลูกบ้านยังไม่ทันลงเสาเข็มก็บอกขึ้นหลังคาได้ มันก็พัง** เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้แฝงอยู่กายในกาย พลังเหล่านี้อรรถกถาจารย์ ในขณะนี้เขาไม่ปฏิบัติกัน เขาเรียกว่า ใช้ในระบบ ไม่ต้องลงเสาเข็มก็ขึ้นหลังคากันมันจึงฟุ้ง เพราะฉะนั้นในกระแสแห่งกรรมฐานฌานญาณวิปัสสนานี้ อาตมาจะมาเขียนเพื่อเป็นแนวการศึกษาและอาตมาก็จะมาสอน แต่ไม่ใช่มาสอนที่นี่ ไปสอนในป่าใครจะเรียนต้องไปเรียนในป่า

อาจารย์ชุบชีพ : แล้วใครจะด้นดั้นไปถึงในป่าเจ้าคะ จะมาที่นี่ยังมายากจะตาย เดี๋ยวประทานโทษเจ้าค่ะ บางอาจารย์ท่านบอกว่าทำฌานก็หลงติดอยู่ในฌานจะไปถึงขั้นวิปัสสนาปัญญาไม่ได้ เขาว่ารากฐานของสมถภาวนากับวิปัสสนาต่างกัน ถ้าหากว่าไปหลงทำฌานแล้วก็ไปติดอยู่ในฌานไม่สามารถที่จะมาวิปัสสนาได้ ทีนี้ในฐานะที่สมเด็จอาจารย์เป็นอาจารย์ทั้งกรรมฐานและวิปัสสนา ดิฉันเป็นลูกศิษย์ต้องการให้สมเด็จอาจารย์ขยายความคำว่า "ฌาน"

เจ้าค่ะ เมื่อเราปฏิบัติจะถึงฌานแล้วจะก้าวไปถึงวิปัสสนาปัญญาได้อย่างไรเจ้าคะ จะต้องทำอย่างไรจากฌาน คือสมถกัมมัฏฐานจะมาเป็นวิปัสสนา ได้อย่างไร.....

สมเด็จ : เพราะว่าอาจารย์ปัจจุบันเรียนตำราสองเล่มก็ตั้งตนเป็นอาจารย์ เพราะฉะนั้นท่านอย่าลืมองค์พระสมณโคดมก่อนจะขึ้นการตรัสรู้ก็ต้องผ่านกระแสฌาน จึงไปสู่หลักแห่งพุทธบริสุทธิ์ได้ ทีนี้ในการปฏิบัติในจุดนี้ เป็นจุดที่จะอธิบายเป็นภาษาให้ฟังนั้นยากเต็มที เพราะว่า**กระแสนี้ต้องทำเองแล้วผู้ทำด้วยกันถึงจุดถึงรู้ สบกันจึงรู้เรื่อง** แต่ในขณะนี้อาจารย์ทำ อาจารย์สอนไม่ได้ทำ แต่เรียกคนอื่นทำแล้วมันจะรู้ได้อย่างไร ซึ่งภาวะสุดท้ายในการถึงหลักแห่งความรู้อันบริสุทธิ์ ถ้าอธิบายเป็นภาษาได้ง่าย อาตมาก็ขอยืนยันว่าเหตุไฉนองค์สัมมาสัมพุทธโคดมจึงทิ้งท้ายคำว่า **ผู้ใดถึงธรรม ผู้นั้นถึงตถาคต ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต** จุดอันนี้หมายความว่าจากสมถสู่ฌาน เขาเรียกวิปัสสนาญาณ ในวิปัสสนาญาณนี้จำเป็นอย่างยิ่งต้องรวมจากสมถะมาเป็นจุด ทีนี้ในการที่ทุกวันนี้เขาสอนกัน เขาสอนวิปัสสนึกนั่งสามวันนึกไปถึงโน่น อาจารย์สอบอารมณ์ก็บอก เอ้าพวกมึงนั่ง ๆ ประเดี๋ยวกูจะมาสอบกับมึง กูไปเคี้ยวหมากอยู่ทางนั้น กูไปสูบบุหรี่อยู่ นั่นแหละอาจารย์สอน และแม้แต่อาจารย์สอนพระสูตรก็ยังแต่งตัวงามวับเลย

อาจารย์ชุบชีพ : สมเด็จอาจารย์ค่อนขอดลูกศิษย์จริง ลูกศิษย์แต่งตัวนี่ไม่ได้ผิดศีลธรรมและก็ไม่ผิดวัฒนธรรม กลับส่งเสริมวัฒนธรรม แล้วสมเด็จอาจารย์จะว่าอย่างไร ถ้าคุณชุบชีพเป็นครูอาจารย์แต่งตัวรุงรังมันเสียชื่อสมเด็จอาจารย์เป็นนักเป็นหนา

สมเด็จ : ไม่เสียชื่อหรอก ถ้าเอ็งไปสอนหนังสือ นุ่งโจงกระเบน ใส่เสื้อราชปะแตน อาตมาว่ายังดีกว่า

อาจารย์ชุบชีพ : ถ้าทำอย่างที่สมเด็จอาจารย์แนะ เขาก็จะว่าคุณชุบชีพบ้าสิเจ้าคะ

สมเด็จ : บอกว่าบ้า ก็ลองคุยกับคนบ้าดูก่อน

อาจารย์ชุบชีพ : สมัยสากลเขาแต่งกันอย่างนี้ สมเด็จอาจารย์จะให้ลูกศิษย์ทำอย่างไร

สมเด็จ : เราก็ไม่ต้องทำตามสากลซิ

อาจารย์ชุบชีพ : เดี๋ยวเข้าธรรมะกันดีกว่าเจ้าค่ะ เมื่อคราวก่อนอาจารย์เทศน์มาถึงมรรค มรรคมีองค์แปด

สมเด็จ : มรรคมีองค์แปดนี่เทศน์ไปมากแล้ว

อาจารย์ชุบชีพ : มิได้ คือที่ลูกศิษย์จะถามอย่างนี้เจ้าค่ะ มีประชาชนเป็นชาวพุทธเลี่ยงถือศีลมาถือมรรค เพราะว่าศีลมีห้าข้อ ข้อที่ห้าสุรา เขาว่าถือศีลห้ามกินเหล้าเจ้าค่ะ ก็หันไปถือมรรคแปดกัน เขาว่ามรรคแปดไม่มีห้ามสุรา

ตรงนี้แหละขอให้สมเด็จอาจารย์เทศน์โปรดสักทีเถิด ประชาชนชาวพุทธในโลกนี้เข้าใจผิดกันเป็นหนักหนา เขาว่ามรรคในองค์แปดไม่ห้ามสุรา เขาจึงหันไป และข้าวเย็นก็กินได้ สมเด็จอาจารย์จะโปรดว่าอย่างไร เทศน์โปรดสักหน่อยเถิดเจ้าคะ

สมเด็จ: คือ ในภาวะเรื่องมรรคในองค์แปดนั้น นั่นเป็นเพียงแต่ในการสัมมาอาชีวะแห่งการอยู่รอดของการเป็นปุถุชน การเป็นมนุษย์ทั่วไป ในสากลจักรวาลแห่งการเป็นมนุษย์นี้ ในศีลห้าศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดเหล่านี้ เป็นการปฏิบัติในด้านแห่งความละ เขาเรียกสัจจะ **ท่านจะสำเร็จเป็นพุทธะ ท่านต้องมีสัจจะ** ผู้ไม่มีสัจจะย่อมไม่มีทางสำเร็จในพุทธะ เพราะอะไรเล่า เพราะว่าท่านไม่มีสัจจะ เทวดาก็ไม่อยู่ใกล้ท่าน ท่านไม่มีสัจจะความดีย่อมตีห่าง ท่านไม่มีสัจจะ ท่านย่อมไม่มีทางในการเจริญในทางโลกและทางธรรมให้ถึงจุดแห่งความสำเร็จในการงานใด ๆ เพราะอะไรเล่า เพราะว่าจุดแห่งโลกียะไม่ต้องถือสัตย์ ทั้งนี้และทั้งนั้น **ภาวะแห่งโลกียะไปสู่ในทางอบายภูมิ ส่วนโลกุตระไปสู่แดนแห่งพุทธภูมิ**

เพราะฉะนั้นศีลเป็นการปฏิบัติให้คนละกิเลสทางโลกหาทางไปสู่โลกุตร มรรคมีองค์แปดเป็นข้อปฏิบัติของปุถุชนแห่งมนุษย์ทั่วไป ก็ถือว่าเป็นมนุษย์ที่อยู่ในภาวการณ์คนสุจริตชน แต่ถ้าอยู่ในสุจริตชนในมรรคแห่งองค์แปดบริสุทธิ์

แล้วไซร้ ท่านสามารถหันเข้ามาปฏิบัติในข้อศีล ก็คือละเว้นในสิ่งที่ชั่วเรียกว่า เป็นการเตือนตนและทำตนให้หลุดพ้นท่านก็ย่อมประเสริฐขึ้น

สมเด็จ : ทีนี้ในศีลห้า ท่านอย่าลืม ศีลข้อสำคัญก็คือศีลข้อสุราเมรยะ ศีลอีกข้อสำคัญก็คือศีลข้อมุสา ศีลสองศีลนี้แหล่เป็นหัวใจของศีลห้า สุราเมรยะ ย่อมเมาเป็นระยะ ๆ อาตมาเคยเทศน์ครั้งที่มีสังขารอยู่ที่วัดระฆังฯ ตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบันนี้ไม่มีพระเถระองค์ใดสามารถกล้าทำอย่างสมเด็จโต เพราะว่าครั้งหนึ่งจมื่นพิทักษ์ราช-นิมนต์อาตมาเข้าเทศน์ในวังหลวงให้แสดงธรรมเรื่องความไม่ดีของสุรายาเมา ทีนี้อาตมานี้ถือว่า **สิ่งใดทำไม่ได้สิ่งนั้นจะไม่พูด และสิ่งใดที่อาตมายังไม่เคยประสบ สิ่งนั้นอาตมาก็ไม่พูด** เช่นเดียวกัน ภาวะไม่เหมือนอาจารย์สอนธรรมะในยุคปัจจุบัน ต้องกระทุ้งหน่อย.....

พอเขาบอกพรุ่งนี้นิมนต์สมเด็จโตเทศน์เรื่องความไม่ดีของสุรา อาตมาก็คิดว่า เรานี่บวชเป็นเณรตั้งแต่อายุเจ็ดขวบจนถึงปัจจุบันนี้ อายุตอนนั้นเขานิมนต์ไปเทศน์อยู่ในระหว่างหกสิบเจ็ดแล้ว ไม่ได้ให้หวยนะ อาตมาก็ได้แต่คิดว่า เราตั้งแต่เจ็ดขวบถึงหกสิบเจ็ดนี้ ยังไม่เคยรู้ว่ารสแห่งความเมาเหล้า มันเมากันอย่างไร เพราะฉะนั้นพรุ่งนี้เขาจะนิมนต์ไปแสดงธรรมเรื่องเหล้าให้โทษอย่างไร เป็นการแสดงธรรม

ต่อหน้าพระที่นั่ง เราต้องศึกษาให้รู้ถึงแก่นแท้แห่งการเมา ว่าเมาอย่างไรจึงเรียกเด็กรับใช้ที่กุฏิไปหาซื้อเหล้าที่ชาวบ้านเขาทำมาขวดหนึ่ง เมื่อซื้อมาแล้วก็ประกาศตีระฆังฉุกเฉิน ประชุมพระเณร ฆราวาสในโบสถ์วัดระฆังฯ สิ่งที่สมเด็จโตชูขึ้นก็คือเหล้าหนึ่งขวด วันนี้สมเด็จโตจะกินเหล้า ขอให้ท่านรับทราบไว้ด้วย เพื่อจะพิสูจน์ว่าเมาเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นวันนี้งดรับแขก เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินมาไม่รับ

ภาวการณ์จากนั้นอาตมาก็เข้ากุฏิ ปิดประตูกินเหล้าหมดทั้งขวดเลย สติสัมปชัญญะต่าง ๆ ถูกฤทธิ์เหล้าสุราบั่นทอนจนหลับไป รุ่งเช้าขึ้นมาถึง เห็นจีวรอยู่ที่หนึ่ง สมเด็จโตนุ่งชุดวันเกิดอยู่ที่หนึ่ง ก็เข้าใจได้ว่า นี่แหละคือความเป็นมาของสุราเมรยะ มันเริ่มมาเป็นอย่างไร เราก็ใช้สติ-สัมปชัญญะ เริ่มกิริยามันเรื่อยไป

เสร็จแล้ววันรุ่งขึ้นไปแสดงธรรมที่หน้าพระที่นั่ง เจ้าจอม ร.๔ นั่งเป็นองค์ประธาน เสนาบดีอำมาตย์น้อยใหญ่ห้อมล้อมอยู่มาก บอกวันนี้ก่อนที่อาตมภาพจะมาแสดงธรรมข้อสุราเมรยะนี้ เมื่อคืนนี้สมเด็จโตได้กินเหล้าเข้าไปหนึ่งขวดแล้ว เพราะฉะนั้นพวกเจ้าจะมาโกหกขรัวโตไม่ได้ว่ากินเหล้าแล้วเมาอย่างไร อาตมาก็ได้แสดงให้ฟังอย่างถ่องแท้ถึงข้อเสียหายและโทษประการใดบ้าง

ทีนี้เถรสมาคมประชุมกันใหญ่ พระกินเหล้าอาบัติละ เพราะฉะนั้นให้ไปเชิญสมเด็จโตมาแถลงในเถรสมาคม อาตมา

ก็บอกว่า เจริญพรท่านผู้เจริญทั้งหลายที่เป็นทั้งสมเด็จราชาคณะที่เป็นทั้งสังฆมนตรีแห่งการปกครอง อาตมภาพนี้ไม่ผิดศีลเด็ดขาด เพราะว่าอาตมภาพถือหลักสัจธรรม เขานิมนต์อาตมภาพไปแสดงธรรมเรื่องสุรานี้เมาอย่างไร อาตมภาพยังไม่เคยกินสุรา ไม่รู้ว่ารสเมาเป็นอย่างไร แล้วจะไปสอนให้เขารู้ได้อย่างไร **พระพุทธเจ้าท่านบอกว่า เราจะสอนธรรมะ เราอย่ามุสา** เพราะฉะนั้นอาตมภาพไม่กินสุรา อาตมภาพแสดงธรรมเรื่องสุรา อาตมภาพก็ไม่พ้นศีลข้อมุสา สังฆมนตรีสั่นหัว นิมนต์สมเด็จโตกลับวัดได้

อาจารย์ชุบชีพ : เมื่อกี้นี้สมเด็จอาจารย์เทศน์เรื่องกินเหล้า ดิฉันอยากจะเรียนถามต่อไปว่า ที่สมเด็จอาจารย์ว่าศิษย์ไว้ว่า ถ้าเจ้านุ่งผ้าลายสอนได้ จะโมทนา ถ้าดิฉันนุ่งผ้าลาย ดิฉันต้องตัดผมแบบใหม่ทรงดอกกระทุ่ม แล้วก็ต้องถือกระเป๋าหมาก แล้วก็ต้องกินหมาก และก็ต้องมีคนใช้ยกกระโถน สมเด็จอาจารย์ก็ห้ามกินหมาก แล้วจะโปรดว่าอะไรเจ้าคะ

สมเด็จ : เราก็ถือกระเป๋าแบบนักเรียนซิ เพราะยุคนี้เป็นยุคปรมาณู ต้องปรับปรุงนิดหน่อย

อาจารย์ชุบชีพ : ปรับปรุงอย่างไรก็สมัยนี้ เขาไม่นุ่งผ้าลาย เขาไม่นุ่งราชปะแตน....

สมเด็จ : เราก็นุ่งผ้าลายคนเดียวซิ ใส่เสื้อราชปะแตนถือ

กระเป๋านักเรียน แม่นกแก้วฟุ้งเลย รับรองได้คนรู้จักหมด

อาจารย์ชุบชีพ : คนเขาจะว่าฟุ้งบ้า ไม่ใช่ฟุ้งดี

ประทานโทษเจ้าค่ะ พวกที่ปฏิบัติสมาธินี่ จะให้ถึงขั้นปัญญาถ้าเขาไม่รักษาศีลจะทำได้ไหมเจ้าคะ

สมเด็จ : สภาพธรรม คือเป็นสรณะในการจะบำเพ็ญถึงปัญญา ท่านไม่รักษาศีลทั้งหมด แต่ขอให้ท่านรักษาศีลข้อมุสา

มุสาวาจาทำให้หมู่คณะแตก
มุสาวาจาทำให้คนนี้เกลียดคนนั้น
มุสาวาจาทำให้โลกเดือดร้อน

มุสาเหล่านี้ท่านละได้ ท่านย่อมปฏิบัติไปสู่สมาธิเช่นปัญญาได้ นี่เป็นสรณะในการปฏิบัติ แล้วท่านไม่ต้องทำอะไรมาก เพราะว่า **ศีลแห่งสัจธรรมเป็นศีลที่ประเสริฐ จะนำท่านไปสู่ปัญญา** ถ้าท่านไม่มีสัจจะ ท่านกลับกลอก ท่านกลอกกลิ้ง ท่านย่อมเลวยิ่งกว่าหมาจิ้งจอก ท่านจะไปปฏิบัติให้ถึงปัญญาได้อย่างไรเล่า นี่คือหลักแห่งความจริงของธรรมะ

อาจารย์ชุบชีพ : แล้วทีนี้พวกที่ยากจนข้นแค้น ตามปกติก็บอกว่าศีลจะดีต้องได้มาจากทาน เขาผู้นั้นยากจนเขาไม่มีอะไรจะบริจาคทาน แล้วทานเขาก็ไม่มี ศีลเขาก็จะมีได้อย่างไรเจ้าคะ แล้วสมาธิมันจะเกิดได้อย่างไร

สมเด็จ : สภาพการณ์ตามหลักแห่งพุทธะแล้ว ทานที่ดีที่สุดคือ **เมตตาทาน** ท่านทำจิตใจเป็นมิตรกับสรรพวิญญาณ แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์มีความสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน **ท่านย่อมมีมหาทานอยู่ในตัว ดีกว่าท่านเอาเงินตีกระบาล**

อาจารย์ชุบชีพ : สาธุ ก็สมเจตนาที่คุณชุบชีพมีอยู่ ทุกวันนี้คุณชุบชีพก็ทำด้วยเมตตาทานมากกว่าเงินตราทาน

สมเด็จ : อาตมาจะกลับละ เจริญพร

ศาสตราจารย์ ดร.คลุ้ม วัชโรบล

ท่านผู้ฟังทั้งหลายก็ได้ฟังการแสดงธรรมของหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) แล้ว ท่านจงพิจารณาดูว่าสมควรนำไปปฏิบัติบ้างไหม ถ้าเห็นว่าดีก็นำไปปฏิบัติ และถ้ามีข้อธรรมใดที่สงสัย จะตั้งคำถามมาถาม ท่านก็ถามได้ที่สำนักปู่สวรรค์แห่งนี้

สวัสดี

บทสรุป

สรุปข้อความในพระธรรมเทศนากัณฑ์นี้ มีข้อความอันเป็นสาระพออธิบายได้ดังนี้

(๑) คำว่าวิญญาณที่เป็นนามธรรม ไม่มีรูปเปรียบได้กับอากาศ มองไม่เห็นอากาศด้วยอินทรีย์จักษุ แต่จะรู้อากาศได้โดยทางสัมผัสทางกาย ส่วนวิญญาณนั้นก็เช่นกัน ไม่สามารถมองเห็นได้ในวิสัยของจักขุอินทรีย์ แต่จะสัมผัสได้ทางกระแสจิตเช่นเดียวกัน ผู้ใดอยากทราบว่าวิญญาณมีหรือไม่จะต้องบำเพ็ญจิตให้เกิดสมาธิถึงจุดรู้เอง แต่เป็นเรื่องรู้เฉพาะตัว

(๒) รูปของเทพรูปของพรหมชั้นสูงนั้น ไม่มีรูปหยาบอย่างสัตว์กายหยาบทั่ว ๆ ไป แต่เป็นรูปอีกรูปหนึ่งเรียกว่า **อรรถเทวรูป** คือรูปแห่งความหมาย รูปนั้นย่อมมีความหมายอยู่ในตัวของมันเอง และมีพร้อมทั้งรูปขันธ์และนามขันธ์ อนึ่ง รูปของสัตว์บางจำพวกก็ละเอียดสุขุมจนอินทรีย์จักขุไม่สามารถสัมผัสได้ นั่นก็คือสัตว์จำพวก **สุขุมรูป** เช่น เชื้อไวรัสต่าง ๆ เป็นต้น

ส่วนสัตว์ที่มีกายหยาบบางชนิด ที่เป็นจำพวกอาทิสมานกายนั้น ตามปกติสัตว์จำพวกนี้จะเป็นจำพวก **สรูปภาวรูป** คือมีรูปเฉพาะตัวมาแต่กำเนิดไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีก เช่น

เทพที่อุบัติขึ้นไม่ต้องเป็นเด็กมาก่อน จะมีรูปเช่นเมื่อแรกอุบัติขึ้นจนกระทั่งสิ้นบุญ (จุติ) ไม่เหมือนมนุษย์หรือสัตว์ซึ่งรูปจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย

(๓) เรื่องปัญญากับฌานต่างกันอย่างไร ในธรรมเทศนานี้แก้ไว้ว่า "ฌาน" คือพลังแห่งกระแสจิตที่สั่นสะเทือน หมายถึงกระแสจิตของผู้อบรมฌานเหมือนหินก้อนใหญ่ทิ้งลงน้ำจะเกิดคลื่นความสั่นสะเทือนสูง ส่วนพลังจิตของผู้ที่มิได้อบรมจะเกิดกระแสความสั่นสะเทือนน้อย ฌานจึงเรียกว่า กระแสความสั่นสะเทือน

ส่วนปัญญานั้น หมายถึงความรอบรู้ที่สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ ที่เรียกว่า ปฏิภาณ หรือไหวพริบ

(๔) ผู้ถาม ถามถึงการเจริญสมถกรรมฐานนั้น จะแยกเข้าวิปัสสนาตรงที่อารมณ์ใด ในธรรมเทศนานี้แก้ว่าการเจริญสมถกรรมฐานนั้นเปรียบกับการปูพื้นฐานจิตใจมั่นคงก่อน แล้วจึงค่อยแยกไปกำหนดรูปกำหนดนาม เป็นวิปัสสนา แต่จะให้อธิบายว่าจะแยกเข้าในอารมณ์ใดนั้นอธิบายได้ยากเต็มทีและอาจารย์ผู้สอนบางคนตัวเองไม่ทำให้รู้ก่อน แล้วไปสอนศิษย์ก็ย่อมไม่รู้ว่าศิษย์ของตัวบำเพ็ญไปชั้นใดแล้ว ต่อแม้อาจารย์บำเพ็ญด้วยศิษย์บำเพ็ญด้วย จิตต่อจิตประสบกันก็สอบอารมณ์กันรู้ได้

ฉะนั้นผู้เจริญสมถกรรมฐานจิตยังไม่เป็นสมาธิมั่นคงแล้วไปแยกพิจารณากำหนดรูปกำหนดนามโดยตนเองไม่เห็น

เองเป็นเพียงรู้ตามคำอาจารย์บอก อย่างนี้เรียก **วิปัสสนึก ไม่ใช่วิปัสสนา**

(๕) มรรคมีองค์แปด ไม่ใช่ศีล ไม่ใช่เป็นธรรมสามัญอันจะพึงปฏิบัติ เพราะผู้จะปฏิบัติมรรคองค์แปดนั้นย่อมมุ่งหมายพุทธภูมิ ส่วนผู้ปฏิบัติศีลนั้น ก็เพื่อสังวรกายวาจาให้อยู่ในระเบียบ ไม่แสดงกิเลสหยาบคายออกมาสู่สังคม การพูดเช่นนั้นของบุคคลบางคนนั้น ก็คือการหลีกเลี่ยงไม่อยากถือศีล โดยเฉพาะพวกนักคอสุรา

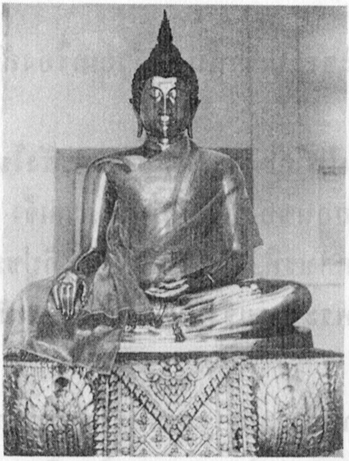

บทบูชาพระรัตนตรัย ก่อนปฏิบัติกรรมฐาน
คำบูชาพระรัตนตรัย

พุทธะบูชา ธัมมะบูชา สังฆะบูชา ปฏิปัตติบูชายะ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย ได้ตรัสรู้ถูกถ้วนดีแล้ว

อิเมหิ สักกาเรหิ, ตัง, ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าขอบูชาซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ (กราบ)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม พระธรรมคือศาสนาอันพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงไว้ดีแล้ว

อิเมหิ สักกาเรหิ, ตัง, ธัมมัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้า

ขอบูชาซึ่งพระธรรมเจ้านั้น ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ หมู่พระสงฆ์ผู้เชื่อฟังคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว

อิเมหิ สักกาเรหิ, ตัง, สังฆัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าขอบูชาซึ่งหมู่พระสงฆเจ้านั้น ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ (กราบ)

นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

คำขอขมาโทษต่อพระรัตนตรัย

กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓

กายกรรม ๓ คือ

๑. ฆ่ามนุษย์หรือสัตว์ด้วยมือของตนเองหรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่า

๒. ทำการลักทรัพย์ด้วยมือของตนเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นลักทรัพย์แทนตน

๓. ทำชู้ด้วยคู่ครองเขา

วจีกรรม ๔ คือ

๑. กล่าวคำเท็จ

๒. กล่าวคำเพ้อเจ้อ

๓. กล่าวคำนินทา

๔. กล่าวคำหยาบช้า

มโนกรรม ๓ คือ

๑. มีจิตอิจฉาริษยาเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีกว่าตน

๒. มีใจพยาบาทผู้อื่น

๓. เห็นผู้อื่นเป็นคนไม่ดีไปทั้งหมด

กรรมทั้งหลายเหล่านี้ กรรมอันหนึ่งอันใด ที่ข้าพเจ้าได้มีความสับประมาทพลาดพลั้งต่อหน้าก็ดี ลับหลังก็ดี ต่อพระรัตนตรัย ขอพระรัตนตรัยจงอโหสิกรรมนั้นให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

พุทธัง วันทามิ ภันเต (กราบ)

ธัมมัง วันทามิ ภันเต (กราบ)

สังฆัง วันทามิ ภันเต (กราบ)

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

บทปลงกรรมฐาน

(ห้ามมิให้ผู้ใดคัดลอกนำไปอ่านเล่น นอกจากผู้ปฏิบัติกรรมฐาน)

อุกาสะ อุกาสะ ข้าพเจ้าจะขอถือสัตย์รับศีลแก่พระโพธิญาณ จะขอรับเอาพระสมาธิมาเป็นธงชัย จะระลึกถึงพระพายมาเป็นอารมณ์ กายอย่างหนึ่ง วาจาอย่างหนึ่ง มโนอย่างหนึ่ง จะไม่ให้เป็นกรรมแก่สัตว์และมนุษย์ทั้งหลาย ด้วยข้าพเจ้าจะไม่นิยมไปด้วยมูตรและคูถ สัมผัสถูกต้อง รูป เสียง กลิ่น รส โภชนาหาร น้ำฉันและน้ำใช้ พระให้พิจารณาเป็นของปฏิกูลเปื่อยเน่าไปทั้งสิ้น เครื่องไม่จีรังเหล่านี้เป็นของพญามัจจุราช ที่ได้หล่อหลอมรูปนี้มาตั้งแต่อเนกชาติ เมื่อรูปนี้แตกดับไป จะขอวางซากอสุภะนี้ไว้เหนือพื้นพระปฐพี ส่วนนามธรรมของพระนี้ ขอให้แม่พระธรณี จงมาช่วยแบกหามอุดหนุนค้ำจุน ข้ามส่งองค์พระพายเมื่อจะเสด็จเข้าไปในโลกใหญ่ ขอให้เป็นสุขอยู่ในห้องพระนิพพาน **นิพพานะปัจจะโยโหตุ**

บทแผ่เมตตา

พรหมโลก เทวโลก มนุษยโลก นรกโลก มารโลก ทุกรูปทุกนามจงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรซึ่งกันและกันเลย ขอให้ทุกรูปทุกนามจงมีแต่ความสุขกายสุขใจ อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย ขอให้ทุกรูปทุกนามจงมีแต่ความสบายจิตสบายใจรักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยพิบัติทั้งหลายนั้นเทอญ

คำภาวนา

ให้ใช้คำว่า "พุทโธ" เป็นที่ตั้งแห่งอารมณ์ (การปฏิบัติจิตจะใช้เวลานานเท่าใดก็ได้)

การปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน จากความทรงจำและประสบการณ์

การปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากรรมฐานนี้หลวงพ่อสมเด็จท่านเคยเทศน์ไว้ตอนหนึ่งว่า ไม่ว่าจะนั่งแบบไหน วิปัสสนอน วิปัสสนึก หรือวิปัสสนา แต่จะให้ถึงโลกุตรธรรมนั้นท่านกล่าวว่าจะต้องปรับจิตให้ว่าง ปราศจากอุปาทานเข้าสู่จุดละ คือไม่ยึดตน ยึดสุข ยึดทุกข์ เมื่อละทิ้งตนได้ ตนก็รู้จักตัวเองว่าคืออะไรมาจากไหน

เมื่อเราละได้แล้ว เราจะไม่ตกอยู่ในความเหลิง เมื่อไม่หลงย่อมส่งผลไม่โกรธ ไม่แค้น ไม่โลภ และเราจะค้นพบต่อไปอีกว่า ทุกสิ่งในโลกนี้ล้วนเป็นของไม่เที่ยงแท้ เปลี่ยนแปลงสลายไปตามกาลเวลา **"คืออนิจจาตาปัจจัย**

ไม่คงทนอยู่ได้ตามสภาพเดิม" ซึ่งตรงกับหลักวิทยาศาสตร์ที่กล่าวว่า สสารในโลกนี้ย่อมเปลี่ยนแปลง เคลื่อนที่ไปเสมอ เมื่อถึงเวลานั้นจงคิดเข้าไปอีกว่า

เรายังจะยึดอะไรได้อีกเล่า

เราเกิดมาเพื่ออะไร

เพื่อความสุขส่วนตัวหรือ

หากแม้ท่านเห็นแก่ตัว มัวเมาอยู่ก็คงบอกว่าใช่ เพราะคิดว่ามีตัวตนเป็นนิจจังด้วยโมหาคติครอบงำ ยึดว่าทุกสิ่งเที่ยงเป็น ตัวเรา ของเรา

แต่ความจริงนั้น คนเราเกิดมาเพื่อใช้กรรมของตนเอง กรรมในที่นี้หมายถึงการกระทำ ซึ่งมีทั้งดีและชั่ว คนโง่เขลาก็ชอบทำชั่ว เพราะไม่เห็นผลชั่วในทันทีทันใด แต่ท่านจะต้องพบแน่ไม่ช้าก็เร็วตามหลักกฎแห่งกรรม ซึ่งคนส่วนมากในยุคนี้มักจะต้องพบในชาตินี้ มีบางคนกรรมชั่วจะวิบากเมื่อเสวยบุญหมดแล้วในบั้นปลายของชีวิต คือเมื่อก่อนตายตลอดจนไปรับโทษทัณฑ์ในโลกวิญญาณ ส่วนคนฉลาดชอบทำแต่ความดี เพราะเชื่อในผลของกรรมดี ที่จะตอบสนองให้มีความสุขกายสุขใจ แต่เมื่อประสบผลกรรมเก่าที่ชั่วส่งผลมาจะยอมก้มหน้ารับโทษด้วยความไม่ขุ่นมัว เพราะเขาถือว่าทุกข์โทษที่เกิดขึ้น เป็นเพราะอดีตชาติเคยสร้างไว้ ถ้าคนเราคิดได้อย่างนี้สังคมโลกจะสดใสน่าอยู่ขึ้นอีกมาก

พึงนึกเสมอว่า ความตายกำลังใกล้เข้ามาหาเราทุกวินาที ซึ่งตรงกับหลักความจริงของพระพุทธศาสนาที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

๑. ทุกคนย่อมไม่สามารถหลีกหนีความตายไปได้

๒. ความตายนั้นนับวันก็จะใกล้เข้ามาหาเราทุกนาที

๓. ความตายถึงตัวเราวันไหน เราย่อมไม่รู้

วัตถุใด ๆ ก็ตามเมื่อเริ่มเกิดขึ้นก็เริ่มย่างเข้าสู่จุดสลาย ฉะนั้นเกิดมาชาติหนึ่งแล้วจึงควรมุ่งสร้างแต่ความดี เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้ชนรุ่นหลังปฏิบัติเจริญรอยตาม ซึ่งจะเป็นกุศลค้ำจุนตนเองให้พบแต่ความสุขทั้งในภพนี้ และภพหน้า แต่ถ้าท่านยึดโลกียสมบัติ ท่านก็จะได้เพียงแต่ชาตินี้เท่านั้น แต่เมื่อท่านตายทรัพย์สมบัติศฤงคารที่ท่านเฝ้าสะสมไว้ก็เอาไปไม่ได้แม้แต่ชิ้นเดียว

ท่านจะเลือกโลกียสมบัติ สวรรคสมบัติ หรือนิพพานสมบัติก็แล้วแต่ท่าน

แต่ใคร่ขอให้พิจารณาด้วยความไม่ประมาท

ประโยชน์เมื่อท่านปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จนสมาธิแน่วแน่ เมื่อจิตนิ่งก็รู้ตนเริ่มพิจารณาตน เมื่อรู้ตนปัญญาย่อมเกิด ปัญญานี้เรียกว่า ปัญญาภายในจากจิตวิญญาณ ซึ่งเราจะใช้ปัญญานี้ได้แน่นอน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชีวิตตลอดระยะเวลาอันยาวนานข้างหน้า นี่คือประโยชน์ของการฝึกจิต

คุณของสมาธิยังเป็นพลังป้องกันไม่ให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ กล่าวคือเมื่อเราบำเพ็ญจิตจนสงบนิ่งแล้วระบบต่าง ๆ ทางประสาทจะได้รับการพักผ่อน เป็นการปรับธาตุในกายให้เกิดพลังจิตเข้มแข็ง กายทิพย์เข้มแข็ง กายเนื้อก็จะแข็งแรงกระชุ่มกระชวยด้วย โลหิตในร่างกายจะหมุนเวียนสะดวกขึ้น ความตึงเครียดตามร่างกายและประสาทต่าง ๆ จะผ่อนคลายเป็นปกติ โรคต่าง ๆ จะลดน้อยลง โดยเฉพาะผู้ที่ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงหายป่วยได้ด้วยการปฏิบัติจิต และเดินจงกรม

การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่สำคัญก็คือ ผู้ที่จะปฏิบัติต้องนอนให้เพียงพอ ไม่ควรอิ่ม หรือหิวเกินไป อาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด ห่มผ้าให้เรียบร้อย ทำจิตใจให้ปลอดโปร่ง บูชาพระรัตนตรัยด้วยธูป ๓ ดอก ตามบทสวดมนต์ที่ผ่านมาข้างต้น

หลังจากสวดมนต์เสร็จแล้ว ก็ถึงเวลาที่จะเริ่มหัดนั่งทำสมาธิ ผู้ฝึกใหม่ซึ่งมีจิตวอกแวก ใจฟุ้งซ่าน ควรจะหันหน้าเข้าหาหิ้งพระเพื่อเพ่งองค์สมมติสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นจุดยึดเพื่อรวมสมาธิ สูดลมหายใจเข้าและระบายลมหายใจออกให้หนักและลึกก่อน โดยกำหนดจิต "พุท" และ "โธ" ตามจังหวะลมหายใจเข้าและออก ผู้ทำครั้งแรกอาจจะขัด ๆ อยู่บ้างก็ขอให้พยายามทำต่อไปจะพบกับความสำเร็จเอง

ลักษณะท่านั่งฝึกสมาธิควรเป็นดังนี้ นั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย ตัวยืดให้ตรง วางฝ่ามือรวบนิ้วให้ชิดกัน มือขวาทับมือซ้าย หัวแม่มือให้ชนกันเสมอไป มือวางอยู่บนหน้าตัก ตาในไม่หลับ (คือปิดเฉพาะเปลือกตา ลูกนัยน์ตาอยู่ในลักษณะมองตรงไปข้างหน้า) รวมสมาธิอยู่กลางหน้าผากระหว่างช่องต่อของหัวคิ้ว หรือที่เรียกกันว่า อุณาโลม

จุดสำคัญ จะนั่ง นอน ยืน ท่าใดก็ดี ควรให้หัวแม่มือชนกันเสมอไป เพื่อธาตุไฟจะได้โคจรหมุนเวียนปรับธาตุให้เสมอ มิฉะนั้นจะเสื่อมทั้งกายทิพย์และกายเนื้อ (เบญจขันธ์) ก่อนที่จะปฏิบัติต่อไป จะต้องทิ้งสิ่งต่าง ๆ ในความคิดให้หมดไปจากสมองในขณะนั่ง **คือปลดปลิโพธกังวลออกไป ทำจิตใจให้ว่างเปล่า** ยึดสมาธิเป็นหลักเหนี่ยวนำ โดยนั่งไปพยายามปรับตัว ให้เลิกคิดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จะอุบัติขึ้นมาทางมโน เราควรคิดว่า สิ่งที่คิดนั้นเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นความวิตกกังวล เป็นอุปาทาน หลงผิด เราไม่ควรยึดมั่น เราควรตัดละให้สิ้น ซึ่งถ้าท่านปฏิบัติสมาธิถึงจุดหนึ่งแล้ว ท่านจะสามารถตัดวิตกกังวลได้ เมื่อมีเรื่องราวใด ๆ ก็สามารถกำหนดจิตได้เป็นเรื่อง ๆ ไป และจะหยุดคิดเมื่อใดก็ได้ เรียกว่าเราสามารถกำหนดความนึกคิดได้ด้วยอำนาจจิตที่ฝึกแล้ว

มนุษย์เราควรรู้จักตน รู้สังขารตน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ต่างมีหน้าที่อย่างใด

จิตแท้ (จิตแรกอุบัติ) ถูกปกปิดครอบงำด้วยกิเลส เหมือนฝุ่นคราบปกปิดความงาม เราได้คิดค้นถึงความจริงของธรรมชาติแล้วหรือ

พอใจ พอกิน พออยู่ ถ้าอยู่อย่างสามพอนี้แล้ว ย่อมถึงสุข

การที่จะแบกเอาโรงธรรมและโรงครัวอยู่ด้วยกัน ย่อมถึงธรรมไม่ได้ สำหรับบุคคลยังหมกมุ่นในภาระทางโลก ควรละทิ้งความคิดเหล่านั้นในขณะทำจิตให้เป็นสมาธิ แม้แต่การนัดมิตรสหายก็จะเป็นเหตุให้พลั้งเผลอเกิดวิตกกังวลใขว้เขวได้เช่น นัดมิตรให้มา ๒๐.๐๐ น. ธรรมดาเราเคยนั่งทำจิตเวลา ๑๙.๐๐ น. ถ้าเป็นเช่นนี้จะทำให้การทำสมาธิจิตไม่ได้ผลเท่าที่ควร จิตจะฟุ้งใจฝักใฝ่คิดถึงแต่เวลานัดหมาย ทำให้จิตรวมเป็นสมาธิไม่ได้ เพราะจิตใต้สำนึกกังวลคิดแต่การนัดแนะ ดังนั้นจึงควรงดการมีข้อผูกพันใด ๆ ในระหว่างเวลาที่จะปฏิบัติจิต

เมื่อเจริญสมาธิจนลมหายใจรวมเสมอ รวมเสมอในที่นี้หมายถึงการหายใจจะละเอียดขึ้น จนบางครั้งมีอาการคล้ายกับร่างกายไม่ได้หายใจเลย ธาตุทั้งสี่อันได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ จะรวมตัว เมื่อรวมตัวปรับธาตุเสมอได้แล้วจะเห็นเป็นดวงสีขาวเป็นที่สังเกต ถ้าเกิดอุปาทานจะเห็นเป็นสีแสง

ต่าง ๆ แทรกขึ้นมาก็ให้ตั้งสติว่า สิ่งนั้นคืออนิจจังเป็นของไม่เที่ยง พิจารณาจนให้จิตรวมนิ่งราบเรียบเหมือนผิวน้ำไร้คลื่น นั่นก็แสดงว่าจิตนิ่งแล้วชั่วขณะหนึ่ง

ธาตุในพุทธศาสนาหมายถึงลักษณะของสาร ส่วนธาตุที่ใช้แทนศัพท์วิทยาศาสตร์ คือ เอลีเมนต์ (Element) คือส่วนย่อยเล็กที่สุดของสาร น่าจะใช้ในภาษาวิทยาศาสตร์ว่ามูลสาร

เมื่อเริ่มนิ่งนั้น พยายามรักษาให้ลมหายใจเข้าออกสม่ำเสมอ โดยเริ่มแรกให้กำหนดยึดคำ "พุท" หายใจเข้า "โธ" หายใจออก เพื่อเป็นจุดยึดในการเจริญอานาปาณสติ

เมื่อฝึกนาน ๆ เข้า จิตเราเป็นสมาธิแข็งพอ โดยรู้สึกจิตนิ่งหายใจละเอียดเสมือนหนึ่งไม่ได้หายใจ ขั้นต่อไปควรก้าวเข้าสู่จุด "ละ" พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า "ถึงพุทธะทิ้งพุทธะ คือไม่ยึดพุทธะ" และเมื่อลมหายใจละเอียดนิ่งสงบ คำว่า "พุทโธ" ก็จะละไปเอง อารมณ์จะเป็นปีติยินดีไม่สะเทือนทั้งความร้อนและความเย็น อันเป็นนิโรธปัจจัย ตอนนี้การนั่งของเราจะเห็นเป็นสีขาว ซึ่งเป็นแสงแห่งความบริสุทธิ์ เราจงพยายามรวมให้อยู่เป็นวง โดย**ไม่ใช่อุปาทานนึกเอาเอง** (อุปาทานคือคิดว่าตัวได้ฌานแค่นี้นึกเอาใหญ่ แต่แท้จริงยังไม่ถึง ทางที่ดีให้ทำไปเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องรู้ขั้นและรู้ชั้น) แสงที่จะเป็นวงนั้น คือกายทิพย์ที่อยู่ทุกส่วนภายในร่างกายที่เรียกว่ากายในกาย ได้วิ่งรวมตัว

ที่ท้ายทอยแล้ววิ่งรวมผ่านสองข้างมาผสมจิตวิญญาณที่หน้าผาก เมื่อรวมกันแล้ว ก็อาจจะวิ่งเป็นแสงสีขาวออกจากกายเนื้อสู่อากาศ (**ตอนนี้คนที่จิตไม่แน่วแน่อาจเป็นบ้าได้เพราะกลัวก่อนเหตุ**) ผู้ปฏิบัติควรนั่งตามปกติ แล้วเพ่งจิตตามลำแสงนั้นด้วยสติสัมปชัญญะพร้อมจนแสงนั้นนิ่งแล้วก็ค่อย ๆ รวมเป็นวง ถ้าจิตยังไม่นิ่งดี วงกลมนั้นเปรียบดังดวงตาอีกดวงหนึ่งของเรา ที่เป็นกระจกสะท้อนพิจารณากายในกายนั้นยังไม่ใส จนกว่าเราจะบ่มสมาธิให้นิ่งยิ่งขึ้น ดวงนั้นก็จะยิ่งสดใสจนเหมือนแก้ว แล้วก็พิจารณากายในกายได้ แต่ในขณะที่เราทำสมาธิ จิตเราเกิดวอกแวกหรือง่วงนอนเคลิบเคลิ้มจะหลับไป ขอให้เริ่มใหม่โดยการสูดหายใจเข้าออกแรง ๆ ยืดตัวตรงขึ้นอีกครั้ง เริ่มปรับจิตใหม่ด้วยความเพียร หรือในขณะที่เราทำสมาธิอยู่นั้น ถ้าเกิดมีอาการปวดศีรษะ มีการบีบขมับประสาทตึงเครียด นั่นคือผลแห่งการปรับธาตุทั้งสี่ (ดิน น้ำ ลม ไฟ) ในร่างกาย ถ้าท่านเกิดอาการเช่นนี้ ให้ใช้ความขันติอย่างถึงที่สุดแล้วยังไม่เป็นผล ขอให้ท่านถอยออกจากสมาธิ ข่มเวทนาคือให้ลืมตาขึ้น ฝ่ามือทั้งสองที่วางบนหน้าตักให้แยกออกมาวางบนหัวเข่าของแต่ละข้าง สายตาลดระดับลงสู่ที่ต่ำหายใจเข้าออกตามปกติสักพักหนึ่ง ท่านก็จะรู้สึกว่ามีลมวิ่งออกทางปลายนิ้ว **นี่คือการคลายของธาตุไฟในร่างกาย**ให้หมั่นเดินจงกรมมาก ๆ

ถ้าหากจิตยังไม่เป็นสมาธิไม่นิ่งสงบ มีสิ่งนึกคิดหรือแสงเสียงอะไรแทรกขึ้นมา จะเป็นผลให้สะดุ้ง เกิดความกลัวในภวังค์ แสงสีขาวนั้นเกิดกระจายกระเซ็นออกเหมือนหนึ่งมีหินปาลงน้ำ ผิวน้ำก็จะแตกกระจายออกเป็นวงแตกซ่านไปทั่ว ช่วงนี้หลวงพ่อสมเด็จ ท่านประทานเทศนาไว้ว่าเป็นการตกภวังค์แห่งจิต หัวแม่มือจะแยกสลัดออกจากกันทันที ในตอนนี้ท่านให้ควบคุมจิตว่างเหมือนไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น สงบอารมณ์และอย่าตื่นเต้นต่อเหตุการณ์ รวมสมาธิจิตให้เข้าหากันกดหัวแม่มือให้ชนกันใหม่ พยายามควบคุมสติสัมปชัญญะให้ดี สุดท้ายก็จะนิ่งเข้าสู่ภาวะอีกครั้งหนึ่ง

ถ้าท่านฝึกจนดวงจิตวิญญาณถอดออกจากกายเนื้อนี้ได้ อาจจะพบพวกมารที่มีปณิธานจะมาขัดขวางการกระทำดี ซึ่งอาจมาในรูปจำลอง หรือแปลงกายเป็นเทพ เป็นพรหมชั้นสูง หรือองค์พระพุทธเจ้าก็ดี ขอให้อธิษฐานจิตขอบารมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรมครูเป็นที่พึ่ง ถ้ารูปที่เห็นนั้นแปลงมาจากพวกมารจริงแล้วจะสลายไปในที่สุดไม่คงทนอยู่ได้ ขอให้มั่นใจในบารมีของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งได้โปรดเมตตาสั่งสอนกันสืบมาจนถึงปัจจุบันนี้ เมื่อองค์ฌานเกิดแล้ว ฝึกฝนต่อไปจนองค์ฌานแข็งแกร่งมากเท่าใด ก็จะสามารถติดต่อกับโลกวิญญาณได้มากเท่านั้น

การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้น จะได้อุคหนิมิตจิตสงบเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับบารมีสะสมมาในอดีตชาติมากน้อย

เพียงไร และอนุสัยเดิมขัดเกลามามากน้อยแค่ไหนด้วย ข้อสำคัญอย่ารู้ก่อนเหตุ เมื่อยังไม่รู้อย่าพึ่งคาดคะเนอาจผิดได้ ขอให้คิดเสียว่า เรานั่งสมาธิฝึกจิตนั้นเพื่อระงับจิตใจไม่ให้ฟุ้งซ่านจนถึงจุดหนึ่งในเอกะยิ้มผ่องใส หนึ่งในเอกะ คือโลกุตระ ละจากโลกียะอันเป็นภาพลวง มีสติพร้อมเพรียงที่จะพิจารณาตนให้รู้ตน รู้ทันในสภาพธรรมแห่งอายตนะในขันธ์ นี่คือปัญญาจากการปฏิบัติกรรมฐานวิปัสสนา

ขันธ์แท้ คือวิญญาณขันธ์ มีวิญญาณในวิญญาณไปเกิดเพื่อเสวยกรรมต่าง ๆ ที่สร้างมา

เราเกิดมาใช้กรรม ถ้ายังไม่รู้จักตน ยังหลงใหลในการปรุงแต่ง ทำความชั่ว หรือไม่ทำความดีก็ยังต้องมาเกิดเรื่อยไป จนกว่าจะถึงชาติที่บำเพ็ญจิต และทำความดีถึงขีดสุดจึงจะพ้นจากวัฏสงสาร

และในโลกวิญญาณจะเป็นรูปหรือนามใด ยกเว้นจากผู้เข้าแดนนิพพานแล้ว หากแม้นมิได้บำเพ็ญต่อไป เมื่อสิ้นอายุขัยก็ต้องมาเกิดเป็นมนุษย์เพื่อเสวยกรรมต่อไป แต่ถ้าทำผิดในโลกวิญญาณเพียงเส้นยาแดงเท่านั้น ก็ต้องถูกลงโทษหนักเบาแล้วแต่เหตุที่กระทำ เพราะโลกวิญญาณทรงไว้ด้วยความยุติธรรม จงเร่งปรับจิตเพื่อความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร เวียนว่ายตายเกิดนี้เถิด

การทำดี ย่อมมีดี สนองตอบ
การทำชั่ว ชั่วนั้น ย่อมสนอง

การนินทา สรรเสริญ เป็นอารมณ์ของมนุษย์

ความบริสุทธิ์ ด้วยความแน่ ของจิตไซร้

มั่นคง ธรรมอยู่

ถึงพุทธะ รู้พุทธะ

ท่านอยากถึงขั้น ย่อมไม่ถึงขั้น

ท่านไม่ยึดขั้น ย่อมถึงขั้น

พระนิพพาน อยู่ไม่สูง และไม่ต่ำ

ภาวการณ์ จิตนิ่ง ยิ้ม ประภัสสร

เอกะหนึ่ง ผ่องใสไซร้ องค์ฌานเกิด

เยือกเย็นข่ม พลังจิต ขึ้นเอกะ

สัมผัสจิตถึงวิญญาณ

ภาวการณ์ รู้แจ้ง แทงตลอด

การจุติ ของสัตวโลก เมื่อถึงธรรม

การนั่งสมาธิ องค์ฌานจะเกิดเร็วต่อเมื่อผู้ปฏิบัติต้องนั่งให้เป็นเวลา มีความขันติ มีความแน่วแน่ และมีความจริงจัง

คำอธิษฐาน หลังจากปฏิบัติจิต

ด้วยกุศลผลบุญที่ข้าน้อยได้ปฏิบัติจิตสงบชั่วขณะหนึ่งนี้ ขอน้อมถวายกุศลแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ พระปัจเจกโพธิเจ้าทุก ๆ พระองค์ พระอรหันต์ทุก ๆ พระองค์ พระโพธิสัตว์ทุก ๆ พระองค์ และเทพพรหมผู้สำเร็จทั้งหลาย โปรดแผ่พลังจิตและแผ่บารมีช่วยข้าน้อยเกิดปัญญาเห็นธรรมโดยเร็วเทอญ

สำหรับพระภิกษุสามเณรหลวงพ่อสมเด็จ ท่านแนะให้อธิษฐานดังนี้

อานิสงส์ในการปฏิบัติจิตของข้าฯ ที่ได้สงบจิตไปชั่วขณะหนึ่งนี้ จงเป็นกุศลแผ่ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย พร้อมด้วยญาติโยมที่ใส่บาตรให้แก่ข้าฯ ความปรารถนาของญาติโยมผู้สร้างกุศลกับข้าฯ ที่อุทิศให้กับดวงวิญญาณก็ดีหรือเพื่อการเสวยบุญในปรภพในอนาคตชาติของตนเองก็ดี ในฐานะข้าฯ นี้ยังไม่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ก็ขอแผ่สมาธิจิตตามกิจของสงฆ์ที่ได้ทำมาแล้วให้เขาเหล่านั้นโดยทั่วกันเทอญฯ

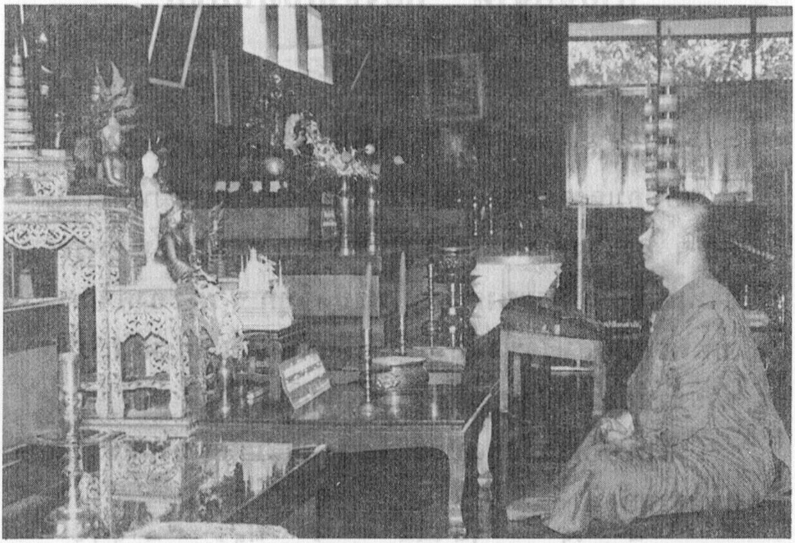

ในท่านั่งเพ่งพระพุทธรูป หายใจเข้า "พุท" หายใจออก "โธ" เราเพ่งรู้สึกปวดนัยน์ตาก็ให้หลับตา ขณะนั้นจะรู้สึกว่าเห็นพระพุทธรูปองค์นั้นลอยอยู่ข้างหน้าของเราลอยไปซ้าย-ขวา เข้าใกล้หรือห่างออกไป ให้เราพยายามใช้สมาธิจิตถึงภาพนั้นให้อยู่นิ่ง ณ หว่างหัวต่อของคิ้ว บังคับให้รูปนิ่งและพยายามปรับภาพให้ชัดขึ้น โดยพยายามนึกถึงภาพพระพุทธรูปนั้น เมื่อนิ่งแล้วให้พยุงภาพนั้นไว้ จนกว่าภาพนั้นจะสลายไป ก็ตั้งต้นลืมตาเพ่งพระพุทธรูปอีกครั้งสลับกันอย่างนี้จนกว่าเราจะฝึกไปได้ระยะหนึ่ง รู้ว่าเข้านั่งสมาธิแล้ว ไม่ต้องพึ่งพระพุทธรูป แต่สามารถเห็นพระพุทธรูปได้

เมื่อฝึกจาก ภาพที่ ๑ แล้ว ก็เริ่มฝึกตามภาพที่ 2 ภาพนี้แสดงให้เห็นว่าปิดหนังตาลงมา แล้วหายใจ "พุท" เข้า "โธ" ออก เริ่มแรกจะเห็นพระพุทธรูปที่เราเคยฝึกมา แต่พอเรานั่งฝึกสมาธิจนนิ่งแล้วทั้งภาพพระพุทธรูปและคำว่า พุทโธจะหายไป เมื่อถึงขั้นนี้แล้วเราไม่จำเป็นต้องยึดภาพและเสียงอีก ปล่อยให้หายใจไปตามความนิ่งขณะนั้นจะรู้สึกครึ่งหลับครึ่งตื่น แต่มีสติควบคุมตัวเองอยู่ตลอดเวลา

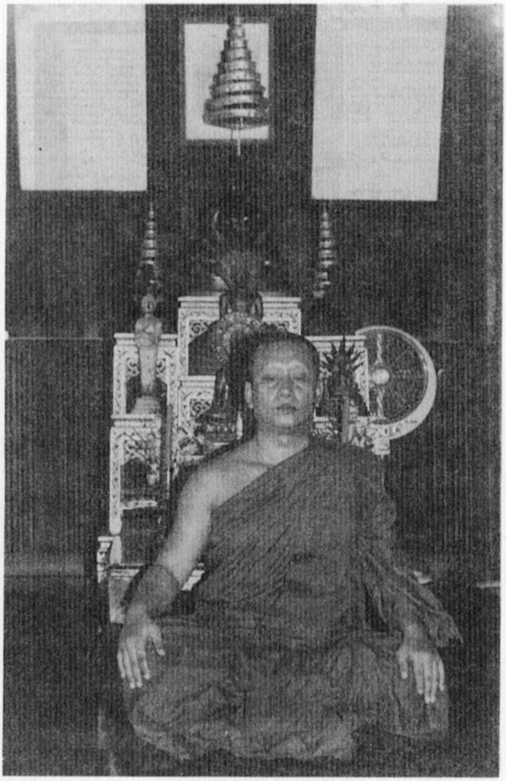

ภาพคลายสมาธิ ในระหว่างนั่งสมาธิ เมื่อกายทิพย์กับธาตุทั้งสี่จะเสมอ จำเอาไว้ว่า หัวแม่มือของท่านจะร้อนดั่งไฟเผา สมองของท่านทั้งสองข้างนี้เหมือนถูกแม่เหล็กกด ถ้าท่านรู้สึกเช่นนี้ขนาดหนักท่านจงคลายสมาธิ อำนาจแห่งธาตุไฟนี้ร้ายแรงมาก จะทำให้กายเนื้อนี้เสื่อมได้จึงควรถอยออกจากการนั่งสมาธิ เข้าท่าคลายสมาธิ

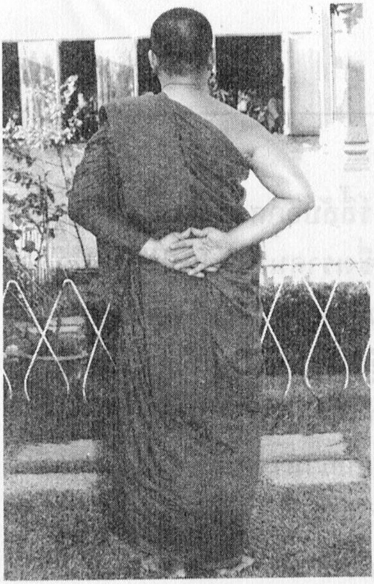

ลักษณะการเดินจงกรมที่ถูกต้อง

การเดินจงกรมแบบรักษาโรคไต

การเดินจงกรม

การเดินจงกรม เป็นศาสตร์ลี้ลับอีกศาสตร์หนึ่ง ที่เต็มไปด้วยอานิสงส์คุณประโยชน์ ซึ่งเราคนสมัยใหม่ส่วนมากมักจะไม่สนใจ หรือไม่มีความคิดเห็นที่จะศรัทธาในการเดินจงกรม เพราะมีความจริงอยู่ว่าในสายตามนุษย์ส่วนมากชอบดูอะไรเพียงผิวเผินแล้วก็ด่วนลงความเห็นว่า สิ่งนั้นไม่จริง การกระทำนี้ไม่เที่ยง เสียเวลา เปลืองสมองโดยใช่เหตุจะเทียบกับเวลาอันแสนมีค่าไม่ได้ หรืออย่างดีที่สุดบางท่านก็เล็งเห็นวิธีการเดินจงกรม เป็นการออกกำลังกายธรรมดา ทั้งนี้ เป็นสิทธิเสรีภาพแห่งความคิดเห็นของท่าน

แต่ท่านทราบไหมว่า ความลี้ลับของการเดินจงกรมยังมีความอัศจรรย์แฝงไว้เป็นประโยชน์ในด้านสรีรวิทยา คือ ลดโรคในร่างกายด้วยระบบถ่ายเททางผิวหนัง จะทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการรักษาโดยธรรมชาติรักษาธรรมชาติ (ไม่ต้องหาหมอมารักษา)

โรคต่าง ๆ ที่จะถูกกำจัดหรือบำบัดให้หายได้โดยวิธีเดินจงกรมคู่กับการนั่งสมาธิก็มีเช่น

๑. โรคไต

๒. โรคความดันโลหิตต่ำ ความดันโลหิตสูง

๓. โรคแน่นหน้าอก

๔. และช่วยให้สังขารไม่ร่วงโรยเร็ว ร่างกายกระชุ่มกระชวยดูลักษณะหน้าจะอ่อนกว่าวัย

สิ่งทั้งหลายที่กล่าวมานี้จะเป็นไปได้หรือไม่นั้น เราขอให้ท่านพิสูจน์ด้วยตัวของท่านเองบ้าง โดยลองปฏิบัตินั่งสมาธิและเดินจงกลมอย่างน้อยวันละ ๑ ชั่วโมง อย่างสม่ำเสมอ ในระยะเวลาสามเดือนแล้ว ท่านจะประสบพบความอัศจรรย์

โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เจริญสมถกรรมฐาน หลังจากการปฏิบัติจิตแล้ว เลือดลมอาจจะขัดตามข้อต่าง ๆ และเหน็บชา ซึ่งมีหลักอยู่ว่า หลังจากการปฏิบัติวิปัสสนา-กรรมฐานแล้ว ควรจะเดินจงกรมเพื่อคลายเส้นเอ็นให้เลือดลมเดินได้สะดวก ซึ่งเป็นวิธีช่วยระบายและขับโรคออกไป ทั้งช่วยไม่ให้เสียสุขภาพเท้าและกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ด้วย

ขอกล่าวแนะนำ สนามเดินจงกรมที่เหมาะที่สุด คือสนามหญ้า และถ้าเป็นเวลายามเช้าที่น้ำค้างพรมบนใบหญ้ายิ่งเป็นการดี เพราะน้ำค้างตามใบหญ้านั้นเป็นธาตุบริสุทธิ์ของธรรมชาติ เมื่อเท้าเราก้าวสัมผัสน้ำค้างบนใบหญ้าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปรับธาตุในร่างกายเรา

อย่างไรก็ตามถ้าไม่มีสนามหญ้า พื้นอื่น ๆ ก็ได้เหมือนกัน แต่การเดินบนสนามหญ้าย่อมได้รับผลมากกว่าเดินบนพื้นอื่น

วิธีเดินจงกรม

เดินจงกรมแบบธรรมดา

หลังจากนั่งเจริญสมาธิมาแล้ว ให้ยืนในท่าอกผายไหล่ผึ่ง ก้าวเท้าซ้ายออกไป สูดลมหายใจเข้าปอดพร้อมกับกำหนดว่า "พุท" สายตารวมเพ่งไปที่หัวแม่เท้าซ้ายแล้วก้าวเท้าขวาออกตามไป ให้หัวแม่เท้าซ้ายชิดส้นเท้าขวา ระบายลมหายใจออก กำหนดจิต "โธ" สายตารวมเพ่งไปที่หัวแม่เท้าขวา แขนทั้งสองให้ไขว้กันไว้ข้างหลัง โดยให้มือขวาทับมือซ้าย นิ้วหัวแม่มือให้ชนกัน เพื่อให้ธาตุไฟนำเลือดเดิน การเดินจะเดินในวงแคบหรือวงกว้างก็ได้ แล้วแต่สถานที่จะอำนวยให้หรือตามที่ท่านจะเห็นสมควร

การเดินจงกรมแบบแก้โรคไต

หลักใหญ่ในการเดินจงกรมเหมือนกับวิธีธรรมดา แต่การก้าวเท้ามีความพิสดารแตกต่างจากวิธีแรก คือ เท้าที่ก้าวออกไปอยู่ในลักษณะตรงไม่งอ ปลายเท้าเกร็งลาดต่ำกว่าส้นเท้าเล็กน้อย ซึ่งให้ก้าวเท้าซ้ายออกไปก่อนและให้ปลายเท้าแตะลงพื้นก่อนส้นเท้า เท้าหลังตรงเกร็งพร้อมกับสูดลมหายใจเข้าปอด กำหนดจิต "พุท" รวมจิตเพ่งไปยังปลายเท้าที่ก้าวออกไป ต่อไปก้าวเท้าขวาออกไปในลักษณะเดียวกับเท้าซ้าย ระบายลมหายใจออกพร้อมกับกำหนดจิต "โธ" ทำเช่นนี้สลับเปลี่ยนเท้าไปเรื่อย ๆ การ

เดินท่านี้เป็นการคลายและยืดเส้นเอ็นต่าง ๆ บริเวณสันหลังและเท้า เพื่อให้อวัยวะส่วนนั้นได้ทำงานดีขึ้น

การเดินแบบนี้ สามารถบำบัดรักษาโรคไต โรคปวดหลัง และช่วยบรรเทาโรคกระเพาะด้วย

การเดินจงกรมแบบแก้โรคความดันโลหิตสูง

สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเดินบนสนามหญ้าที่น้ำค้างยังไม่เหือดแห้งไป ซึ่งเมื่อสัมผัสน้ำค้างแล้วจะได้อาศัยน้ำค้างบนใบหญ้าดูดดึงธาตุไฟออกไป และรับธาตุน้ำอันบริสุทธิ์เข้าปรับธาตุในร่างกายให้เสมอกัน

วิธีการเดิน ปฏิบัติเหมือนกับการเดินจงกรมแบบธรรมดา แต่มือที่ประสานกันอยู่ข้างหลังนั้นให้ยกขึ้นระดับเอว การก้าวเท้าให้เว้นช่องว่างระหว่างเท้าทั้งสองข้างพอสมควร เพื่อเป็นการคลายธาตุไฟออก ความดันโลหิตสูงนั้นก็จะค่อย ๆ ลดจนสู่ระดับปกติ

การเดินจงกรมแบบแก้โรคความดันโลหิตต่ำ

ปฏิบัติเหมือนกับวิธีเดินจงกรมแบบแก้โรคความดันโลหิตสูงเพียงแต่การก้าวเท้าให้หัวแม่เท้าและส้นเท้าชนกันเสมอไปทุกก้าว เพื่อธาตุไฟจะได้โคจรวิ่งถึงกันทั่วร่างกายได้สะดวก ถ้าท่านทำเช่นนี้เป็นประจำอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะโรคความดันโลหิตต่ำก็จะบรรเทาหายไปทีละน้อย ๆ เพียงขอให้ท่านจงปฏิบัติอย่างจริงจัง ความหวังที่ปรารถนาให้หายจากโรคคงสมผล

ความเป็นมาของสำนักปู่สวรรค์

สำนักปู่สวรรค์เป็นสำนักแห่งโลกวิญญาณในโลกมนุษย์ มิใช่พวกเราที่เป็นสานุศิษย์คิดตั้ง หากแต่ได้ตั้งขึ้นโดยมติของโลกวิญญาณหรืออีกนัยหนึ่ง มติ ๓ โลกคือ พรหมโลก เทวโลก นรกโลก โดยมีองค์พระโพธิสัตว์หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) เป็นประธาน หลวงพ่อสมเด็จ-พระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี เป็นองค์อำนวยการ และท้าวมหาพรหมชินนะปัญจะระ เจ้าแห่งพิธีการของโลกวิญญาณ (พระนามของท่านมีประวัติเกี่ยวพันกับพระคาถาชินปัญชรของหลวงพ่อสมเด็จ) ได้รับเชิญมาร่วมดำเนินงาน ณ สำนักนี้ด้วย สำนักแห่งโลกวิญญาณคือ สำนักปู่สวรรค์นี้ได้ตั้งขึ้นในโลกมนุษย์เริ่มตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๐๕

จุดประสงค์แห่งการตั้ง "สำนักปู่สวรรค์"

ความจริงมีอยู่ว่า โลกมนุษย์นี้เป็นสื่อกลางแห่งการใช้กรรมของเหล่าวิญญาณ และโลกมนุษย์นี้อยู่ในความควบคุมของโลกวิญญาณ คราใดที่กลียุคอุบัติขึ้นในโลกมนุษย์ โลกวิญญาณจะส่งบรมศาสดามาปฏิสนธิ เพื่อนำหลักธรรม หลักแห่งความดีมาประกาศแก่มวลมนุษย์เพื่อยกระดับจิตของมวลมนุษย์ ซึ่งจะขจัดบรรเทาความทุกข์ยากเนื่องแต่กิเลสตัณหาของมนุษย์ให้เบาบางลง และช่วยให้มนุษยชาติอยู่เย็นเป็นสุข บรมศาสดาที่มาปฏิสนธิต่างยุคต่างสมัยกันนี้ก็ได้มาเป็นต้นกำเนิดแห่งศาสนาต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รู้จักและยึดถือเป็นหลักทางใจกันในทุกวันนี้

การตั้งสำนักปู่สวรรค์ก็โดยมติของโลกวิญญาณซึ่งประกอบด้วยพรหมโลก เทวโลก นรกโลก ปรารถนาที่จะยุติกิเลสแห่งความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ในยุคนี้ อันเป็นกลียุคให้เบาบางลง ก่อนที่บรมศาสดา องค์พระศรีอริย-เมตไตรยจะเสด็จลงสู่โลกมนุษย์

สำนักแห่งโลกวิญญาณในโลกมนุษย์ที่เรียกว่า "สำนักปู่สวรรค์" นี้หมายถึง สำนักแห่งบรมครูจากสรวงสวรรค์ (ปู่มาจากคำว่า "ปู่ครู" หมายถึงบรมครู) มติโลกวิญญาณมอบให้พระวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพระโพธิสัตว์ หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) เป็นประธานดำเนินงาน พระ-

วิญญาณอันบริสุทธิ์ของพระเถระอมตะ หลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี เป็นองค์อำนวยการ พร้อมทั้งได้อัญเชิญพระวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท้าวมหาพรหมชินนะปัญจะระ เจ้าแห่งพิธีการของโลกวิญญาณมาร่วมงานในการโปรดสัตว์ครั้งนี้ด้วย

องค์พระโพธิสัตว์หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) ช่วยให้มนุษย์ได้พ้นทุกข์ทางกาย หลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี ช่วยมนุษย์ได้พ้นทุกข์ทางใจและเข้าสู่ทางแห่งโลกุตร สำหรับท้าวมหาพรหมชินนะปัญจะระ เจ้าแห่งพิธีการของโลกวิญญาณนั้น ด้วยพระมหาเมตตาอันสูงสุด ได้ช่วยงานของโลกวิญญาณในโลกมนุษย์ทางด้านพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีการปลุกเสกอันถูกต้องตามเทวบัญญัติอันเป็นผลให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ด้วยฤทธิ์บารมีของเหล่าผู้สำเร็จและเทพพรหม

พระวิญญาณอันบริสุทธิ์ทั้งสามที่เสด็จมาดำเนินงานโปรดสัตว์ในยุคนี้ต่างเป็นผู้สำเร็จมรรคผลจากโลกมนุษย์ต่างยุคต่างสมัย

พระโพธิสัตว์หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) สำเร็จสมัยศรีอยุธยา

หลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี สำเร็จสมัยรัตนโกสินทร์

ท้าวมหาพรหมชินนะปัญจะระ ศิษย์พระโมคคัลลานะสำเร็จสมัยพระพุทธองค์

การทำงานของทั้งสามพระวิญญาณในโลกมนุษย์ครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนอนุเคราะห์และการวางแผนจากมติของผู้สำเร็จและเทพพรหม แห่งโลกวิญญาณอยู่ตลอดเวลา

การดำเนินงานโปรดสัตว์

โดยที่ยุคนี้เป็นยุคที่กิเลสตัณหา ได้ครอบคลุมเหล่ามนุษย์ทั้งหลายทวีขึ้น มนุษย์เข่นฆ่าทำร้ายทำลายกันด้วยกิเลสแห่งความเห็นแก่ตัว จนถึงขีดที่เรียกว่า "ยุคแห่งกลียุค" จะทำอย่างไรเล่าที่จะยุติกิเลสที่ครอบงำเหล่ามนุษย์ทั้งหลายให้เบาบางลง จะทำอย่างไรเล่าจึงจะช่วยให้มนุษยชาติในยุคนี้อยู่เย็นเป็นสุขพ้นจากทุกข์ภัยแห่งการเบียดเบียนกันและกัน

โลกวิญญาณได้อนุเคราะห์ร่วมงานกับพระวิญญาณทั้งสามที่มาโปรดสัตว์หลายแผน

แผนที่หนึ่ง ได้มอบเทพ พรหม ซึ่งได้บำเพ็ญ สำเร็จจากโลกมนุษย์เป็นกัป ๆ กัลป์ ๆ จำนวนมาก ประหนึ่งทัพเทวดาให้ลงมาช่วยร่วมงานกับพระโพธิสัตว์และช่วยมนุษย์ที่มีกุศลจิต สำนักปู่สวรรค์ได้ทำพิธีปลุกเสกบรรจุเทพพรหมจำนวนนี้ลงในใบโพธิสัตว์อันเป็นสัญญลักษณ์ขององค์พระ

โพธิสัตว์หลวงปู่ทวดที่สร้างขึ้นตามแบบขององค์พระวิษณุ มนุษย์ผู้ใดมีกุศลจิตศรัทธา ถวายตัวเป็นสานุศิษย์อัญเชิญใบโพธิสัตว์ไปบูชา ย่อมเป็นวิถีการนำให้เทพ พรหมเหล่านั้นได้ลงมาสถิตร่วมงานกับพระโพธิสัตว์ในโลกมนุษย์ และสำหรับมนุษย์ผู้อัญเชิญไปบูชานั้น เทวะที่ลงมาสถิตจะเมตตาคุ้มครองอนุเคราะห์ในปัญหาส่วนตัวที่อธิษฐานขอในทางที่ดีไม่ผิดศีลธรรม (เป็นเรื่อง ๆ ทีละเรื่อง) ตราบเท่าที่มนุษย์ผู้นั้นให้การสักการะบูชาท่านด้วยจิตศรัทธาตามกฎคืออย่าง-น้อยวันละ ๒ เวลาเช้าและเย็นหรือก่อนนอน ถ้ายิ่งบูชาด้วยจิตศรัทธามากเพียงใด เทวะประจำใบโพธิสัตว์จะยิ่งเมตตาอนุเคราะห์ ตามอานุภาพแห่งพลังจิตที่มนุษย์ส่งไปกระทบ

พระโพธิสัตว์ยกทัพเทวดามาช่วยมนุษย์แล้ว ขอเหล่ามนุษย์ทั้งหลายจงใช้ปัญญาพิจารณา มนุษย์ผู้ใดปรารถนามีเทวะของพระโพธิสัตว์คุ้มครองและอนุเคราะห์ในเรื่องส่วนตัวแล้ว จงอัญเชิญใบโพธิสัตว์จากสำนักปู่สวรรค์ไปบูชา เพื่อเป็นการให้ท่านพิสูจน์การทำงานของเทวะและขณะเดียวกันเป็นการนำวิถีทางให้เทวะทั้งหลายลงมาสถิตในโลกมนุษย์ ยิ่งมนุษย์อัญเชิญใบโพธิสัตว์บูชาจำนวนมาก จะมีเทวะของพระโพธิสัตว์ลงมาสถิตในโลกมนุษย์มาก บุญฤทธิ์และอิทธิบารมีของทัพเทวดาที่ลงมาสู่โลกมนุษย์นี้จะช่วยให้มนุษย์อยู่เย็นเป็นสุขและหากมนุษย์ทั่วทั้งโลกต่างบูชาใบโพธิสัตว์ด้วยพลังจิตที่เปี่ยมด้วยศรัทธา

อย่างแน่วแน่แล้ว โลกมนุษย์ในยุคนี้จะเข้าสู่ความสงบโดยพลัน ดังนี้จะเป็นการพิสูจน์การทำงานของโลกวิญญาณ การทั้งนี้จะเป็นผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์

แผนที่สอง บัญญัติตราประจำองค์พระโพธิสัตว์อันเป็นที่รับรู้ของทั้งสามโลก ตราประจำองค์พระโพธิสัตว์สถิต ณ อาคารสถานที่ใด จะช่วยพิทักษ์อาคารสถานที่ของมนุษย์ เทวะเข้าประทับรักษาคุ้มครองให้ความปลอดจากภัยพิบัติโดยอนุโลม ยานพาหนะใดมีตราประจำองค์ พระโพธิ-สัตว์สถิต ยานพาหนะนั้นจะมีเทวะเข้าสถิตคุ้มครองตรานี้แจกแก่ผู้ศรัทธา

แผนที่สาม สร้างเครื่องรางของขลังคุ้มครองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือมนุษย์ เครื่องรางของขลังจากสำนักปู่สวรรค์สร้างขึ้นโดยมติของโลกวิญญาณ ด้วยการแผ่รัศมีจากเหล่าผู้สำเร็จ และเทพ พรหม ทั้ง ๓ โลก จึงพร้อมด้วยฤทธิ์ในด้าน

๑. *แคล้วคลาด*

๒. *มหาเมตตา*

๓. *สิริมหามงคลอุดมด้วยโชคลาภ*

๔. *รักษาโรค* ยามจำเป็นจุ่มน้ำตั้งจิตอันแน่วแน่

อธิษฐานขอเป็นน้ำพุทธมนต์ เทพมนต์ รักษาความป่วยไข้ได้ โดยเฉพาะตะกรุดโทน จากสำนักปู่สวรรค์ประสงค์จะให้มนุษย์ทดลองพิสูจน์ประสิทธิภาพในแง่ของการรักษาโรคอันเนื่องจากสาเหตุแห่งปัจจุบัน หากไม่หายให้สงสัยในแง่ของโรคอันเนื่องจากอดีตกรรมตามสนองตนอยู่หรือเนื่องจากวิญญาณพยาบาทหรือวิญญาณแฝงในกรณีเช่นนี้ผู้ป่วยไข้ต้องไปขอรับการรักษาด้วยบารมีของพระโพธิสัตว์ที่สำนัก

นอกจากการสนับสนุนร่วมอนุเคราะห์ของโลกวิญญาณดังกล่าวแล้ว พระโพธิสัตว์หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) ช่วยอนุเคราะห์ผู้เจ็บป่วยให้พ้นจากทุกข์ทางกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคอันเนื่องจากอดีตกรรมหรือโรคอันเนื่องจากวิญญาณแทรก ส่วนหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี ช่วยอนุเคราะห์ผู้ปรารถนาพ้นทุกข์ทางใจเพื่อเข้าสู่โลกุตร ท้าวมหาพรหมชินนะปัญจะระ อาบน้ำมนต์ประทานแก่ผู้มีเคราะห์หรือป่วยไข้ด้วยสาเหตุแห่งวิญญาณ กำหนดวันรักษาโรคตามปกติ คือวันอาทิตย์ เริ่มเวลา ๑๓.๐๐ น. เว้นแต่จะประกาศเปลี่ยนแปลง

งานอันสำคัญยิ่งใหญ่ที่โลกวิญญาณกำหนดให้มนุษย์ทั้งหลายจัดทำให้สำเร็จในเร็ววัน ก็คือการสร้างองค์สมมติพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรย บรรจุดินศักดิ์สิทธิ์ ๗ ประเทศแห่งแหลมสุวรรณภูมิ ด้วยความอนุเคราะห์ของ

โลกวิญญาณ เจ้าสำนักซึ่งเป็นตัวแทนของพระโพธิสัตว์ในโลกมนุษย์ได้นำดินจากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ๗ ประเทศ มาบรรจุลงในองค์สมมติพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรยเรียบร้อยแล้ว เพื่อแก้อาถรรพณ์บรรเทาความทุกข์ยากในดินแดนแห่งแหลมสุวรรณภูมิและเป็นการรวมดินแดนพุทธศาสนาแห่งแหลมสุวรรณภูมิเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดินจากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ๗ ประเทศ แห่งแหลมสุวรรณภูมิ ได้แก่

๑. **ประเทศไทย** จากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ๔ แห่ง ขององค์พระโพธิสัตว์หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด)

๑.๑ น้ำตกทรายขาว ปัตตานี เป็นที่สำเร็จมรรคผล

๑.๒ ถ้ำคูหาภิมุข ยะลา เป็นที่จำพรรษา

๑.๓ เกาะแก้วพิสดาร ภูเก็ต เป็นที่จำพรรษา

๑.๔ วัดช้างให้ ปัตตานี เป็นวัดที่ท่านสร้างเมื่อสมัยมีสังขาร

๒. **ประเทศลาว** จากวัดเขาห้วยทราย ภาคใต้ของประเทศลาว ริมแม่น้ำโขง

๓. **ประเทศพม่า** จากบริเวณเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ในวัดที่อยู่ตรงข้ามกับตำบลท่าขี้เหล็ก อำเภอแม่สายของฝั่งไทย

๔. **ประเทศมาเลเซีย** จากถ้ำที่เขาอีโปห์สถานที่ซึ่งหลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) ทิ้งสังขารจากโลกมนุษย์

๕. **ประเทศเขมร** จากป่าด่านปอยเปตสถานที่ซึ่งหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษีได้ไปปักกลดธุดงค์ สมัยมีสังขาร

๖. **ประเทศเวียดนาม** จากยอดเขาซันเตอเถอะ เมืองฮับบัก สถานที่แห่งแรกที่พุทธศาสนาเข้าสถิต

๗. **ประเทศอินโดนีเซีย** จากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในวัดเก่าแก่ทางพุทธศาสนา ๕ แห่ง ในนครหลวงจาร์กาต้า

บัดนี้ การเททองหล่อองค์สมมติพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรย หน้าตักกว้าง ๓ ศอก สูง ๓ ศอก บรรจุดินศักดิ์สิทธิ์ ๗ ประเทศแห่งแหลมสุวรรณภูมิได้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว ณ เวลาอันเป็นมหาอุดมฤกษ์ ๑๓.๐๐ น. ของวันอาสาฬหบูชา ๑๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓ และเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓ ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๘ ณ เวลาอันเป็นมหามงคลฤกษ์ ๘.๐๐ น. ได้อัญเชิญองค์สมมติขึ้นประดิษฐานบนหน้ามุขของพระตำหนักสำนักปู่สวรรค์

สำนักปู่สวรรค์ได้จัดให้มีพิธีทอดผ้าป่ามหากุศลจำนวน ๘,๔๐๐ กอง ๆ ละ ๑๐๐ บาท เพื่อฉลองสมโภชองค์

สมมติพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรยในเดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ บุคคลใดบริจาคปัจจัยร่วมสร้างหรือร่วมฉลององค์สมมติพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรย (พระโพธิสัตว์ผู้จะเสด็จลงมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต) ด้วยจิตศรัทธาเป็นมหากุศลกอปรด้วยญาณสัมปยุต กุศลผลบุญของบุคคลนั้น จะส่งให้เจริญในปัจจุบันชาติ บังเกิดและเข้าถึงพระศรีอริยเมตไตรยพระพุทธเจ้าในอนาคตกาล

จุดประสงค์ ในการจัดทอดผ้าป่ามหากุศลครั้งนั้น มีอยู่สองประการ คือ

๑. เพื่อนำปัจจัยใช้ในการฉลององค์สมมติพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรย

๒. เพื่อใช้ในการก่อสร้างสำนักปู่สวรรค์ ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ

สำนักได้จัดเตรียมเหรียญพระบรมโพธิสัตว์สองหน้า คือพระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรย-พระโพธิสัตว์หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) ซึ่งทำพิธีปลุกเสกใหญ่ในวันเพ็ญเดือน ๑๒ ตรงกับวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๓ เพื่อเป็นที่ระลึกจำนวนหนึ่งเหรียญแก่ผู้ร่วมทอดผ้าป่ามหากุศลหนึ่งกองด้วย

บุคคลใดได้รับเหรียญพระบรมโพธิสัตว์สองหน้าที่สำนักโลกวิญญาณจัดสร้างไว้บูชา ย่อมจะได้รับพระมหาเมตตาบารมีปกปักรักษาให้อยู่เย็นเป็นสุข เป็นสิริมหามงคลอุดมด้วยโชคลาภ คุ้มกันภัยอันตรายทั้งปวง เหรียญนี้ต่อไปจะเป็นสิ่งหายากยิ่ง เป็นสิ่งที่หาค่ามิได้ในโลกมนุษย์

อาชีพที่เสี่ยงต่อการตกนรก ตามกฎของโลกวิญญาณ

๑. ตำรวจ

ตำรวจในโลกมนุษย์ เมื่อตายแล้วต้องตกนรกเจ็ดชาติ เพราะว่าตำรวจ ถือว่าตัวมีกฎหมายที่สมมติอยู่ในมือ เอะอะก็จะจับ ผิดถูกค่อยว่ากันที่หลัง ให้ไปแก้กันที่ศาล

๒. อัยการ

อัยการในโลกมนุษย์ตายแล้วจะต้องตกนรกห้าชาติ เพราะอัยการจะไม่รับรู้เรื่องผิดถูก จะต้องเอาผู้ต้องหาเข้าคุกให้ได้ เพราะอัยการจะถือหลักว่าเอาชนะความได้มากจะเป็นผลงานของอัยการ

๓. ผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาในโลกมนุษย์ตายแล้วต้อง**ตกนรกสามชาติ** เพราะว่าฟังตามขบวนการที่วางมาให้ไม่ได้ไปสืบให้รู้จริงด้วยตนเองอย่างถ่องแท้ เพราะฉะนั้นคนบริสุทธิ์ที่ไม่รู้กฎหมายจึงต้องติดคุกไปมากแล้วในโลกมนุษย์

๔. ทนายความ

ทนายความในโลกมนุษย์ตายจากโลกมนุษย์แล้วต้อง**ตกนรกสองชาติ** เพราะทนายความจะไม่รับรู้อะไร คิดแต่ว่าจะทำอย่างไรที่จะให้ลูกความชนะเท่านั้น โดยกฎอันนี้ทางโลกวิญญาณถือว่ามีกุศลจิต แต่บางครั้งก็ช่วยคนทำผิดจริงให้ไม่ต้องติดคุกเป็นต้น

ฉะนั้น ท่านที่มีอาชีพเหล่านี้ ท่านควรพิจารณา มหาพิจารณา ในการกระทำของท่าน เพื่อไม่ต้องตกนรกขุมลึก ๆ ท่านจะเชื่อหรือไม่แล้วแต่ท่าน สิทธิแห่งความเชื่อบังคับกันไม่ได้ เพียงบอกกล่าวให้ท่านได้ทราบไว้เท่านั้น

ด้วยความปรารถนาดีต่อมนุษยชาติ
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี
วันมาฆบูชา

กาลามสูตร

ว่าด้วยข้อควรสงสัย ๑๐ ประการ คือ

๑. ควรสงสัยในความรู้ซึ่งมีมาแต่โบราณ

๒. ควรสงสัยในความรู้ที่ได้จากผู้อื่น

๓. ควรสงสัยในความรู้ที่เล่าลือบอกกล่าวต่อ ๆ กันมา

๔. ควรสงสัยในข่าวที่แม้จะได้มาจากผู้ที่เคยเชื่อถือมาก่อน

๕. ควรสงสัยในความรู้จากครูบาอาจารย์ของเราเอง

๖. ควรสงสัยในความรู้จากตำรา

๗. ควรสงสัยในความรู้แม้ของตัวเอง ที่ได้มาจากการเดา หรือคาดคะเน

๘. ควรสงสัยความรู้แม้ของตัวเอง ที่ได้มาจากการเก็ง ความจริง

๙. ควรสงสัยความรู้แม้ของตัวเองที่ได้มาจากการคิดพิจารณา จากพยานหลักฐาน

๑๐. ควรสงสัยความรู้แม้ที่ตัวแน่แก่ใจเอง

เมื่อท่านปฏิบัติตามนี้ได้แล้ว ท่านจะพบสัจธรรมอัน แท้จริงได้

พึงนึกเสมอว่า ความตายกำลังใกล้เข้ามาหาเราทุกวินาที

ซึ่งตรงกับหลักความจริงของพระพุทธศาสนาที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

ทุกคนย่อมไม่สามารถหลีกหนีความตายไปได้

ความตายนั้นนับวันก็จะใกล้เข้ามาหาเราทุกนาที

ความตายถึงตัวเราวันไหน เราย่อมไม่รู้

วัตถุใดๆ ก็ตามเมื่อเริ่มเกิดขึ้นก็เริ่มย่างเข้าสู่จุดสลาย

ฉะนั้นเกิดมาชาติหนึ่งแล้วจึงควรมุ่งสร้างแต่ความดี

เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้ชนรุ่นหลังปฏิบัติเจริญรอยตาม

ซึ่งจะเป็นกุศลค้ำจุนตนเองให้พบแต่ความสุขทั้งในภพนี้และภพหน้า

แต่ถ้าท่านยึดโลกียสมบัติ ท่านก็จะได้เพียงแต่ชาตินี้เท่านั้น

แต่เมื่อท่านตาย ทรัพย์สมบัติศฤงคารที่ท่านเฝ้าสะสมไว้ก็เอาไปไม่ได้แม้แต่ชิ้นเดียว

ท่านจะเลือกโลกียสมบัติ สวรรค์สมบัติ หรือนิพพานสมบัติก็แล้วแต่ท่าน

แต่ใคร่ขอให้พิจารณาด้วยความไม่ประมาท

ธรรมะจากดวงวิญญาณบริสุทธิ์ สมเด็จโต พูด บอกสิ่งที่คนมองข้าม